

Neuradno prečiščeno besedilo Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del, ki obsega:

- Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del (Uradni list RS, št. 78/10),
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za navezovalno cesto Jeprca – Stanežiče – Brod (Uradni list RS, št. 10/11),
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za zagotavljanje poplavne varnosti jugozahodnega dela Ljubljane in naselij v občini Dobrova - Polhov Gradec (Uradni list RS, št. 71/13)
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za prenosni plinovod R51A Jarše–Sneberje (Uradni list RS, št. 92/14),
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za prenosni plinovod M3/1 Kalce-Vodice (Uradni list RS, št. 17/15),
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za prenosni plinovod R52 Kleče – Toplarna Šiška (TOŠ) (Uradni list RS, št. 50/15),
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za prenosni plinovod R51B TE-TOL–Fužine/Vevče (Uradni list RS, št. 88/15),
- Uredba o državnem prostorskem načrtu za Varovano parkirišče Brdo zahod s spremljajočimi servisnimi dejavnostmi (Uradni list RS, št. 12/18) in
- Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del (Uradni list RS, št. 42/18).

ODLOK
o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del

1. Uvodne določbe

(A) VSEBINA OBČINSKEGA PROSTORSKEGA NAČRTA – STRATEŠKI DEL

(1) S tem odlokom Mestna občina Ljubljana (v nadaljevanju: MOL) sprejme občinski prostorski načrt Mestne občine Ljubljana – strateški del (v nadaljevanju: OPN MOL SD). OPN MOL SD je strateški prostorski akt, ki določa izhodišča, cilje in zasnovo prostorskega razvoja v MOL, usmeritve za razvoj poselitve in razvoj v krajini ter usmeritve za prostorske ureditve lokalnega pomena in za umeščanje objektov v prostor.

(2) OPN MOL SD je v skladu s 54. členom Zakona o prostorskem načrtovanju (v nadaljevanju: ZPNačrt) sprejet kot samostojni prostorski akt z vsebino, ki jo ta zakon in njegovi izvršilni predpisi določajo za strateški del občinskega prostorskega načrta.

(3) OPN MOL SD velja za celotno območje MOL.

(4) Ta odlok je predpis, katerega določbe je treba upoštevati v občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del (v nadaljevanju: OPN MOL ID), v podrobnih prostorskih načrtih MOL in v drugih predpisih MOL.

(5) OPN MOL ID, podrobni prostorski načrti in drugi predpisi MOL ne smejo biti v nasprotju z določbami tega odloka. Glede na strateško naravo OPN MOL SD lahko MOL posamezne cilje in usmeritve tega odloka v OPN MOL ID in v druge prostorske akte vključuje postopno.

(6) Odlok o OPN MOL SD vsebuje besedilni in grafični del. Grafični del odloka o OPN MOL SD sestavljajo naslednje publikacijske karte v merilu 1:50.000:

Karta 01: Zasnova prostorskega razvoja

Karta 02: Osnovna namenska raba in glavno infrastrukturno omrežje

Karta 03: Usmeritve za določitev namenske rabe zemljišč

Karta 04: Usmeritve za razvoj poselitve in celovito prenovno

Karta 05: Usmeritve za urbanistično, krajinsko in arhitekturno načrtovanje in oblikovanje

Karta 06: Usmeritve za razvoj v krajini

Karta 07: Zasnova zelenih površin

Karta 08: Cestno omrežje

Karta 09: Železniško omrežje

Karta 10: Javni potniški promet

Karta 11: Kolesarski promet

Karta 12: Oskrba s toploto, plinom in naftnimi derivati

Karta 13: Elektroenergetski sistem

Karta 14: Vodovodni sistem

Karta 15: Odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode

Karta 16.a: Območja in objekti za potrebe obrambe

Karta 16.b: Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja zaščite in reševanja

(7) Sestavni del odloka o OPN MOL SD so naslednji grafični prikazi konceptualnih rešitev:

Slika 1: Ljubljana – glavno mesto v odprti in policentrični Evropi

Slika 2: Ljubljana – jedrno mesto v jedrnem omrežju EU

Slika 3: Predlog vizije prostorskega razvoja MOL v okviru Metropolitanskega evropskega območja rasti – MEGA

Slika 4: Načelo zgoščevanja mesta znotraj avtocestnega obroča z ohranjanjem zelenih klinov

Slika 5: Načelo okrepljenega razvoja mesta ob krakih – vpadnicah

Slika 6: Ljubljana kot osrednje gravitacijsko središče v LUR

Slika 7: Gravitacijska območja središč

Slika 8: Območje Urbanističnega načrta

Slika 9: Predvideni posegi v strukturo mesta

Slika 10: Koncept omrežja odprtih javnih prostorov

Slika 11: Usmeritve za urejanje javnih površin in drugih dobrin javnega pomena

Slika 12: Koncept zelenih klinov in povezav med njimi

Slika 13: Parkovno omrežje

Slika 14: Najpomembnejše povezave in parkovne poteze

Slika 15: Opis poškodb in ocena uporabnosti stavb pri posameznih kategorijah poškodovanosti po lestvici EMS za zidane stavbe (levo) in del modela razporeditve pričakovane poškodovanosti za opečne stavbe v MOL (desno)

Slika 16: Načrtovana mreža poklicnih postaj javne gasilske službe MOL z območji različnih dostopnih časov

Slika 17: Omrežje centrov za ravnanje z odpadki

Slika 18: Morfološki model mesta

Slika 19: Silhueta in pogledi

Slika 20: Karakteristična območja mesta

(8) Sestavni del odloka o OPN MOL SD so naslednje preglednice:

Preglednica 1: Kriteriji za določanje faznosti posameznih zemljišč

Preglednica 2: Kriteriji za opredelitev faznosti za območja ostalih namenskih rab (kot so proizvodne dejavnosti)

Preglednica 3: Priporočljiva gostota stanovanjske gradnje po tipih zazidave

Preglednica 4: Normativi za določanje stopnje izkoriščenosti zemljišč za gradnjo nad terenom

(9) V tem predpisu uporabljeni pojmi, ki so opredeljeni v predpisih s področja prostorskega načrtovanja in graditve objektov, veljavnih na dan uveljavitve tega odloka, imajo enak pomen, kot ga določajo ti predpisi.

(10) V odloku uporabljene okrajšave imajo naslednji pomen:

AC – avtocesta

CČN – centralna čistilna naprava

FI – faktor izrabe parcele

FZ – faktor zazidanosti parcele

JPP – javni potniški promet

LUR – Ljubljanska urbana regija

MOL – Mestna občina Ljubljana

NUK – Narodna in univerzitetna knjižnica

OPPN – občinski podrobni prostorski načrt

PCL – Potniški center Ljubljana

PLT – prometno logistični terminal

PST – Pot spominov in tovarištva, krožna sprehajalna in rekreacijska pot okrog mesta s kulturno-zgodovinskim značajem

P&R – parkirne površine »parkiraj in se pelji« (angl. park and ride), prestopne točke iz osebnega avtomobila na JPP

OPN MOL ID – občinski prostorski načrt Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del

OPN MOL SD – občinski prostorski načrt Mestne občine Ljubljana – strateški del

TOŠ – Toplarna Šiška

TEN – Trans European Network

VVO – vodovarstveno območje

(B) POMEN IZRAZOV

(1) Posamezni izrazi, uporabljeni v tem odloku, imajo naslednji pomen:

1. Srednjeveško mestno jedro je območje znotraj nekdanjega srednjeveškega obzidja, ki je razglašeno za kulturni spomenik z aktom o razglasitvi. Obsega območje Ciril-Methodovega, Mestnega, Starega, Gornjega in Novega trga. Meja območja poteka od Zmajskega mostu po vzhodnem robu Vodnikovega in zahodnem robu Krekovega trga po grajskem pobočju, zajame Grad in teče proti križišču Streliške ulice z Roško cesto do Karlovške, po Karlovški cesti do Vožarskega pota, kjer zavije proti Ljublanici, nato po Grudnovem nabrežju, Zoisovi cesti, Emonski in Vegovi ulici, po južnem robu Kongresnega trga do Ljublanice, prečka Ljublanico in gre po desnem bregu Ljublanice nazaj do Zmajskega mostu (za točne meje glej Odlok o razglasitvi srednjeveškega mestnega jedra Stare Ljubljane in Grajskega griča za kulturni in zgodovinski spomenik ter naravno znamenitost (Uradni list SRS, št. 5/86).

2. Ožje mestno središče obsega območje znotraj notranjega cestnega obroča.

3. Notranji cestni obroč poteka po Masarykovi cesti, Trgu OF, Tivolski cesti, Bleiweisovi ulici, Aškerčevi cesti, Zoisovi cesti, Karlovški cesti, Roški cesti in Njogoševi cesti.

4. Širše mestno središče obsega območje znotraj obroča Masarykova cesta, Trg OF, Tivolska cesta, Bleiweisova cesta, Groharjeva cesta, Gradaščica, Ljublanica, Gruberjev prekop, železniška proga in Grablovičeva ulica.

5. Kulturna dediščina so objekti in območja, ki so na podlagi zakona, ki ureja kulturno dediščino varovani kot registrirana kulturna dediščina, kulturni spomeniki ali varstvena območja dediščine.

6. Kulturni spomenik je kulturna dediščina, ki je z aktom o razglasitvi razglašena za spomenik.

7. Naravna vrednota je naravna dediščina, ki je zavarovana na podlagi zakona, ki ureja varstvo naravnih vrednot.

8. Karakteristično območje je tisto območje, ki se odlikuje zaradi specifične ali homogene zazidalne strukture, v kateri so ohranjeni sledovi zgodovinskih urbanih struktur kot pomembni dokumenti določenega obdobja zgodovinskega razvoja ali določene urbanistične ideologije. Odlikuje se po stopnji ohranjenosti, urbanistično-arhitekturnih kvalitetah ali kulturni in estetski vrednosti.

9. Prenova je sklop gospodarskih, pravnih, socialnih, urbanistično-arhitekturnih in ekoloških ukrepov za izboljšanje stanja grajenih struktur in življenjskih razmer v mestih za vse kategorije mestnega prebivalstva ob hkratnem ohranjanju identitete mesta in njegove kulturne dediščine ter povečanju njegove privlačnosti.

2. Izhodišča in cilji prostorskega razvoja MOL

2.1. Vodilna izhodišča za opredelitev razvoja MOL

(A) OSNOVNE UGOTOVITVE

(1) Cilj OPN MOL SD je podati vizijo in takšno strategijo razvoja MOL za naslednjih petnajst do dvajset let, ki bosta omogočali njegov skladen prostorski razvoj. V tem obdobju je treba predvsem:

- kakovostno nadgraditi že urbanizirana območja,
- sanirati razpršeno gradnjo ali drugače neustrezno izrabljene površine,
- dopolniti družbeno in gospodarsko javno infrastrukturo,
- graditi odporno mesto z ukrepi za blaženje in za prilagajanje na podnebne spremembe in ukrepi za sanacijo objektov in območij, ki ogrožajo zdravje ljudi,
- trajnostno širiti poselitev, gradnjo izven že opredeljenih območij dovoliti le v izjemnih primerih, kjer je to za razvoj MOL nujno potrebno,
- spodbujati trajnostno rabo prostora tako, da bodo pri vseh novih prostorskih ureditvah in prenovah že obstoječih mestnih območij upoštevana načela racionalne rabe prostora, dolgoročne varne oskrbe z naravno pitno vodo, učinkovite rabe energije, spodbujanja trajnostne mobilnosti in uporabe javnega mestnega prometa, ohranjanja zelenih površin, uveljavljanja so-naravnih rešitev in spodbujanja lokalne samooskrbe.

(2) Izhodišča načrtovanja prostorskega razvoja MOL so obstoječe vrednote (naravne, kulturne in funkcionalne), ki ustvarjajo identiteto mesta in potenciale za njegov kakovosten razvoj. Ohranjanje in razvijanje kakovosti urbanega okolja in njegove identitete sta pogoja za uspešen gospodarski razvoj in konkurenčnost, zdravje in dobro počutje prebivalcev ter kulturni pomen vsakega evropskega mesta. Zato so ohranjanje, nadgradnja in nadaljnji razvoj kakovostne strukture mesta kot celote in njegovih posameznih karakterističnih območij v OPN MOL SD opredeljeni kot ključna težišča prostorskega razvoja.

(3) Za sodoben čas je značilno naraščanje uporabe informacijsko-telekomunikacijske tehnologije, kar vpliva na nastajanje visoko tehnološke družbe znanja in na spremembe v organizaciji prostora (prepletanje bivalnega in delovnega okolja). Spreminja se življenjski slog, predvsem pod vplivom medmrežja se vedno bolj uveljavljajo delo na domu, izobraževanje na daljavo, tele-nakupovanje in druge oblike digitaliziranih storitev, ki narekujejo nova razmerja v rabi prostora in prostorski mobilnosti.

(4) Z uveljavljanjem na znanju temelječe družbe postajajo raziskave, razvoj in izobražena delovna sila vedno pomembnejši. Med gospodarskimi dejavnostmi so velike razlike v prostorskih zahtevah, okoljskih vplivih ter tehnološki in kadrovski zahtevnosti. V zadnjih letih smo priča deindustrializaciji, zmanjševanju vloge industrije in povečevanju vloge storitvenih dejavnosti in turizma. Podoben trend je značilen tako za Slovenijo kot tudi za MOL.

(5) Na področju gospodarstva mora MOL izkoristiti dobro strateško lego (kot središče Slovenije z dobrimi povezavami s sosednjimi regijami in s tujino) skupaj z razpoložljivimi raziskovalnimi, izobraževalnimi in kulturnimi potenciali, ugodnimi življenjskimi razmerami in z relativno nižjimi stroški dela kot v konkurenčnih regijah Evropske unije. Slovenija in tudi Ljubljana se s svojo gospodarsko javno infrastrukturo vključujeta v evropska infrastrukturna omrežja, in sicer v Vseevropsko transportno omrežje TEN – T (Trans European Transport Network), v okviru katerega preko Slovenije potekata dva jedrna multimodalna prometna koridorja, Baltsko-jadranski in Mediteranski, ki povezujeta območje osrednje Evrope z Jadransko-jonskim morskim prometnim koridorjem v okviru Pomorskih avtocest jugovzhodne

Evrope (Motorways of the Sea of south-east Europe), in energetske koridorje Vseevropskih energetske omrežij TEN – E (Trans European Networks for Energy).

(6) Eno od pomembnih razvojnih načel trajnostnega mesta je varstvo okolja (tal, vode, zraka, naravnega okolja, zvočnega okolja). MOL ima še sorazmerno visoko kakovost bivalnega okolja, ki ga je potrebno ohranjati z uravnoveženim in trajnostnim razvojem.

(7) Pri prostorskem načrtovanju je treba upoštevati predvsem javno korist, javno dobro in blaginjo uporabnikov mesta. Temeljito je treba pretehtati nasprotujoče si pobude in interese, tako z vidika sorazmernosti posega v prostor kot izboljšave obstoječega stanja ter konfliktnost rabe prostora in koristi za mesto. V načelu mora javna korist prevladati nad zasebno.

(B) RAZVOJNE POTREBE MOL GLEDE NA MEDNARODNI, DRŽAVNI IN REGIONALNI VIDIK

Prostorski vidik razvoja na mednarodni ravni

(1) Pomen MOL in Ljubljane kot državnega središča in najpomembnejšega državnega prometnega vozlišča, ki naj se razvije v mednarodno konkurenčno glavno mesto države, poudarjajo temeljni slovenski strateški dokumenti: Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Uradni list RS, št. 76/04, v nadaljevanju: SPRS), Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih 2007–2023 (Služba vlade RS za razvoj, Ljubljana 2006, v nadaljevanju: RESOL), Partnerski sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2014-2020, Operativni program Republike Slovenije za tekoče programsko obdobje.

(2) Ključne prioritete Slovenije in njenih mest so v evropskem kontekstu naslednje: pri pospeševanju povezanosti s širšim evropskim prostorom krepitev konkurenčnosti slovenskih mest v evropskem urbanem omrežju, skrb za učinkovito povezanost slovenskih infrastrukturnih omrežij v evropska infrastrukturna omrežja in panevropske prometne koridorje ter skrb za povezanost najvrednejših delov narave v omrežja (SPRS). Ustvarjati je treba pogoje za izkoriščanje primerjalnih prednosti slovenskega prostora in skrbeti za enakovredno vključevanje pri oblikovanju čezmejnih regij, pri čemer ključno vlogo igra omrežje 11 mestnih občin in 14 regionalnih centrov regionalnih razvojnih agencij.

(3) Glavne usmeritve MOL v evropskem kontekstu so krepitev položaja mesta Ljubljane in prevzem aktivne vloge v okviru velikih evropskih makroregij (alpske, mediteranske, podonavske in srednjeevropske) ter vključevanje v različne mednarodne pobude in delovne skupine na področju urejanja prostora, gospodarstva, kulture, družbenega razvoja, prometa itd.

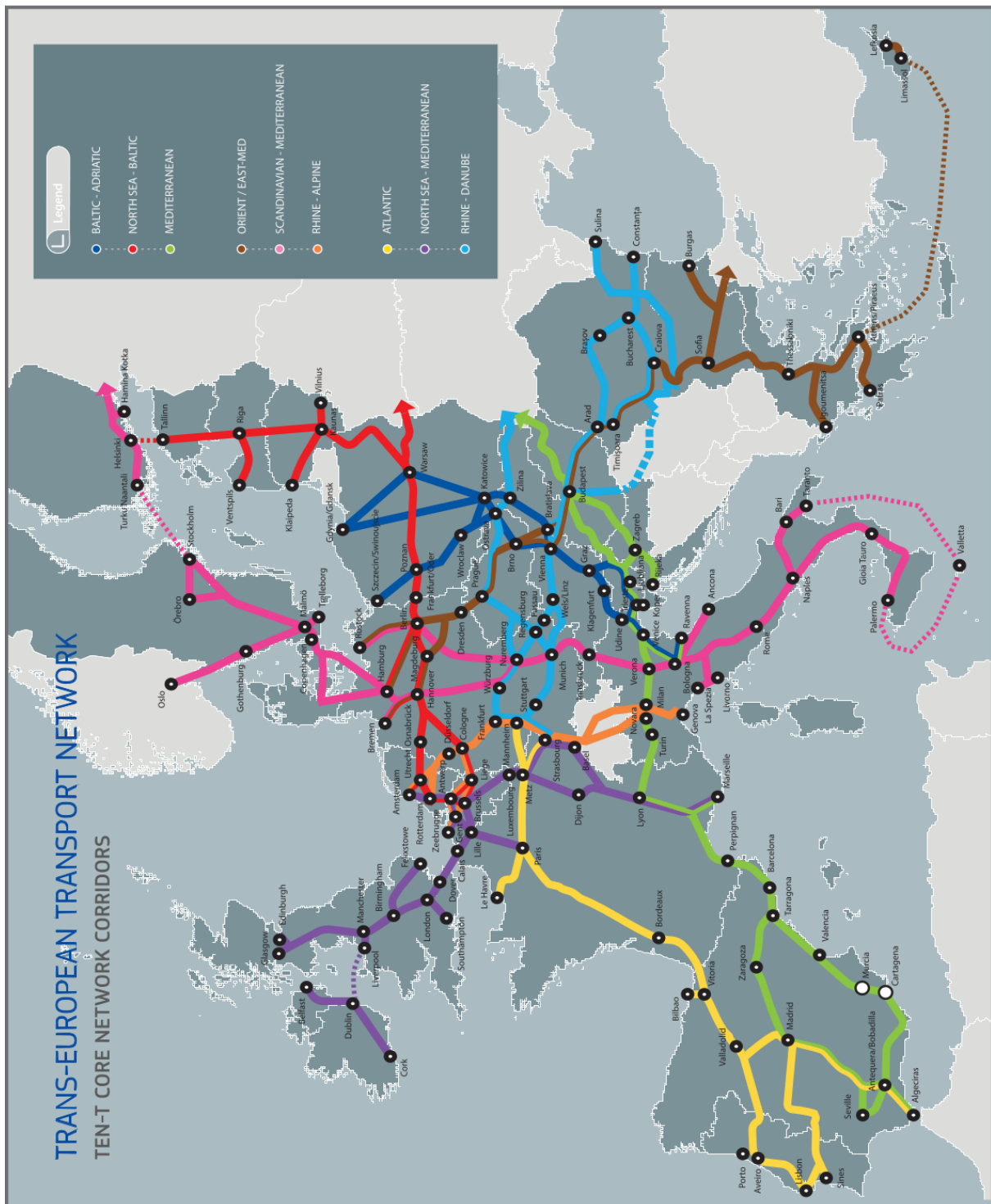
(4) Slovenija in tudi MOL se s svojo gospodarsko javno infrastrukturo vključujeta v evropska jedrna infrastrukturna omrežja (TEN), ki v okviru TEN – E povezujejo energetske koridorje, v okviru TEN – T pa prometne koridorje kot sta Baltsko-jadranski in Mediteranski, ki preko Slovenije povezujeta osrednjo Evropo z Jadransko-jonskim morskim prometnim v okviru transportnih navezav in projektov makroregionalne Strategije EU za Jadran in Jonijo (EU Strategy for the Adriatic and Ionian Region – EUSAIR), pri kateri Slovenija proaktivno sodeluje, skladno s sprejetimi nacionalnimi strategijami in programi s področja prometa.

(5) Ljubljana mora kot glavno mesto države članice Evropske unije v programskem obdobju (2014-2020 in nadaljnjih letih) utrjevati svoj strateški položaj znotraj omrežja mest Evropske unije in širše, tako da bo aktivna na področju teritorialnega sodelovanja in bo postala središče evroregije, ki bo delovalo kot akcijska enota z ustrezno strateško zmogljivostjo. V tej zvezi je cilj Ljubljane postopoma preiti iz razvojnega območja »MEGA« (Metropolitan European Growth Area) v razvitejšo območje »European Engine MEGA« (po programu ESPON 2013).

Slika 1: Ljubljana – glavno mesto v odprti in policentrični Evropi
(vir: Vizije in scenariji za teritorij Evrope do leta 2050, ESPON 2014)

Slika 2: Ljubljana – jedno mesto v jedrnem omrežju EU
 (vir: <http://maps.optransport.bg/en/content/transeuropean-transport-network>)

Prostorski vidik razvoja na državni in regionalni ravni

(6) Na državni ravni je treba krepiti vlogo glavnega mesta in drugih mest, ki bodo pospeševala razvoj Slovenije v nacionalnem in evropskem okviru. Podpreti je treba razvoj policentričnega urbanega sistema, razvoj regionalnih središč, oblikovati mestne (inovativne) regije in spodbujati regionalne ekonomije s tehnološkimi parki in podjetniškimi inkubatorji. Pomembni nacionalni projekti, ki se vežejo na MOL, so na primer: zgraditev Narodne in

univerzitetne knjižnice (NUK II), Centralne tehniške knjižnice (CTK) in vsi prometno-infrastrukturni projekti (Ljubljansko železniško vozlišče z železniško povezavo do letališča Jožeta Pučnika, Potniški center Ljubljana idr.).

(7) MOL je središče statistične Osrednjeslovenske regije in Ljubljanske urbane regije (v nadaljevanju: LUR), ki zajema šestindvajset občin in leži v osrednjem delu Slovenije. LUR sodi med prosperitetne slovenske regije z močnimi razvojnimi potenciali, saj ustvari tretjino slovenskega bruto domačega proizvoda. V njej živi četrtnina slovenskega prebivalstva, od tega kar štiri petine v njenem osrednjem delu (občine MOL, Domžale, Mengeš, Medvode), v Ljubljani pa je večina vseh delovnih mest v regiji. Na poseljenost LUR so v zadnjem času vplivali predvsem procesi urbanizacije, suburbanizacije in nastajanje somestja. Za obmestna in zunajmestna območja je značilna razpršena poselitev, kjer je z inovativnim komunalnim in prometnim opremljanjem naselij ter optimalno razmestitvijo družbenih dejavnosti potrebno zagotoviti primerljivo bivalno kakovost.

(8) MOL kot osrednja občina LUR si bo prizadevala uresničevati tudi naslednje razvojne cilje:

- razvijati delujoče somestje, v katerem bo hkrati omogočena dobra dostopnost javnih storitev ter bližina ohranjene naravne in kulturne dediščine vsem prebivalcem regije,
- zagotavljati dolgoročno blaginjo v regiji in konkurenčnost v svetu s pospešenim razvojem človeških virov in gospodarstva,
- razvijati podjetništvo s prestrukturiranjem podjetniškega sektorja in z načrtnim spodbujanjem tehnološkega razvoja,
- povečati mednarodno konkurenčnost Ljubljane, in to ne samo z razvojem podjetništva in povečanjem BDP na prebivalca, temveč tudi z izboljšanjem lokacijskih dejavnikov, ki zagotavljajo visoko raven kakovosti življenja.

(9) MOL bo podpiral razvoj podjetništva:

- z odpiranjem tehnoloških parkov in podjetniških con,
- s povezovanjem podjetij v grozde,
- s prostorsko podporo domačim in tujim investicijam,
- z gospodarsko regeneracijo ožjega mestnega središča,
- z razvijanjem podeželja.

(10) Mednarodno konkurenčnost Ljubljane pa bo MOL povečeval:

- z večanjem mednarodne prepoznavnosti Ljubljane in uveljavljanjem pozitivne kulturne in poslovne podobe,
- z izboljševanjem kakovosti bivalnega okolja,
- z razvijanjem visokega šolstva in Univerze v Ljubljani,
- s povečanjem prepoznavnosti Ljubljane kot univerzitetnega mesta,
- z mednarodnimi turističnimi in športnimi prireditvami ter pozicioniranjem Ljubljane kot evropske turistične destinacije,
- s spodbujanjem priseljevanja visoko kvalificiranih strokovnjakov,
- s spodbujanjem izvoza izobraževalnih in raziskovalnih storitev,
- z oživljanjem specializirane sejemske dejavnosti,
- z izboljšanjem trajnostne železniške infrastrukture na teritoriju MOL in v regiji ter izboljšanju povezav do sosednjih regij ter mednarodnega Letališča Jožeta Pučnika in pristanišča v Kopru,
- z nadaljevanjem projekta mednarodnega Potniškega centra Ljubljana (PCL),
- z rekonstrukcijo in razširitvijo intermodalnega Logističnega centra Ljubljana.

(11) MOL si bo prizadeval za dobro medobčinsko sodelovanje, ki je potrebno za uveljavitev številnih regionalnih razvojnih projektov, na primer:

- z regionalnim sistemskim ravnanjem z odpadki za preprečevanje njihovega nastajanja, ponovno uporabo, obdelavo, predelavo in reciklažo ter predvsem povečanje snovne izrabe ter končnega odlaganja ostankov,
- s prometno logističnim terminalom,
- z integriranim javnim potniškim prometom (v nadaljevanju: JPP) in regionalnim modelom poselitve, vezane na postajališča JPP,
- z optimalno mestno in regionalno kolesarsko mrežo s servisnimi postajami,
- z varstvom pred poplavami (planiranimi vodnogospodarskimi ukrepi za zagotavljanje varnosti pred katastrofalnimi poplavami),

– s krajinskimi parki in regionalnim upravljanjem parkov.

Razvoj gospodarstva v MOL

(12) MOL predstavlja močno gospodarsko središče, ki ustvari tretjino gospodarskega potenciala celotne Slovenije, tretjino dodane vrednosti, dobro tretjino gospodarskega prometa in čistega dobička, zaposluje četrtno vseh zaposlenih v državi in s svojimi funkcijami vpliva na dinamiko celotnega slovenskega gospodarstva. Struktura gospodarstva v MOL je precej drugačna od slovenske, zlasti s precej nižjim deležem industrije, na drugi strani pa s koncentracijo finančnih, tehničnih in drugih poslovnih storitev. Za gospodarski razvoj MOL je pomemben tudi razvoj na področjih izobraževanja, znanosti in kulture.

(13) Pomembni prednosti za razvoj gospodarstva sta predvsem človeški kapital z visoko izobrazbeno ravno ter ugoden geografski položaj, ki omogoča povezovanje z mednarodnimi trgi in daje možnosti za krepitev turizma. Poleg tega ima MOL edinstveno univerzitetno okolje z močno univerzo in raziskovalnimi inštituti, dovolj visoko tehnološko raven gospodarstva, prisotne so finančne institucije itd. MOL torej nima potrebe, da bi postal industrijski center Slovenije, prizadeval pa si bo, da postane močnejše tehnološko-razvojno središče, saj ima velike možnosti za napredovanje na področjih inovacij in nove tehnologije. Zato mora odpirati nove gospodarske cone, ki bodo dovolj velike in tržno cenovno zanimive, ki pa bodo zadostile tudi vsem standardom za umeščanje podjetij najvišje kakovostne zahtevnosti. Pomembni so njihova trajnostna naravnost in navezanost na trajnostne prometne tokove (predvsem na železniško omrežje) ter energetska omrežje. Odpiranje novih con je pomembno tudi zaradi zagotavljanja delovnih mest in zmanjšanja vsakodnevnih delovnih migracij na območju MOL (predvsem z osebnimi avtomobili). Cilj MOL je ohranjati delovna mesta v njenem okviru in zaustaviti oziroma zmanjšati selitev podjetij iz MOL.

2.2. Cilji prostorskega razvoja MOL

(1) Cilji prostorskega razvoja so ohraniti in razvijati nacionalno, gospodarsko, socialno in kulturno samobitnost ter širiti gospodarski in ustvarjalni vpliv MOL v širši prostor Evrope in sveta. Pri tem je treba upoštevati načela trajnostnega prostorskega razvoja, ki vključujejo gospodarske, družbene in okoljske parametre in družbeno pravičnost. Temeljni strateški cilji so:

1. Ljubljana kot glavno mesto države

Ljubljana kot glavno mesto Slovenije je konkurenčna drugim evropskim glavnim mestom namerava postati središče metropolitanskega evropskega razvojnega območja. S svojimi finančnimi, logističnimi, kulturnimi in raziskovalnimi potenciali bo odločneje prispevala k razvoju makro regije, ki povezuje Srednjo Evropo z Balkanom in Alpe z Jadranom. Ljubljana je zgodovinsko mesto, ki ima že od nekdaj funkcijo glavnega mesta. Zato mora ostati nosilka nacionalne kulturne in zgodovinske identitete ter postati eno od pomembnejših regionalnih evropskih središč in glavnih mest držav članic Evropske unije.

2. Moderno mesto z bogato zgodovinsko in kulturno dediščino

Ljubljana ima izrazito fizično identiteto, h kateri prispevata kakovost urbane strukture in bogastvo kulturne dediščine. Cilji prostorskega razvoja mesta so celovito ohranjati, varovati in prenavljati zgodovinsko mesto, predvsem območja kulturnih spomenikov in druge kulturne dediščine, ter kulturne in duhovne vrednote mesta in njegovo vitalnost. Pomembna je tudi krepitev razpoznavnih značilnosti mesta s prenovo in ustvarjanjem novih urbanih prostorov z vrhunsko arhitekturo. Stik med mestom in zelenim zaledjem bo ohranjen z zelenimi klini.

3. Mesto umetnosti, kulture in znanja

Cilji prostorskega razvoja so krepiti prepoznavnost mesta kot glavnega mesta kulture in umetnosti s prenovo in dograditvijo mreže kulturnih institucij lokalnega, nacionalnega in evropskega pomena, krepiti mesto kot središče reprodukcije znanja v povezavi z univerzo in raziskovalnimi inštituti (tj. uveljaviti pojem Ljubljana – univerzitetno mesto), spodbujati kulturno raznolikost ter ohranjati in prenavljati mesto tudi za nove mestne dejavnosti.

4. Privlačno, urejeno in inovativno mesto

Cilji so ohranjati mesto po meri človeka, dvigniti kakovost življenja in bivanja v njem, prenoviti stanovanja, izboljšati dostopnost, urediti odprte javne površine ter zelene in rekreacijske površine, dopolniti mrežo vrtcev in šol ter domov za starejše občane, spodbujati podjetništvo in inovativnost, izboljšati upravljanje mesta. Značaj Ljubljane bodo soustvarjali ustvarjalna kultura, inovativna znanost, kakovostna univerza, vrhunsko zdravstveno varstvo in odprtost k mednarodnemu sodelovanju.

5. Varno in zdravo mesto

Cilj je celovito izboljšati stanje okolja in spodbujati zdrav način življenja z urejanjem zelenih in rekreacijskih površin in športnih objektov. Prostorski razvoj mora slediti smernicam dostopnosti za vse in upoštevati potrebe vseh meščanov, brez razlikovanja glede na starost, spol, status in zmožnosti in zagotavljati ustrezno dostopnost družbene, storitvene, rekreacijske in gospodarske infrastrukture mesta. Cilj je tudi zmanjševati ranljivost mesta za potres in poplave ter ostale naravne in druge nesreče, zagotavljati dolgoročno varno oskrbo z naravno pitno vodo tudi v primeru nesreč, zagotavljati varnost in učinkovitost družbene in gospodarske infrastrukture mesta in okrepiti sposobnost mesta, da se v kratkem času odzove na nepričakovane spremembe.

6. Trajnostno načrtovano in upravljano mesto

Mesto se mora urejati in razvijati trajnostno. Cilja sta ohranjati in dograjevati naravne kvalitete in življenjsko okolje v okviru MOL in tudi regije. To velja tudi za podeželje (hribovito zaledje mesta) in območja, kjer se izvajajo dejavnosti kmetijstva in gozdarstva.

3. Zasnova prostorskega razvoja MOL

3.1. Zasnova poselitve

3.1.1. Demografske podlage

(1) MOL s svojim četrtem milijonu prebivalcev (po podatkih Statističnega urada RS je 1. 1. 2016 imela 288.307 prebivalcev) in širše območje LUR s preko pol milijona prebivalcev sta po velikosti primerljiva s srednje velikimi središči razvite zahodne in tudi manj razvite vzhodne Evrope. Na tej ravni bo MOL po številu prebivalcev tudi ostal. Zato razvoja MOL ni smiselno vezati na močno rast števila prebivalcev, ampak na rast v funkcijskem in kakovostnem pogledu.

(2) V MOL je velika koncentracija študentov in dnevnih delovnih in šolskih migracij ter turistov. Univerza v Ljubljani ima več kot 40.000 študentov, od katerih je le manjši del upoštevan pri skupnem številu prebivalcev. Upoštevati je treba tudi izstopajoč pozitivni migracijski saldo dnevnih delovnih migrantov (nad 110.000, ki se še zvišuje) in dnevnih šolskih migrantov. Ob upoštevanju še obiskovalcev prireditelj, kupcev in turistov je v MOL dejansko več kot 300.000 prebivalcev in ob delavnikih celo nad 400.000 ljudi.

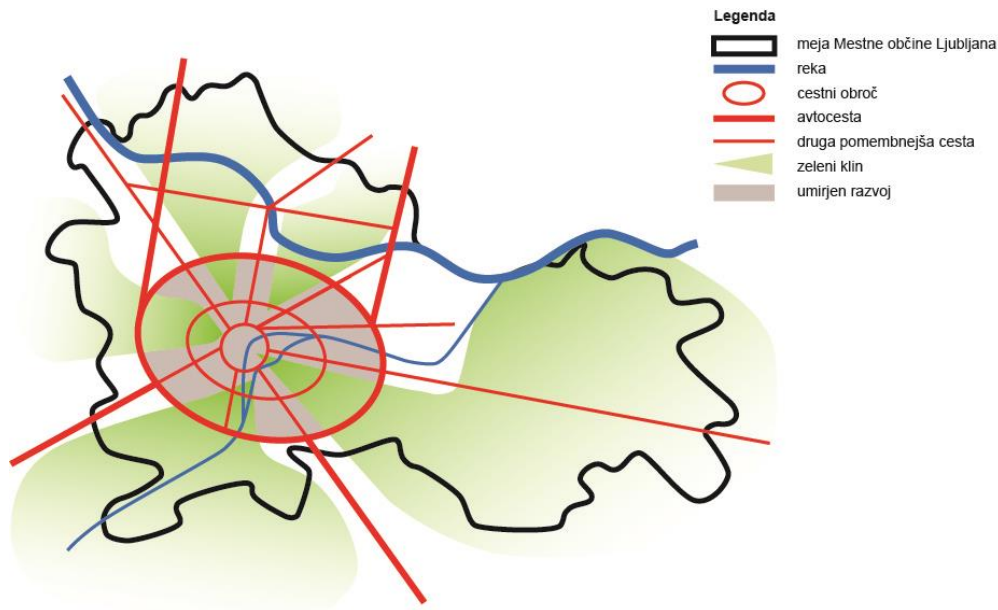
(3) Hitra rast števila prebivalcev MOL se je končala že v sredini osemdesetih let prejšnjega stoletja pri nekaj nad četrtem milijonu prebivalcev. Posledice preteklega močnega priseljevanja

se danes kažejo v nadpovprečno visokem deležu starejšega prebivalstva v MOL, proces staranja prebivalstva pa se še krepi z odseljevanjem mlajšega izobraženega prebivalstva. MOL ima vse od ustanovitve občine negativen migracijski saldo. Skupaj je tako od leta 1995 do leta 2005 MOL izgubil 17.463 prebivalcev ali povprečno 1.588 prebivalcev na leto. MOL mora predvsem zaustaviti ta negativni migracijski trend ter povečati svojo privlačnost za priseljevanje (iz Slovenije in tujine) z boljšo ponudbo stanovanj in delovnih mest ter dobrimi razmerami za bivanje. S tem bi nadomestil pričakovano negativno naravno rast in izboljšal starostno sestavo prebivalstva. Skupno število prebivalcev naj bi se po projekcijah gibalo nekje v sedanjih okvirih oziroma se bo nekoliko zmanjšalo. Po projekciji bodočega števila prebivalcev MOL, ki predpostavlja 1000 priseljenih prebivalcev na leto, je ocena približno 250.000 prebivalcev do leta 2027, ki je bila uporabljena tudi kot podlaga za načrtovanje. Projekcije kažejo na spremenjeno starostno strukturo prebivalstva v MOL. V naslednjem obdobju bo potrebno z ustreznim načrtovanjem nameniti posebno pozornost znatnemu porastu starih ljudi. Glede na projekcije prebivalstva po spolu in starosti po naravni rasti je predvideno povečanje števila starejših od 65 let za 62 procentov, število starejših od 75 let pa kar za 86 procentov.

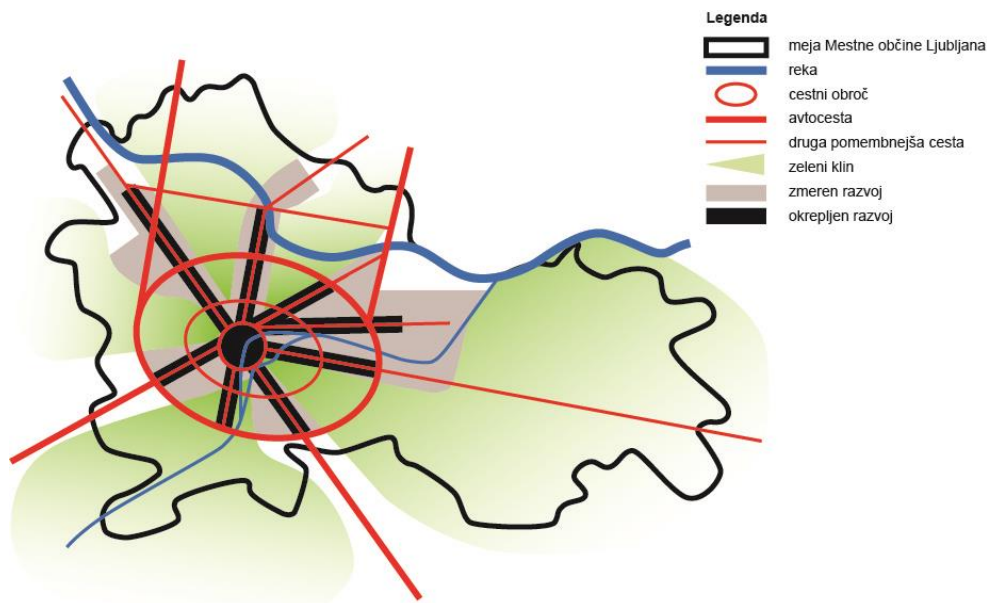
3.1.2. Temeljna načela poselitve

(1) Temeljna načela prostorskega razvoja MOL so:

- s kakovostno zasnovo organizacije prostora in omrežja naselij zagotavljanje smotrne rabe prostora, pogojev za krepitev gospodarskega in družbenega razvoja ter aktivno varovanje okoljskih potencialov na območju MOL, LUR in tudi v širšem slovenskem prostoru,
- nadaljnja graditev v okviru regionalnega mesta (Ljubljanske urbane regije), pri čemer mesto Ljubljana utrjuje položaj središča urbane regije in tudi vseslovenske metropole, – ohranitev koncentričnega modela v ožjem mestnem središču, kjer so poudarjene prenova urbanistične in arhitekturne dediščine, prenova degradiranih območij, zgraditev že začelih ali načrtovanih projektov, prometna razbremenitev itd.,
- kombinacija radiocentričnega in krakastega modela v kompaktnem mestu, predvsem znotraj avtocestne obvoznice (nadaljevanje strnjene razvoja mestnega središča in poudarjen razvoj ob vpadnicah, ohranjanje vmesnih zelenih klinov),
- dopolnitve krakastega morfološkega modela v obmestnem prostoru (povezovanje koncentracij poselitve z JPP in kolesarskim omrežjem, zgoščevanje poselitve ob postajališčih JPP in ohranjanje vmesnih zelenih cezur, gradnja novih koncentričnih povezav med kraki),
- vzpostavitev omrežja središč (centralnih območij z mešano rabo površin: družbeno, poslovno, oskrbno, stanovanjsko) glede na položaj v hierarhiji poselitvenega sistema ter njegovo povezovanje s sistemom členitve mestnega prostora (programsko in funkcionalno dopolnjevanje),
- na celotnem območju poselitve oblikovanje relativno avtonomnih enot in uveljavljanje enakomernejše razporeditve in pestrosti programov.

Slika 4: Načelo zgoščevanja mesta znotraj avtocestnega obroča z ohranjanjem zelenih klinov

Slika 5: Načelo okrepljenega razvoja mesta ob krakih – vpadnicah

3.1.3. Zasnova poselitve v regiji

(1) Širša ljubljanska aglomeracija se razvija v somestje, zato je predviden harmonični razvoj celote. Za razbremenitev prometnega pritiska na centralni del mesta Ljubljane je predviden razvoj po načelu decentraliziranega zgostitvenega modela poselitve. Prevladujejo tri glavna načela razvoja: regionalne strukture urbane rasti se povezujejo z integriranim razvojem JPP, kolesarskega in peš prometa, consko planiranje nadomesti mešana raba površin, politika urbanističnega oblikovanja pa se usmeri k humanim dimenzijam, peščevim razdaljam in skupnim odprtim prostorom.

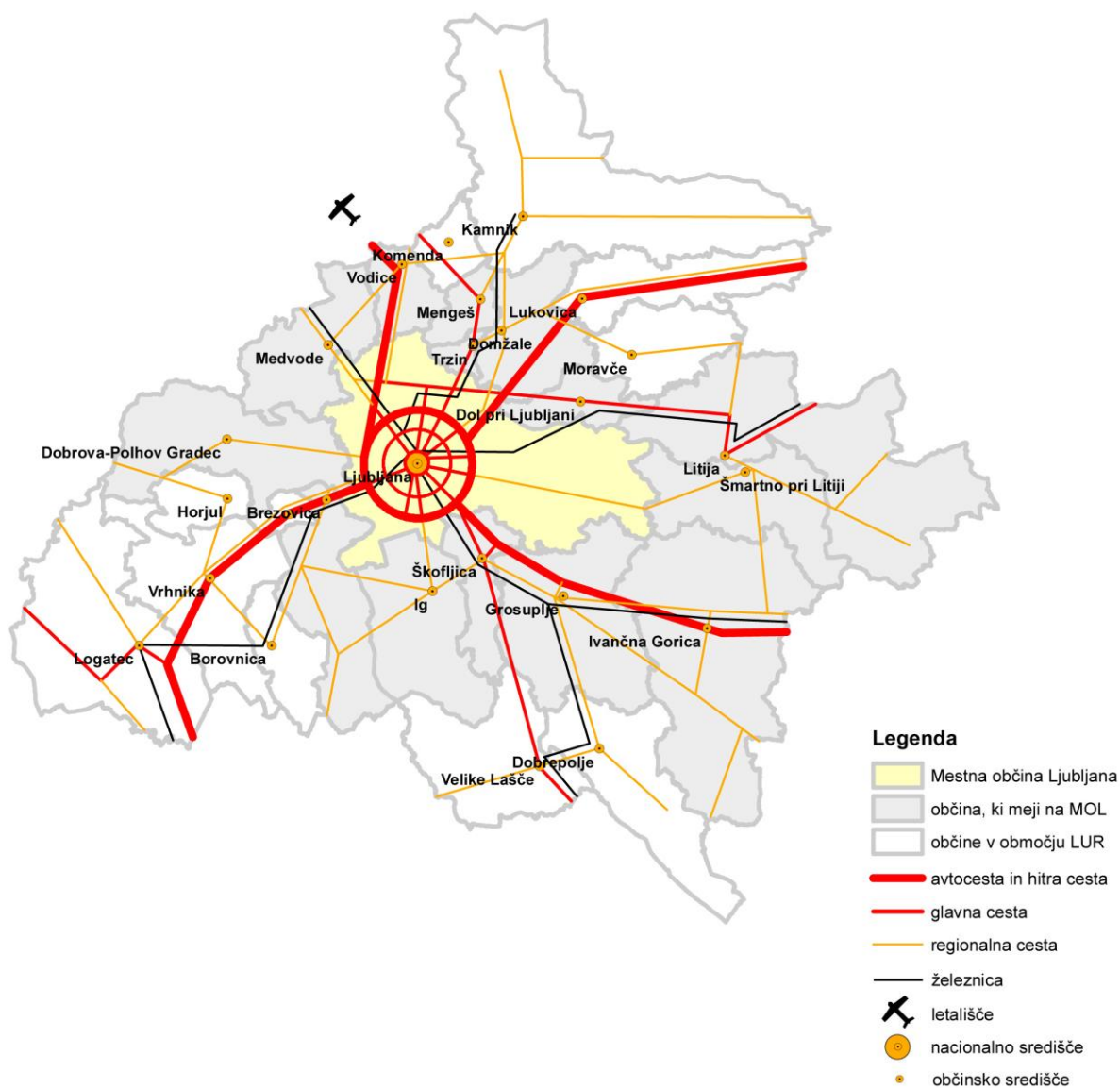
(2) Na suburbaniziranih in podeželskih območjih je poudarek na razvoju večjega števila manjših centrov s celovito oskrbo in čim samostojnejšim delovanjem ob trasah javnega

transporta (tirnega in avtobusnega). Urbanizacija se prednostno razvija ob linijah JPP (zlasti regionalne železnice) v obliki gosteje zazidanih urbanih enot s centri, vezanimi na postajališča JPP. Predvidene so tudi vmesne prečne zelene cezure, ki omogočajo komunikacijo med nosilnimi krajinskimi prvinami in ohranjajo celovitost urbanih enot.

(3) Pri oblikovanju novih oziroma dopoljenih centrov je treba upoštevati obstoječo zazidavo in se navezati na že obstoječe centralne površine manjših predmestnih naselij, pri tem pa zgostiti razpršeno zazidavo. Novi ali dopoljeni centri predstavljajo osrednji del zgostitve poselitve. Naselje okrog njih je oblikovano kot avtonomna enota v peščevem merilu, v katerem se funkcije mešajo in prepletajo (trgovine in servisi, ustrezna javna raba površin, stanovanja in drugo). V tem okviru se pojavljajo tudi novi zaposlitveni programi in nove stanovanjske površine.

(4) Javni prevoz, predvsem tirni, v povezavi s kolesarskim prometom, je osrednja hrbtenica takega decentraliziranega mestnega modela, ki bo vplival na manjšo uporabo osebnega avtomobila.

Slika 6: Ljubljana kot osrednje gravitacijsko središče v LUR

3.1.4. Zasnova poselitve v MOL

Karta 01: Zasnova prostorskega razvoja

(A) TRI ZNAČILNA OBMOČJA MOL

Zasnova organizacije prostora se kot pristop k urbanističnemu urejanju razvija v treh značilnih območjih MOL: kompaktnem mestu, obmestju in hribovitem zaledju.

(1) Kompaktno mesto obsega strnjeno urbano območje:

- predvsem območje znotraj avtocestne obvoznice, vključno z mestnim središčem in vpadnicami, zelenimi klini in večjimi zelenimi površinami, in
- območja večjih gostot pozidave v neposrednem zaledju vpadnic zunaj obvoznice (Dravlje, Ježica/Ruski car idr.).

(2) Obmestje Ljubljane obsega:

- tri nekdanja občinska središča kot samostojna urbana naselja z gostejšo zazidavo (Šentvid, Polje z Novim Poljem in Črnuče), ki so tudi z naravnimi ali grajenimi ovirami ločena od kompaktnega mesta (daljnovod, avtocestni obroč, reka),
- druga naselja z gostejšo zazidavo:
- naselja severozahodno od avtocestne obvoznice ob vznožju Polhograjskega hribovja (Pržan, Kamna Gorica, Podutik, Gunclje, Stanežiče, Medno),
- naselja severno od Save (Ježa in Podgorica),
- naselja v vzhodnem delu Ljubljanske kotline (Vevče, Kašelj, Zalog),
- naselja v redkeje poseljenih območjih,
- naselja zahodno od avtocestne obvoznice ob vznožju Polhograjskega hribovja
- naselja vzdolž bregov reke Save in v njenem zaledju (Šmartno, Gameljne, Tomačevo, Brod, Šmartno idr.),
- naselja na severnih obronkih Golovca in v vzhodnem delu Ljubljanske kotline znotraj obvoznice (Bizovik, Spodnja Hrušica) in zunaj obvoznice (Sostro),
- redkejša poselitvev na Ljubljanskem barju (ob Ižanski cesti, Črna vas).

(3) Hribovito zaledje obsega naslednja območja:

- Polhograjsko hribovje,
- Šmarna gora, Rašica,
- Posavsko hribovje.

3.1.5. Vloga in funkcija mesta Ljubljana in drugih naselij v MOL

(A) VLOGA IN FUNKCIJA NASELIJ V MOL (PO UPRAVNO-TERITORIALNI RAZDELITVI)

(1) Mesto Ljubljana je kot glavno in največje mesto Republike Slovenije razvrščeno najvišje v hierarhiji naselij, to mesto ji pripada tudi v strateškem razvoju. Še naprej bo združevala funkcije nacionalnega središča mednarodnega pomena, kot tudi središča z nacionalnim, regionalnim, medobčinskim in občinskim pomenom.

Ljubljana bo zagotavljala politične, upravne, prometne, kulturne in druge storitve vsem prebivalcem Slovenije in se razvijala v mednarodno konkurenčno glavno mesto države. Na meddržavni ravni se bo še naprej povezovala s tujimi državnimi in regionalnimi središči.

Na državni ravni pa se bo Ljubljana razvijala kot državno središče in najpomembnejše državno prometno vozlišče, kjer so skoncentrirane najvišje funkcije, vrhunske ustanove, osrednje poslovne, kulturne, izobraževalne, storitvene in oskrbne dejavnosti ter institucije,

pomembne za vso državo (na primer: klinični center, ustavno sodišče, univerza in drugo), zagotavlja pa bo tudi pogoje za razvoj visoko razvitih proizvodnih dejavnosti.

Mesto Ljubljana bo ostala regionalno središče (Ljubljanske urbane regije) in občinsko središče (MOL), s pomembnejšimi poslovnimi, gospodarskimi, finančnimi, kulturnimi, izobraževalnimi, turističnimi ter drugimi ustanovami.

(2) Z razvojem in večanjem mesta Ljubljana so se v preteklosti k njemu priključevala tudi okoliška naselja, ki so po upravno teritorialni razdelitvi postala del naselja Ljubljana in so hkrati del kompaktnega mesta ali obmestja. Izven naselja Ljubljana so ostala naselja Črna vas ter Spodnje, Srednje in Zgornje Gameljne ter druga naselja, ki se ohranjajo, pa so od mesta Ljubljana bistveno manjša in ležijo v obmestju ali hribovitem zaledju. To so: Besnica, Medno, Podgrad, Podmolnik, Sadinja vas (velikost od 200 do 500 prebivalcev). Ohranjajo se tudi naslednja vaška naselja: Brezje pri Lipoglavu, Češnjica, Dolgo Brdo, Dvor, Gabrje pri Jančah, Janče, Javor, Lipe, Mali Lipoglav, Mali Vrh pri Prežganju, Malo Trebeljevo, Pance, Podlipoglav, Prežganje, Rašica, Ravno Brdo, Repče, Selo pri Pancah, Šentpavel, Toško Čelo, Tuji Grm, Veliki Lipoglav, Veliko Trebeljevo, Vnajarje, Volavlje, Zagradišče, Zgornja Besnica. V omrežju naselij MOL bodo predstavljala oskrbno-storitvena središča ter manjša naselja in vaška naselja.

(3) V strateškem razvoju se predvideva pokritost celotnega območja MOL z omrežjem središč (oskrbne in uslužnostne funkcije), ki je z gravitacijskimi območji prikazano na sliki 7. Vanj se funkcijsko vključujejo tudi posamezna naselja.

(B) TIPOLOŠKA RAZVRSTITEV SREDIŠČ V MOL S FUNKCIJSKO-GRAVITACIJSKIMI OBMOČJI

(1) Predlog razvoja poselitve MOL temelji na zdajšnjem ustroju, oblikovanosti prepoznavnih funkcijsko-gravitacijskih območij in ohranjanju ali razvoju njihovih središč. MOL je funkcionalno razčlenjen na posamezne enote, ki so identične območjem 17 četrtnih skupnosti MOL.

(2) Z vidika vzpostavitve središč obstajata:

- opredelitev razvojnih območij, kjer se uveljavljajo centralne dejavnosti (mešana raba),
- vzpostavitev omrežja središč glede na raven oskrbe in položaj v hierarhiji mestne občine.

(3) Opredelitev razvojnih območij:

- mestno središče: državno oskrbno središče najvišje ravni,
- območja prepletanja dejavnosti (mešanih rab): programsko pestra območja, ki povezujejo posamezne mestne dele v koherentno celoto.

(4) Vzpostavitev omrežja središč: predvideni so dograditev in programska dopolnitev obstoječih središč ter oblikovanje novih. Večje zgoščitve poselitve so predvidene predvsem ob glavnih vpadnicah, ob avenijah in bulvarjih ter njihovem neposrednem, peš dostopnem zaledju. Osrednji deli takih zgoščitvenih središč morajo biti povezani z JPP. Strnjeni so okrog postajališč JPP, kjer se oblikuje komercialno, poslovno in socialno središče območja, ki je lahko tudi višinsko poudarjeno. Zanj je značilna mešana raba površin (poslovno-trgovska, javna, stanovanjska). Na oddaljenosti do 500 m od postajališča (lahka peš dostopnost) se raztezajo ostale, pretežno stanovanjske površine nižjih gostot.

(5) Tipološko so središča razvrščena v več skupin: mestno središče, četrtno središče, pomembnejše oskrbno-storitveno središče, oskrbno-storitveno središče in vaška naselje. Njihovo razporeditev prikazuje slika 7: Gravitacijska območja središč.

(6) Mestno središče je nosilec specifičnih funkcij mestnega, občinskega, regionalnega in državnega značaja. Zanj sta značilna koncentracija in sožitje različnih podjetij in ustanov, osrednjih uradov, bank in zavarovalnic, kulturnih ustanov ter poslovnih hotelov in trgovin.

Bistvena sestavina so tudi stanovanja. V mestnem središču sta poudarjena preplet različnih dejavnosti in pretežno višja raven oskrbe. Predvideni sta nadaljnja revitalizacija in prenova mestnega središča.

(7) Četrtno središče je gravitacijsko in oskrbno jedro četrtnega, včasih tudi občinskega oziroma medobčinskega pomena. V gravitacijskem območju četrtnega središča je več središč nižje ravni. Četrtno središče mora biti oblikovano kot prepoznaven del MOL z lastno podobo in organizirano kot samooskrbna enota, ki je dobro povezana z JPP. Predvidena je vzpostavitev prepoznavnih in vitalnih četrtnih središč oziroma njihova prenova in revitalizacija.

(8) Najbolje opremljena četrtna središča so v četrtnih skupnostih Bežigrad, Center, Moste, Šiška in Vič. Četrtna skupnosti, ki nimajo izrazito oblikovanega središča, so: Golovec (urejeno bo ob Litijski cesti) in Šmarna gora (z več oskrbno-storitvenimi središči, potrebna je dopolnitev središča v Šmartnem). Predvidena je tudi okrepitev središča v Rožni dolini, ki bo urejeno ob dograditvi območja Brdo.

(9) Četrtna središča, ki jih je treba okrepiti z osrednjimi dejavnostmi, izboljšanim JPP in večjim obsegom stanovanjske gradnje, so v četrtnih skupnostih Jarše, Posavje in Sostro.

(10) V četrtna središča sodijo raznovrstne dejavnosti, od mestoslužnih do mestotvornih, pomembni so tudi kvalitetni javni prostori in nova delovna mesta:

- družbene dejavnosti: četrtna uprava, zdravstvena oskrba, dom starejših občanov, pošta, knjižnica, šola, vrtci,
- poslovne, trgovske in storitvene dejavnosti,
- stanovanjska območja različnih tipologij, predvsem višjih gostot,
- prostočasovne dejavnosti,
- zelene površine (parki),
- oblikovane odprte javne površine,
- športne in rekreacijske površine.

(11) Pomembnejša oskrbno-storitvena središča so sorazmerno samostojna naselja ali deli naselja Ljubljana, ki zagotavljajo oskrbne in storitvene funkcije na lokalni ravni. Dostopna morajo biti z javnim potniškim prometom. Pomembnejša oskrbno-storitvena središča so pretežno stanovanjska območja z zagotovljeno višjo stopnjo komunalne opreme. V ta območja sodijo:

- nekatere družbene (osnovna šola, dom starejših občanov, vrtci) in oskrbne dejavnosti,
- dopolnilne skladne centralne dejavnosti (poslovne, trgovske, storitvene),
- stanovanjska območja različnih tipologij, predvsem višjih gostot,
- manjši obrati proizvodnih in storitvenih dejavnosti, ki nimajo škodljivih okoljskih vplivov,
- športne in rekreacijske površine.

(12) Kot pomembnejše oskrbno-storitveno središče se bodo razvijale Stanežiče (velikost do 6000 prebivalcev) s spodbujanjem razvoja ustreznih storitvenih in oskrbnih funkcij ter delovnih mest. Za krepitev naselja v pomembnejše oskrbno-storitveno središče bodo izpopolnjene tudi zdravniška in socialna oskrba (na primer zdravstveni dom, lekarna, osebna in družinska pomoč) ter možnosti za izobraževalno, športno in kulturno dejavnost.

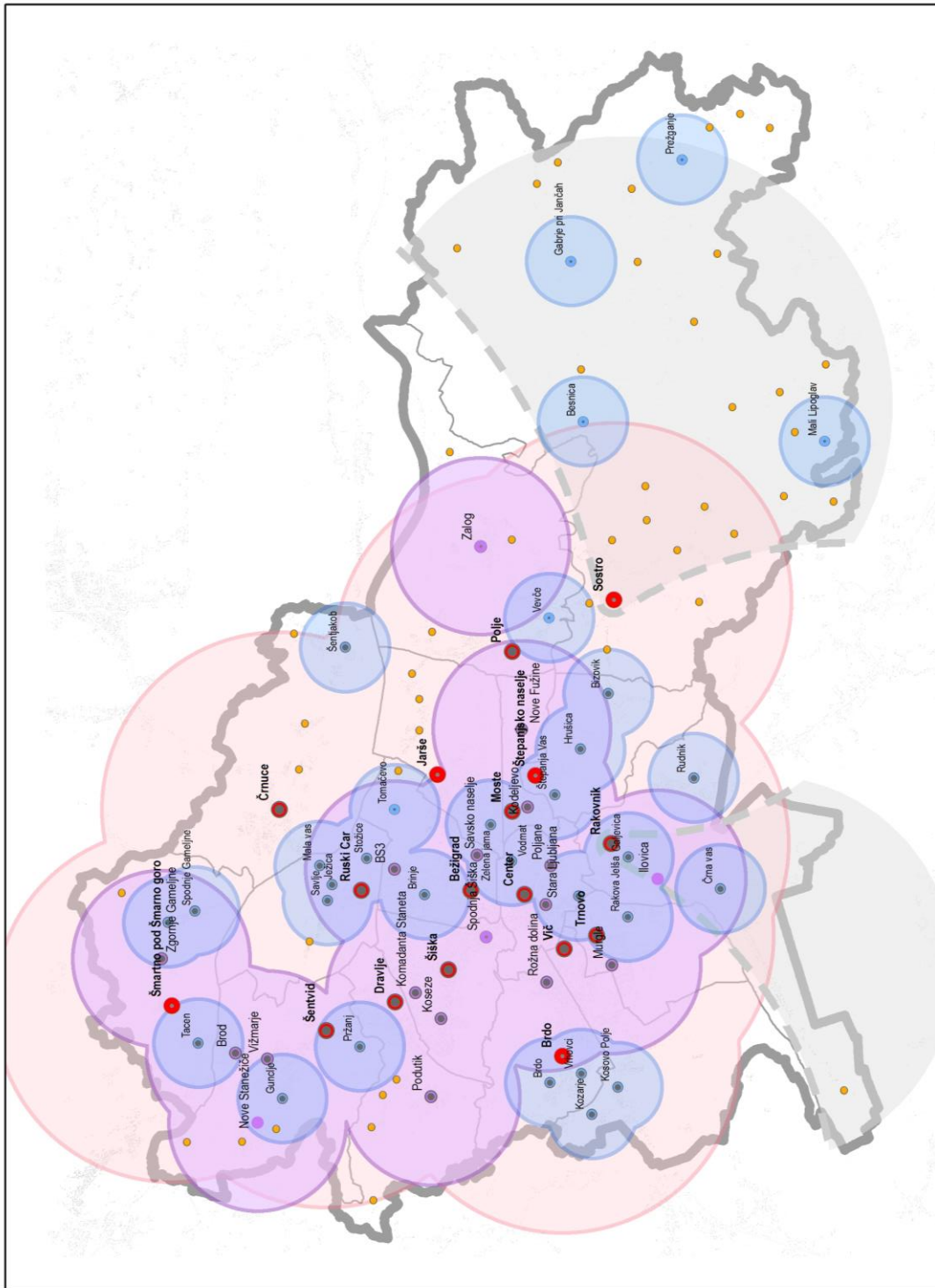
(13) Posebna oblika takšnega središča so stanovanjske soseske, nastale v polpretekli dobi, kjer so pretežno samostojna celovita oskrbno-storitvena središča prepletena z dejavnostmi in programi. Predvidenih je tudi nekaj novih stanovanjskih sosesk (npr. Stanežiče, Škofovi zavodi, Ilovica, Hrušica. Slape, Podgorica), ki morajo biti ustrezno oskrbno in storitveno opremljene.

(14) Oskrbno-storitvena središča so namenjena predvsem dnevni oskrbi lokalnih prebivalcev. V oskrbno-storitveno središče sodijo:

- stanovanjskim območjem pripadajoče dejavnosti ustrezne ravni (osnovna šola, vrtec, osebne storitve),
- oskrba na lokalni ravni,
- stanovanjska območja nižjih in srednjih gostot,
- manjši proizvodni obrati, ki nimajo škodljivih okoljskih vplivov,
- športne in rekreacijske površine.

(15) Izboljšave bivalnih in delovnih razmer so predvidene tudi v manjših, pretežno vaških naseljih. V teh območjih so primarne rabe (kmetijstvo in gozdarstvo), s katerimi se povezujejo tudi dopolnilne dejavnosti, obrt ter turizem in rekreacija še vedno pomemben dejavnik gospodarske osnove kraja.

Gravitacijska območja središč

Slika 7: Gravitacijska območja središč

3.2. Temeljne usmeritve prometnega povezovanja naselij v MOL in LUR

(1) Osnovne ugotovitve na področju prometnega povezovanja naselij v MOL so:

1. Ljubljana je mesto, v katerem se združujejo prometni interesi evropske regije, Republike Slovenije, Ljubljanske urbane regije in posameznih mestnih četrti. Interese je treba uskladiti in poiskati ustrezne rešitve skladno s principi trajnostne mobilnosti. Cilj je, da se do leta 2027 dve tretjini poti opravi na trajnosten način (JPP, kolo, hoja) in ena tretjina z osebnim motornim prometom.

2. Ljubljana ni samo glavno mesto, ampak je tudi središče države, skozi katerega potekajo vse najpomembnejše prometne poti. Tem potem je treba zagotoviti neoviran pretok.

3. Ljubljana je tudi regijsko središče, v katerem morajo prometne razmere omogočati zelo veliko število dnevnih potovanj v mesto. Potrebe po parkiranju je treba zmanjševati s ponudbo kakovostne alternative – JPP (že pri izvoru potovanja in ne šele v mestu). Predvsem pa mora biti MOL soorganizator omogočanja in urejanja prometa v regiji.

4. Temeljito izboljšanje kakovostne ponudbe JPP je osnovno vodilo pri urejanju prometnih razmer v MOL. Izvedba pasov na vpadnicah, rezerviranih za JPP, je prioriteta MOL.

5. Stališča in odločitve je treba oblikovati tudi z vidika zmanjševanja obremenitve prostora in okolja.

6. Prometno omrežje in površine za mirujoči promet so odvisni od načina in vrste namenske rabe površin v prostoru. Zato jih je treba načrtovati hkrati z načrtovanjem te rabe ter jim določiti potek in dimenzije v skladu z velikostjo in intenzivnostjo dejavnosti v prostoru, kateremu so namenjene, ter skladno s principi trajnostne mobilnosti. To pomeni, da je treba prometne površine za motorni promet upoštevati tudi kot omejitveni pogoj razvoja oziroma razvoj temeljiti na zagotavljanju trajnostnih oblik mobilnosti.

7. Ljubljana je obvodno mesto, zato je treba kot zanimivo obliko JPP in atrakcijo za turistične namene izkoristiti tudi možnost opravljanja javnega prevoza oseb in blaga s plovili po reki Ljubljanici (vključno z Gruberjevim prekopom).

8. Ljubljana je zaradi ugodnih klimatskih in reliefnih razmer ter merila mesta zelo primerna za kolesarjenje, zato je treba razvijati ustrezno kolesarsko infrastrukturo.

(2) Osnovne usmeritve za prometno povezovanje naselij v MOL so:

1. Za trajnostni razvoj MOL je treba zagotoviti uvedbo sodobnega, zmogljivega in kakovostnega JPP, ki bo deloval kot celovit sistem z enotno tarifno politiko in uporabniku omogočal enostavno kombiniranje in prestopanje med sistemi.

2. Sistem regijske železnice mora postati osnovni nosilec JPP v regiji, pretežno na obstoječih moderniziranih progah in dodani smeri proti Vrhniki (obnova stare proge).

3. Glavne linije JPP je treba v sodelovanju s sosednjimi občinami podaljšati do regijskih središč in sočasno urediti intermodalne točke P&R.

4. Poleg ustrezne posodobitve glavne železniške potniške postaje v Ljubljani je treba, predvsem na stičnih točkah železniških prog in linij JPP, urediti dodatna postajališča za regijske potniške vlake.

5. Z novo železniško progo do Brnika je treba omogočiti, da bo Ljubljana neposredno vključena tudi v sistem zračnega prometa, s kvalitetno povezavo do pristanišča v Kopru pa v sistem pomorskega prometa.

6. Potek linij JPP v Ljubljani je treba organizirati tako, da bodo posamezni deli mesta med seboj dosegljivi brez večkratnega prestopanja.

7. Železniške proge je treba umeščati v Ljubljani tako, da mesta ne bodo »prerezale« in obremenjevale s hrupom.

8. Mednarodni tovorni promet je treba posodobiti z zgraditvijo prometno logističnega terminala (v nadaljevanju: PLT).

9. Dokončati je treba že načrtovana dela pri gradnji manjkajočih cestnih povezav in križišč.

10. Regijski cestni tranzitni promet je treba voditi mimo Ljubljane (»tangencialne« vzdolž avtocest).

11. Zasnovo radialnega sistema cestne mreže je treba ohraniti.

12. Mestno cestno mrežo je treba dopolniti z nekaterimi novimi cestami tako, da bodo posamezni deli mesta med seboj dosegljivi po najkrajši poti (skrajšane dolžine potovanj, zmanjšan vpliv na bivalni prostor, zmanjšana poraba energije in zmanjšane emisije), da bodo ustvarjena zaključena območja, v katerih bodo ulice namenjene vsem oblikam notranjega prometa (umirjanje prometa in spodbujanje nemotoriziranih oblik prometa), in da bo zagotovljena normalna in varna (5-minutna) dosegljivost linij JPP.

13. Z urejanjem parkirišč velikih zmogljivosti ob zunanjih prestopnih točkah (P&R) in hitrimi linijami JPP je treba preusmerjati dnevne migrante v čim večjem številu na JPP.

14. Zagotoviti je treba primerno število skupinskih garažnih zmogljivosti za prebivalce MOL, posebno v območjih večjih poselitvenih gostot, na primer mestno središče, soseške.

15. Za potrebe obiskovalcev kulturnih in podobnih prireditev ter dejavnosti, ki so v posebnem interesu mesta, je treba zagotoviti primerne parkirne možnosti, v prvi vrsti pa dostopnost s trajnostnimi oblikami mobilnosti.

16. Dograditi je treba že načrtovani sistem regionalnih in mestnih kolesarskih poti, ga navezati na prestopne točke (JPP, železnica, P&R) in nadgraditi omrežje sistema za izposajo koles.

17. V urbanih območjih je potrebno spodbujati hojo s širjenjem mreže poti, predvsem do parkov, šol, vrtcev trgovin, postajališč LPP. V sosekah je potrebno uveljavljati načelo skupnega prometnega prostora. Zagotavljati je potrebno pogoje za varno, zdravo in doživljajsko privlačno hojo.

18. Reko Ljubljanico in Gruberjev prekop je treba z ureditvami brežin in pristajališč približati prebivalcem in obiskovalcem tudi v območjih izven mestnega središča.

19. Zgraditi je treba mestne heliporte.

20. Z ustrezno prometno zasnovo in vzpostavitvijo mreže postaj javne gasilske in zdravstvene reševalne službe je treba na mestnem območju Ljubljane zagotoviti dobro dostopnost za vse vrste reševalnih vozil zdravstvene reševalne službe in gasilcev.

21. Vzpostavi se pogoje za razvoj elektro in CNG mobilnosti.

22. Vzpostavi se omrežje intermodalnih točk za prestopanje med različnimi prometnimi sistemi, na katerih se spodbuja razvoj urbanih funkcij po principu mešane rabe (storitvene in oskrbne dejavnosti).

23. Vzpostavi se sistem monitoringa delovanja in upravljanja prometnega sistema.

3.3. Okoljski vidiki trajnostnega prostorskega razvoja

(A) OKOLJSKI POTENCIALI IN OMEJITVE

(1) Krakast razvoj mesta, delno pogojen z geomorfologijo prostora, je omogočil ohranitev sorazmerno velikih naravnih, predvsem gozdnih površin. Kakovost naravne krajine je glede na obseg, členjenost in biotsko pestrost posebna vrednota tudi v evropskem merilu, na kar kažejo opredelitve naravovarstvenih kategorij na teh območjih:

– krajinski parki: Zajčja dobrava, Polhograjski Dolomiti, Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib z naravnima rezervatoma Mali Rožnik in Mostec, Ljubljansko barje,

– ekološko pomembna območja: Šmarna gora, Sava od Medvod do Kresnic, Rakovnik, Vevče in Rašica - Dobeno - Gobavica, Golovec,

– druga zavarovana območja (območja kulturnih spomenikov in kulturne dediščine), območja naravnih vrednot in območja Natura 2000.

(2) Potenciali odprtih in zelenih površin v MOL za zagotavljanje kakovosti bivanja so določeni na podlagi ekoloških in socialnih funkcij naravnih sestavin okolja. V območja, ki so bolj ranljiva za posege in spremembo namembnosti, ne bodo umeščeni novi proizvodni objekti, stanovanja, infrastruktura itd.

(3) Pri načrtovanju razvoja mesta in rabe prostora je treba upoštevati dovoljene ravni hrupa. Te so danes na več obstoječih mestnih območjih že presežene, zato se stremi k zmanjšanju hrupne obremenjenosti.

(4) Upoštevati je treba ukrepe za izboljšanje kakovosti zraka in zmanjševanje njegove onesnaženosti (predvsem na področjih energetike in prometa) ter omogočiti dobro prevetrenost mesta z upoštevanjem klimatskih koridorjev.

(5) Pri upravljanju območij gozdov je za izbor drevesnih vrst gozdnega drevja treba upoštevati njihovo izvorno ustreznost. Uporabljeno gozdno drevje mora ustrezati zahtevam področnega zakona.

(6) Na območju MOL se nahajajo vodovarstvena območja državnega nivoja in v majhnem obsegu tudi vodovarstvena območja občinskega nivoja (VVO občin Litija, Šmartno pri Litiji² ter Medvode³). Glavni vodni vir za oskrbo MOL s pitno vodo in uporabo v gospodarstvu so podzemne vode Ljubljanskega polja (ID VVO 4488) in Ljubljanskega barja (ID VVO 4669).

(7) Poselitev in pripadajoče ureditve se v največji meri razvija izven ožjih vodovarstvenih območij vodonosnikov Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja.

(8) Poplavna območja zajemajo preko 15% ozemlja MOL. Prevladuje srednja poplavna nevarnost na 1.597 ha (39%), medtem ko je velika poplavna nevarnost opredeljena na površini 754 ha (18%). Ohranjati je treba retencijske sposobnosti območij in zagotavljati njihovo ponovno vzpostavitev, če je to mogoče.

(B) CILJI

(1) Osnovni cilj je zagotavljati tako stanje naravnih sestavin in procesov (zrak, voda, tla, biotske sestavine), ki bo Ljubljano uvrstilo med evropska mesta z najvišjo kakovostjo bivanja z zagotavljanjem zdravega in varnega okolja ter javnega zdravja. Konkretni cilji na področju kakovosti okolja so:

1. zmanjševati vpliv urbanizacije na podnebne spremembe in prilagajati se podnebnim spremembam:

- zmanjševati izpuste toplogrednih plinov iz energetskih objektov (toplarna, kurišča),
- zmanjševati izpuste toplogrednih plinov z zmanjševanjem potrebe po osebem prevozu ter s spodbujanjem uporabe javnega prometa, kolesarjenja in pešačenja,
- spodbujati gradnjo energetsko varčnih objektov in energetsko prenovo stavb,
- zmanjševati učinek vročinskega otoka z ohranjanjem nepozidanih površin v koridorjih prevladujočih vetrov in z ohranjanjem mestnih gozdnih površin,
- zmanjševati učinek vročinskega otoka v gosto pozidanih območjih s spodbujanjem gradnje zelenih streh in fasad;

2. izboljševati varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami:

- varovati poselitvena območja z ureditvijo vodnih zadrževalnikov, razbremenilnikov in razlivnih površin ter z ohranjanjem naravnih retencijskih površin,
- ohranjati obrečne gozdove in retencijske površine,

– izboljševati varnost na območjih, ki jih ogrožajo industrijske nesreče, zmanjševati obseg ogroženih območij in jih sprostiti za razvoj, zagotavljati pretočno sposobnost strug vodotokov ob visokih vodah,

– izboljšati pripravljenost na naravne in druge nesreče s povečevanjem in razpršeno postavitvijo postaj Gasilske brigade Ljubljana, drugih gasilskih društev in reševalnih postaj,

– zagotavljati vse vidike varnosti in učinkovitosti kritične infrastrukture mesta (vodovod, plinovod, vročevod, elektrika, cestni promet in vodenje prometa, osnovno zdravstveno varstvo, nujna medicinska pomoč, javna gasilska služba in mestna uprava) ter zagotavljati neprekinjenost delovanja in možnosti hitre ponovne vzpostavitve ob prekinitvah;

3. ohranjati dobro stanje in preprečevati slabšanje stanja površinskih in podzemnih voda:

– varovati vodonosnik Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja s celovitim reševanjem problematike odvajanja in čiščenja odpadnih voda,

– izboljšati pokritost s kanalizacijskim omrežjem in čiščenjem industrijske odpadne vode,

– nadzorovati in zmanjševati uporabo rastlinskih zaščitnih sredstev v kmetijstvu,

– zmanjševati izgube iz vodovodnega omrežja;

4. ohranjati biodiverzitetu in habitate:

– revitalizirati degradirana območja in poškodovane habitate,

– dosledno ohranjati obseg in kakovost naravnih površin v mestu, vključno z manjšimi površinami v strnjenih območjih,

– ohranjati ustrezni delež naravnih površin v novo urbaniziranih območjih,

– izogibati se sajenju alergenih vrst zaradi potencialne negativne vplive na zdravje prebivalcev mesta;

5. varovati kmetijska zemljišča in kakovost tal:

– varovati tla pred onesnaženjem iz industrije in kmetijstva,

– ohranjati obseg kmetijskih zemljišč za proizvodnjo zdrave hrane in rekreacijo ter zagotavljati odprt prostor;

6. varovati mestne gozdove z ohranjanjem obsega, sklenjenosti, celovitosti in kakovosti gozdov, ki imajo ekološke, hidrološke, varovalne in socialne funkcije;

7. trajnostno ravnati z odpadki po konceptu Nič odpadkov (Zero Waste):

– zmanjševati količino odpadkov pri nastanku,

– povečati ponovno uporabo odpadkov,

– povečevati delež recikliranja in predvsem snovno izrabo,

– urediti potrebne površine za odlaganje inertnih odpadkov,

– sanirati obstoječa nelegalna odlagališča in preprečevati nastajanje novih;

8. zmanjševati hrup in varovati pred hrupom:

– zmanjševati emisije hrupa, kjer je to potrebno,

– načrtovati namensko rabo prostora v skladu z dovoljenimi mejnimi vrednostmi kazalcev hrupa skladno s predpisi,

– zmanjšati hrupno obremenjenost prebivalcev v MOL z izvedbo protihrupnih ukrepov, tudi z zmanjšanjem hitrosti vožnje na najbolj obremenjenih delih prometnic in poglobljanjem železniških prog;

9. varovati pridelovalni potencial tal in spodbujati različne oblike pridelave hrane za lokalno samooskrbo, vključno s pridelavo na strehah in terasah;

10. s celovito opredelitvijo razredov poplavne nevarnosti na celotnem območju MOL in izvedbo protipoplavnih ukrepov zmanjšati poplavno ogroženost na celotnem območju MOL;

11. uveljavljati načelo so-naravnih rešitev («Nature Based Solutions«).

(C) USMERITVE ZA ZASNOVO POSELITVE S STALIŠČA VARSTVA OKOLJA IN OMEJITEV V PROSTORU

(1) Poselitev je z vidika okoljskih potencialov in omejitev treba načrtovati na naslednji način:

- koncentracija poselitve ob obstoječih krakih ob vpadnicah, izraba obstoječih stavb in degradiranih površin, gradnja novih stanovanjskih območij v bližini JPP,
- urejanje omrežja za JPP in kolesarskih stez,
- ohranjanje odprtih površin (izogibanje umeščanja objektov, izjemoma nizka gradnja) v smereh prevladujočih prezračevalnih koridorjev (severovzhodni savski zeleni klin, Stanežiče, Hrušica, Podutik),
- ohranjanje obsega in celovitosti večjih naravnih površin (mestnih in primestnih gozdov, sklenjenih kmetijskih površin, Save z obrežjem, Golovca), izogibanje umeščanju objektov in infrastrukture znotraj teh območij ali »najedanju« robov,
- zagotavljanje različnih velikosti in tipov zelenih površin (poleg večjih enot tudi manjše, npr. parki, zelenice, manjše kmetijske površine) ter ohranjanje in vzpostavljanje medsebojnih povezovalnih koridorjev (obrežja, drevoredi),
- upoštevati je treba vse predpisane omejitve glede poselitve (naravne vrednote, kulturna dediščina, varstvo kmetijskih zemljišč in gozdov, varstvo vodnih virov, stanje voda, vodnogospodarske ureditve itd.),
- poselitev ne bo umeščena na poplavno ogrožena območja, dokler ne bodo uvedeni ustrezni protipoplavni ukrepi, ki bodo odpravili poplavno ogroženost teh območij,
- poselitev ne bo umeščena na območja, ki so glede na strukturo tal najbolj potresno nevarna.

(D) USMERITVE S PODROČJA VARSTVA PRED HRUPOM

(1) Za območja, kjer ravni hrupa presegajo mejne vrednosti, je treba sprejeti plan ukrepov zmanjševanja emisij hrupa ter ga sproti izpolnjevati. Pri ukrepih zmanjševanja hrupa je treba razlikovati med različnimi kategorijami ukrepov:

- ukrepi za zmanjševanje hrupa na njegovem izvoru (vozila z nižjimi hrupnimi emisijami, asfalti z nižjimi emisijami hrupa, umirjanje prometa, uvajanje novih tehnologij, opuščanje hrupnih rab prostora),
- ukrepi za zmanjševanje hrupa na njegovi poti razširjenja (načrtovanje rabe prostora oziroma upravljanje hrupa, ustrezno načrtovanje prometne infrastrukture, zaslanjanje hrupa),
- ukrepi za zmanjševanje hrupa pri sprejemniku (zvočna izolacija stavb in ustrezno načrtovanje stavb).

Če tehnični ukrepi za zmanjševanje emisij hrupa niso zadovoljivi, je treba vpeljati tudi druge ukrepe, predvsem zmanjševanje potreb po transportu nasploh.

- stalno ozaveščanje prebivalstva,
- promoviranje alternativnih vrst prevoznih sredstev,
- ocenitev vplivov stroškov in koristi,
- ekonomski instrumenti.

(2) Pri načrtovanju namenske rabe prostora je treba upoštevati dovoljene mejne vrednosti kazalcev hrupa glede na štiri stopnje varstva pred hrupom skladno s predpisi.

(E) SPREMLJANJE STANJA OKOLJA (MONITORING)

(1) V okviru monitoringa kazalcev stanja okolja MOL se bolj detajlno obdelata naslednje okoljske cilje/podcilje oziroma segmente, ki so izrazito vezani na prostorsko komponento:

- trajnostna raba naravnih virov - racionalna raba zemljišč,
- ohranjena narava – ugodno stanje vrst in habitatnih tipov,
- dobri bivalni pogoji – dostopne storitve, zagotovitev zadostnih javnih zelenih površin na prebivalca, varnost na ogroženih območjih,
- trajnostna mobilnost – % povečanja nemotoriziranega prometa, % povečanja uporabe JPP.

(2) Za monitoring ostalih kazalcev stanja okolja MOL se uporabijo podatki iz obstoječih strokovnih podlag:

- za okoljske cilje/podcilje oziroma segmente dobro stanje voda (vključno z zmanjšano porabo pitne vode na prebivalca), izboljšana kakovost zraka in učinkovito ravnanje z odpadki se uporabijo podatki pridobljeni v okviru priprave Poročil o stanju okolja, ki jih na podlagi podatkov in poročil posameznih oddelkov pripravi oddelek, pristojen za varstvo okolja,
- za okoljske cilje/podcilje oziroma segmente zmanjšana poraba energije in raba obnovljivih virov energije ter izboljšana kakovost zraka in javna razsvetljava se uporabijo podatki iz Lokalnega energetskega koncepta MOL,
- za okoljski cilj/podcilj zmanjšana stopnja hrupa se uporabijo podatki iz Karte hrupa.

(3) Za področje prometa in z njim povezanimi emisijami je treba na območjih kompaktnega mesta namestiti dodatna merilna mesta, ki bodo zagotavljala spremljanje kakovosti zraka in hrupa.

(4) Spremljanje kazalcev stanja okolja se izvaja v petletnih obdobjih.

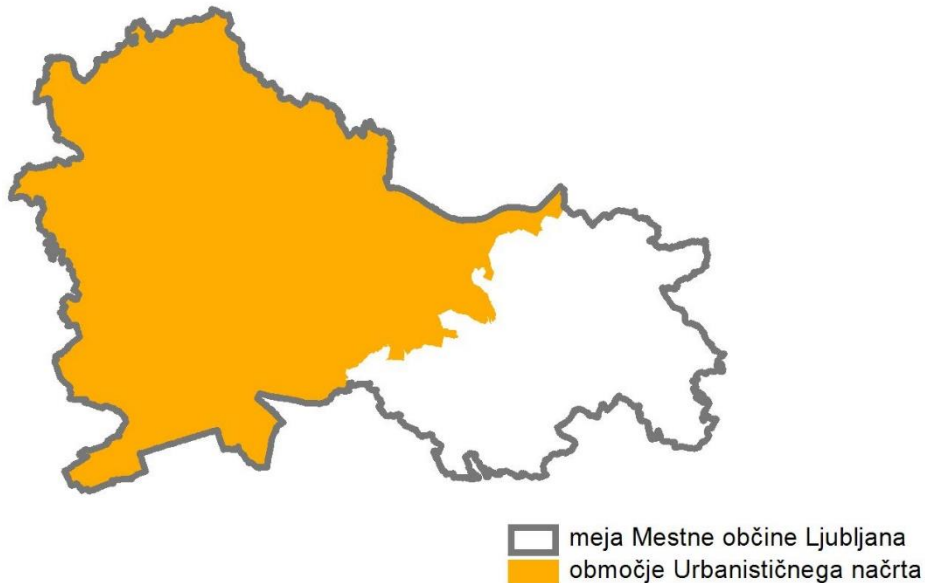
(5) Poročilo o spremljanju kazalcev stanja okolja se objavi na spletni strani MOL.

3.4. Območje Urbanističnega načrta

(1) Meja Urbanističnega načrta poteka na jugu, zahodu in severu po meji MOL, na vzhodu pa po mejah naselij po Registru prostorskih enot (Geodetska uprava RS): Gabrje pri Jančah, Vnajarje, Besnica, Zagradišče, Besnica, Sadinja vas, Podmolnik in Orle.

(2) V območje Urbanističnega načrta so vključena naslednja naselja: Ljubljana, Podgrad, Dvor, Medno, Rašica, Spodnje Gameljne, Srednje Gameljne, Zgornje Gameljne, Stanežiče, Toško Čelo, Črna vas (vključen le del naselja) in Lipe.

(3) Urbanistični načrt je sestavni del strokovnih podlag OPN MOL SD in je vsebovan v prilogi.

Slika 8: Območje Urbanističnega načrta

4. Usmeritve za razvoj poselitve in celovito prenovu

Karta 04: Usmeritve za razvoj poselitve in celovito prenovu

4.1. Usmeritve za prostorsko urejanje

4.1.1. Celostno ohranjanje in prenova karakterističnih mestnih območij

(1) Varstvo kulturnih spomenikov ter območij kulturnih spomenikov (spomeniška območja) in kulturne dediščine je eno od temeljnih izhodišč prostorskega urejanja MOL.

(2) Spomeniška območja so varovana v skladu s predpisi s področja varstva kulturne dediščine in se urejajo z občinskimi podrobnimi prostorskimi načrti (v nadaljevanju: OPPN), katerih obvezni sestavni del je konservatorski načrt za prenovu.

(3) Varstvena območja kulturne dediščine ter karakteristična območja, ki niso varovana po predpisih s področja varstva kulturne dediščine, so varovana in urejena z instrumenti urbanističnega planiranja: OPPN ali v OPN MOL ID, za katere je treba pripraviti podrobne strokovne podlage.

4.1.2. Temeljna merila in usmeritve za urbanistično urejanje prostora MOL

(1) Temeljna merila in usmeritve za urbanistično urejanje prostora MOL so določeni za tri značilna območja MOL: kompaktno mesto, obmestje in hribovito zaledje. Osnovne usmeritve so:

- prednostno zagotavljanje površin za pozidavo znotraj že urbaniziranih območij (razvoj »navznoter« z zgoščevanjem poselitve in prenovu),
- dopolnitev družbene in gospodarske javne infrastrukture,
- dopolnitev opremljenosti prostora z odprtimi javnimi in zelenimi površinami,
- sanacija razpršene gradnje,

- širitev poselitve, kjer je to za razvoj MOL potrebno, glede na merila in kriterije, ki zagotavljajo kontinuirano dograjevanje poselitve (infrastrukturalna opremljenost, bližina JPP, bližina obstoječih stavbnih zemljišč, zaokroževanje itd.),
- novogradnje na poplavnih območjih niso dovoljene, dokler ne bo urejen režim zadrževanja vode in preprečevanja poplav.

Kompaktno mesto

(2) Kompaktno mesto je treba razvijati predvsem s prenovo, revitalizacijo in transformacijo mestnih površin s poudarkom na izboljšavah urbanega tkiva znotraj obstoječih urbanih površin.

(3) V kompaktnem mestu se spodbuja notranji razvoj z zgoščevanjem in dopolnjevanjem pozidave ter z izvajanjem celovite prenove (poglavji 4.3.1. Območja notranjega razvoja in 4.3.2. Prednostna območja prenove).

Obmestje

(4) V tem območju je treba uveljavljati racionalno rabo prostora z zgostitvami poselitve znotraj sedanjih zazidalnih površin (zapolnitve, zaokrožitve, prenove) ter sanirati obstoječo in preprečevati novo razpršeno gradnjo.

(5) Pri širitvah naselij v tem območju je treba upoštevati kriterije racionalne in funkcionalne izrabe površin ter omejitve glede ohranjanja naravnih dobrin ter naravne in kulturne dediščine. Pomembno je navezovati strukture urbane rasti na poti oziroma postajališča JPP, v jedrih naselij pa uveljaviti mešano rabo površin. Varovati je treba naravno in kulturno krajino ter upoštevati območja poudarjenega varstva (primarna raba, varstvo vodnih virov).

(6) Urbani razvoj v obmestnem prostoru je treba usmerjati tako, da novi urbani posegi ne ovirajo primarne rabe prostora ali poslabšajo ekoloških razmer. Novo urbano strukturo je treba oblikovno uskladiti z morfologijo obstoječih naselij ter jo usmerjati predvsem v opredeljena oskrbno-storitvena središča komplementarno z razvojem JPP in namenske rabe prostora.

(7) Večje razvojne projekte in posege, ki zahtevajo velike površine, se usmerja v za to opredeljena nova razvojna območja in območja širitve poselitve.

Hribovito zaledje

(8) Novo poselitev na teh območjih je treba usmerjati v območja naselij, kjer je treba prvenstveno izkoristiti proste in nezadostno izkoriščene površine v naseljih (zapolnitve, zaokrožitve, prenove starih vaških jeder). Če je širitev nujna, jo je treba usmerjati na zemljišča, ki so z vidika trajnostne rabe naravnih dobrin ter ohranjanja narave in kulturne dediščine manj pomembna. Pri urejanju in širitvi obstoječih naselij in vasi je treba upoštevati tip kulturne krajine, obliko funkcionalnih območij posameznih naselij in vasi ter značilnosti oblikovanja grajenih struktur.

(9) Poudarek je na ohranjanju kulturne krajine in kulturnih značilnosti prostora. Omejitve poselitve je treba najbolj uveljavljati v območjih že sprejetih in predlaganih krajinskih parkov Polhograjski Dolomiti in Šmarna gora ter na ekološko pomembnih območjih (Rašica, Dobeno, Gobavica).

(10) Zasnova organizacije dejavnosti v naravnem prostoru, kot so kmetijstvo, gozdarstvo, vodno gospodarstvo, črpanje rudnin in turizem, mora upoštevati naravne pogoje in krajinske značilnosti prostora glede na tip kulturne krajine ter druge pogoje za njegovo rabo.

(11) Na območju Posavskega hribovja so dopustne tudi površine za gradnjo počitniških hiš.

4.1.3. Faznost urejanja

(1) Na podlagi dolgoročnega koncepta prostorskega razvoja mesta ter kriterijev in pogojev za gradnjo je treba določiti faznost izvedbe ureditev oziroma projektov. Določiti je treba dve etapi realizacije OPN MOL SD:

- I. etapa do leta 2020,
- II. etapa od 2021 do 2027.

(2) OPN MOL SD obsega obe etapi realizacije do leta 2027.

(3) Osnovna izhodišča na podlagi katerih bo MOL pristopala k nadaljnji izgradnji posameznih območij

so:

- prednostna izgradnja na degradiranih, nezadostno izkoriščenih ali prostih površinah (zgoščevanje poselitve) znotraj že urbaniziranih območij
- območja notranjega razvoja imajo prednost pred širitvijo naselij,
- prenova ima prednost pred novogradnjo.

(4) Poleg zgoraj navedenih kriterijev bodo za določanje faznosti pozidave posameznih zemljišč upoštevani še kriteriji navedeni v spodnjih preglednicah.

Preglednica 1: Kriteriji za določanje faznosti posameznih zemljišč

LEGA	znotraj avtocestnega obroča zunaj avtocestnega obroča	+ -
KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	ni posega na kmetijska zemljišča poseg na kmetijska zemljišča	+ -
PROMETNA DOSTOPNOST (dostopnost z JPP, prometna lega ob primerno zmogljivi cesti)	dobra pomanjkljiva	+ -
OPREMLJENOST S KOMUNALNO INFRASTRUKTURO (možnost priključevanja na vodovod, kanalizacijo, električni vod, plinovod, toplovod)	da ne	+ -
UPOŠTEVANJE OMEJITEV (varnost pred naravnimi in drugimi nesrečami ter raven intervencijske pokritosti območja, okoljska sprejemljivost lokacije brez nevarnosti za poslabšanje stanja površinskih in podzemnih voda, naravno in kulturno dediščino, biotope, kulturno krajino)	da ne	+ -
OPREMLJENOST Z DRUŽBENIMI DEJAVNOSTMI	dobra pomanjkljiva	+ -

Preglednica 2: Kriteriji za opredelitev faznosti za območja ostalih namenskih rab (kot so proizvodne dejavnosti):

POTENCIALI LOKACIJE (raven, dobro nosilen in stabilen teren zadostne velikosti in z možnostjo širjenja cone, sprejemljivost nove cone v lokalnem okolju glede morebitnega hrupa, onesnaženja zraka, voda in tal, vizualnega vtisa, prometa in drugih motečih dejavnikov)	dobri pomanjkljivi	+ -
KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	ni posega na kmetijska zemljišča poseg na kmetijska zemljišča	+ -
PROMETNA DOSTOPNOST (prometna lega ob zmogljivi cesti, navezava na železnico in bližina železniške postaje, povezava z letališčem, dostopnost z JPP)	dobra pomanjkljiva	+ -
OPREMLJENOST S KOMUNALNO INFRASTRUKTURO (možnost priključevanja na vodovod, kanalizacijo, električni vod, plinovod, možnost čiščenja odpadne vode – čistilna naprava, možnost ustreznega ravnanja z odpadki)	da ne	+ -
UPOŠTEVANJE OMEJITEV (varnost cone pred naravnimi in drugimi nesrečami ter raven intervencijske pokritosti območja, okoljska sprejemljivost lokacije brez nevarnosti za poslabšanje stanja površinskih in podzemnih voda, naravno in kulturno dediščino, biotope, kulturno krajino)	da ne	+ -

4.1.4. Kriteriji za sprejemanje občinskih podrobnih prostorskih načrtov

(1) Kriteriji za vrstni red sprejemanja OPPN na območjih stanovanj in osrednjih območjih centralnih dejavnosti so:

Osnovna kriterija:

1. OPPN so prednostno sprejeti za območja prenove.
2. Dokler se ne izkoristijo možnosti gradenj (zazidava) znotraj območij prenove iz 1. točke tega odstavka, je za novogradnje ob upoštevanju dodatnih kriterijev mogoče odpreti do 20% (vendar ne več kot 10% letno) načrtovanih stanovanjskih območij na stavbnih zemljiščih, katerih dejanska raba je kmetijska oziroma gozdna, vendar šele, ko so območja iz 1. točke zasedena najmanj 80-odstotno.

Dodatni kriteriji:

Pri 2. osnovnem kriteriju je treba upoštevati naslednje dodatne kriterije, ki so razvrščeni po prednostnem vrstnem redu:

1. Prednost ima gradnja novih stanovanjskih sosesk znotraj avtocestnega obroča.

2. Prednost pri posegih v prostor imajo posegi na stavbna zemljišča, ki so po dejanski rabi manj kakovostna kmetijska zemljišča, območja zunaj poplavnih in vodovarstvenih območij. Poleg tega se sem uvrščajo še poplavna območja z razredom preostale poplavne nevarnosti in VVO III.

3. Potem, ko so izkoriščena območja iz 2. točke, je mogoče uporabiti območja, katerih dejanska raba je gozdna.

4. Ko so izrabljene možnosti za poseganje zunaj VVO in VVO III in zunaj poplavnih območij in območij z razredom preostale poplavne nevarnosti, je mogoče poseči v VVO IIb in v območja z razredom majhne poplavne nevarnosti.

5. Posegi v VVO IIa so v skladu s predpisi izvedeni šele, ko so izrabljene vse druge možnosti.

6. Posegi v VVO so dopustni le ob doslednem upoštevanju omejitev in pogojev iz veljavnih državnih uredb in občinskih odlokov o zavarovanju vodnih virov.

(2) Kriteriji za sprejemanje OPPN za gospodarske cone in površine za industrijo so:

Osnovni kriteriji:

Osnovni kriteriji so razvrščeni po prednostnem vrstnem redu:

1. Prednost imajo območja prenove.
2. Letno je mogoče načrtovati do 40% načrtovanih posegov na zemljišča, katerih dejanska raba je kmetijska ali gozdna.
3. Nova območja je mogoče načrtovati šele, ko so območja iz 1. točke zapolnjena več kot 60-odstotno.

Dodatni kriteriji:

Pri 2. osnovnem kriteriju je treba upoštevati naslednje dodatne kriterije, ki so razvrščeni po prednostnem vrstnem redu:

1. Prednost pri posegih imajo območja z dejansko rabo manj kakovostnih kmetijskih zemljišč oziroma kmetijskih zemljiščih nižjih bonitet.
2. Prednost pri posegih imajo območja zunaj VVO oziroma območja VVO III.
3. Ko so izrabljene možnosti za poseganje zunaj VVO in v VVO III, je mogoče poseči v VVO IIb.
4. Posegi v VVO so dopustni le ob doslednem upoštevanju omejitev in pogojev iz veljavnih državnih uredb in občinskih odlokov o zavarovanju vodnih virov.

(3) Kriteriji za sprejemanje OPPN za prometno infrastrukturo so:

Osnovna kriterija:

Osnovna kriterija sta razvrščena po prednostnem vrstnem redu:

1. Prednost imajo rekonstrukcije cest, kjer ni predvideno urejanje dodatnih pasov za motorna vozila. Predvsem pa je treba ceste rekonstruirati zaradi gradnje kolesarskih stez in pločnikov ter zaradi urejanja JPP
2. Priprava drugih OPPN mora sloneti na rezultatih študij, ki urejajo javni promet v regiji.

Dodatni kriterij:

Pri 2. osnovnem kriteriju je treba upoštevati dodatni kriterij:

1. Izjema so OPPN, ki izboljšujejo možnosti za delovanje JPP (urejanje površin P&R, postajališč), vendar ne na račun širitve cestišč. Izjema so tudi OPPN za urejanje kolesarskih poti in pločnikov, če število prometnih pasov na cestah ostaja nespremenjeno.

(4) V vseh OPPN je treba predvideti tudi začasno rabo zemljišč na območju urejanja v času do začetka gradnje (kmetijska raba, parkirišča ipd.).

4.2. Usmeritve za urbanistično, krajinsko in arhitekturno načrtovanje in oblikovanje

Karta 05: Usmeritve za urbanistično, krajinsko in arhitekturno načrtovanje in oblikovanje

4.2.1. Razpoznavna struktura mesta

(A) CILJI

(1) Temeljna strateška cilja prostorskega razvoja MOL sta ohranjati in krepiti obstoječe prostorske naravne in kulturne vrednote mesta in tudi širšega prostora MOL, ki ustvarjajo identiteto in potenciala za kakovosten razvoj mesta in kakovost bivanja v njem, in sicer:

- ohranjati, vzdrževati in prenavljati kakovostne sestavine krajinske in naselbinske identitete, predvsem reševati vprašanja, povezana z nekontrolirano pozidavo naravnega prostora, nekontrolirano rastjo predmestij in vaških naselij, slabim vzdrževanjem stavbnega fonda in neustrezno prenovi, zlasti kulturne in naravne dediščine,
- izboljšati kakovost okolja in razvijati oblikovno podobo mesta na vseh ravneh,
- opredeliti nosilno oblikovalsko strukturo in jo kakovostno nadgrajevati s prenovi in prestrukturiranjem.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) V morfološki zgradbi Ljubljane so razpoznavna zgodovinska obdobja od rimskega mesta, ki se je razvilo v ravnini ljubljanskih vrat in dalo osnovo današnjemu mestnemu središču, in srednjeveškega mesta, stisnjenega med Grajski grič in Ljublanico, do modernega mesta, ki se je organsko razširilo vzdolž glavnih štirih mestnih vpadnic (Celovška cesta, Dunajska cesta, Dolenjska cesta in Tržaška cesta). To organsko krakasto mestno obliko so v zadnjih petdesetih letih dograjevali in utrjevali številni prostorski dokumenti od Generalnega urbanističnega plana iz leta 1965 naprej.

(2) V Prostorski zasnovi MOL (2002) je bil model krakastega mesta prenovljen in dopolnjen z novimi razvojnimi kraki. Funkcijo štajerskega kraka je prevzela Šmartinska cesta, Dunajska cesta je dobila s podaljškom proti jugu pomen programske in oblikovno bogate mestne magistrale, proti vzhodu mesta pa je bila programske in oblikovno dograjena že začeta poteza ob Ljublanici med Litijsko cesto in Zaloško cesto.

(3) OPN MOL SD obravnava razpoznavno strukturo mesta na treh različnih ravneh: na ravni obmestja, na ravni kompaktnega mesta in na ravni mestnega središča:

1. Na ravni obmestja je ohranjen in okrepljen krakast razvoj mesta, na katerega je navezana mreža oskrbno-storitvenih središč ob hkratnem ohranjanju krajinskih vrednot.

2. Na ravni kompaktnega mesta je ohranjen in okrepljen radiocentrični morfološki model mesta s koncentrirano pozidavo ob krakih in ohranjanjem zelenih klinov med njimi ter s prenovi karakterističnih mestnih območij.

3. Na ravni mestnega središča je ohranjen in dograjen obstoječi morfološki model, ki ga sestavljata koncentrično mestno jedro med Grajskim gričem in Ljublanico ter ortogonalno mesto med njim in notranjim cestnim obročem. Z varovanjem in prenovi kulturne dediščine sta okrepljeni njegova zgodovinska in kulturna identiteta.

(4) Varovanje in izboljšanje ključnih pogledov in silhete mesta (glej sliko 19: Silhueta in pogledi), predvsem pri ustvarjanju novih prostorskih identitet, sta pomembna cilja oblikovanja in urejanja mesta. Zato je treba varovati silhueto mestnega središča znotraj notranjega cestnega obroča, značilne poglede na ljubljanski grad, nove višinske dominante pa so koncentrirane na vstopih v mesto (predvsem z avtocestnega obroča), na vstopnih trgih v mestno središče, v oskrbno-storitvenih središčih ob vpadnicah, ob pomembnih funkcionalnih

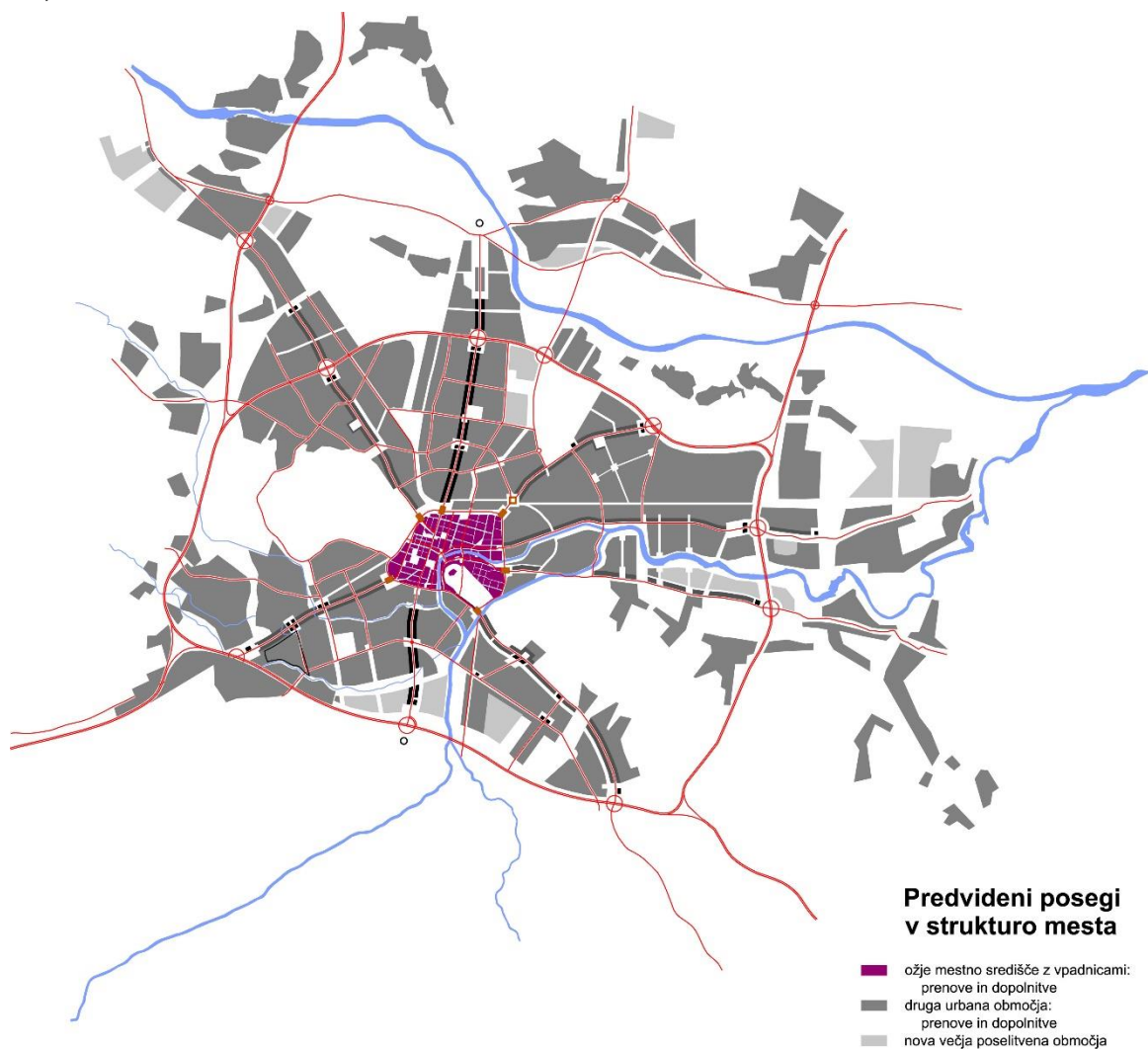
voziščih/programskih žariščih in kot zaključki dolgih pogledov. Območja, primerna za gradnjo višjih objektov, so v severnem in severovzhodnem delu kompaktnega mesta.

(5) Osnovni elementi razpoznavne strukture mesta so: karakteristična območja, povezovalne strukture in velike krajinske strukture.

(6) Karakteristična območja mesta so: območja kulturnih spomenikov (spomeniška območja) in druge kulturne dediščine ter območja, ki se odlikujejo zaradi svojih urbanistično-arhitekturnih kvalitet in se kažejo v njihovih topoloških, morfoloških in tipoloških značilnostih, kot so:

- čitljivost in razpoznavnost v širšem krajinskem prostoru,
- zgodovinska razpoznavnost (območje kot dokument določenega obdobja zgodovinskega razvoja oziroma urbanistične ideologije),
- značilen morfološki vzorec (zazidalni sistem, ulična in parcelna mreža, prevladujoč stavbni tip in značilnosti arhitekturnega oblikovanja),
- značilna silhueta oziroma fasada,
- bogastvo kulturne dediščine oziroma izredne arhitekturno-urbanistične kvalitete.

(7) Karakteristična območja so prednostna območja celovite prenove. Na območju MOL je opredeljenih 15 tipov karakterističnih območij (glej poglavje 8.3.1. Karakteristična območja MOL).

Slika 9: Predvideni posegi v strukturo mesta

(8) Povezovalne strukture so sistemi ulic, trgov, parkov, vodotokov in Pot spominov in tovarištva (PST), kratka odprti prostori, ki povezujejo pozidana območja v mestno tkivo na ravni obmestja, kompaktnega mesta in mestnega središča. Najkakovostnejše povezovalne strukture grajenega prostora oziroma mestne poteze predstavljajo konstante mestnega razvoja, oblikujejo identiteto mestnega in oskrbno-storitvenih središč ter sooblikujejo morfološko strukturo mesta. Te poteze (vodilne poteze mestnega središča, notranji cestni obroč, mestna magistrala in vpadnice, avtocestni obroč, PST, obrečni prostor Ljubljani z Gruberjevim prekopom in Save) je treba varovati, prenavljati ter kakovostno programsko in oblikovalsko nadgrajevati.

(9) Velike krajinske strukture so območja krajinskih parkov in kulturne krajine, kjer je treba varovati krajinsko zgradbo in pomembne sestavine narave in kulturne dediščine. To so predvsem območja Grajskega griča z Golovcem in z zelenim zaledjem Janč in Orel, Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib v navezavi na Polhograjsko hribovje in Ljubljansko barje. V teh območjih je treba varovati ekološko pomembne lokacije, ohranjati rekreacijski značaj gozdnih površin, spodbujati programsko pestrost z urejanjem novih tematskih parkov in izboljševati dostopnost ter omejevat pozidavo.

(10) Podrobnejše usmeritve za urejanje in urbanistično, krajinsko in arhitekturno oblikovanje na različnih ravneh mesta (obmestje, kompaktno mesto in mestno središče) in za različne elemente razpoznavne strukture mesta (karakteristična območja, povezovalne strukture in območja kulturne krajine) so podane v poglavju 8. Usmeritve za določitev prostorskih izvedbenih pogojev.

4.2.2. Omrežje odprtih javnih površin

(A) CILJI

(1) Temeljni strateški cilj je ustvariti povezano in pregledno mrežo visoko kakovostnih odprtih javnih prostorov na celotnem območju MOL, ki bodo enako dostopni za vse, varni, prepoznavni, spoštljivi do kulturne dediščine, naravnih danosti in okolja ter dobro vzdrževani. Operativni cilji so:

- ohranjati obstoječe javne prostore in urejati nove javne prostore, predvsem v območjih zunaj ožjega mestnega središča,
- uveljaviti prednost nemotoriziranih uporabnikov (pešcev, kolesarjev, gibalno in senzorno oviranih, ipd.),
- ohranjati in urejati naravne elemente javnega prostora,
- zagotoviti programsko osmišljene in raznolike javne prostore ter izoblikovati značaj glavnega mesta.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Omrežje odprtih javnih prostorov sestavljajo območja javnega prostora, linijski odprti javni prostori in posamezne lokacije javnega prostora. Te posamezne sestavine so razvrščene glede na vrsto uporabnikov.

(2) Sistem javnih odprtih prostorov sestavljajo žarkaste povezave iz središča v zaledje (na primer v obsavski prostor, Šmarno goro, Barje) in krožne povezave med njimi (PST in vodotoki Sava, Ljubljana, Gruberjev prekop, Špica, Gradaščica in Glinščica ter obstoječe in načrtovane povezave med njimi). Na ta sistem se navezujejo večja območja javnih prostorov, rekreacijska območja (npr. Šišenski hrib, Golovec) in posebna programska območja (na primer univerza, živalski vrt, nakupovalna središča). Javni prostori se zgoščajo proti mestnemu središču.

Slika 10: Koncept omrežja odprtih javnih prostorov

(3) Osnovni tipi odprtih javnih prostorov so: območja, linijski prostor in posamezne lokacije.

Območje odprtega javnega prostora

(4) Območje mestnega središča je območje goste in raznovrstne ter programske pestre mreže odprtih javnih prostorov, pretežno vezanih na kulturne, upravne, reprezentativne in poslovne funkcije. To je osrednji javni prostor mesta, ki s programskimi in ambientalnimi kvalitetami pomembno soustvarja prepoznavnost celotnega mesta.

(5) Programsko območje je obsežnejše območje izrazitih enofunkcionalnih ali večfunkcionalnih programskih jeder. Med programska območja sodijo na primer univerzitetna središča, trgovska središča, območja bolnišnic, tematski parki (na primer živalski vrt, pokopališče), poslovno-oskrbni centri. Za uspešno delovanje takih območij je poleg vzpostavitve notranjega sistema odprtih javnih prostorov pomembna tudi njihova navezava na celotno omrežje javnega prostora mesta.

(6) Rekreativno območje je obsežnejše območje izrazitih krajinskih značilnosti in ambientalnih kvalitet, navezano na naravno zaledje mesta, namenjeno rekreaciji in preživljanju prostega časa, lahko tudi v kombinaciji s športnim programom, vendar brez obsežnejših ureditev in naprav ter brez grajenih objektov.

Linijski odprti javni prostor

(7) Linijski odprti javni prostori v izključni rabi nemotoriziranih uporabnikov so prostori, namenjeni pešcem, kolesarjem in drugim nemotoriziranim uporabnikom. To so PST, nabrežja vodotokov, sprehajalne poti, kolesarske poti ipd. ter povezave med njimi.

(8) Linijski odprti javni prostori s poudarjeno rabo nemotoriziranih uporabnikov so prostori, namenjeni pretežno pešcem, kolesarjem, drugim nemotoriziranim uporabnikom in linijam JPP. Motoriziran avtomobilski promet je v podrejeni vlogi, omogočen je dostop za potrebe oskrbe, dostave, bivanja.

(9) Linijski odprti javni prostori v enakovredni souporabi motoriziranih in nemotoriziranih uporabnikov so prometne površine, ki si jih delijo vsi uporabniki odprtih javnih prostorov. Mednje sodijo pomembne daljinske povezave in pomembnejše mestne povezave.

Posamezne lokacije odprtega javnega prostora

(10) Posamezna lokacija javnega prostora mestnega pomena je prostorsko jasno zaključen ambient, ki je pomemben in prepoznaven zaradi svoje zgodovinsko-kulturne, pomenske, oblikovne, funkcijske ali programske vrednosti, ki jo ima za celotno mesto.

(11) Posamezna lokacija javnega prostora lokalnega pomena je prostorsko jasno zaključen ambient, ki je pomemben in prepoznaven zaradi svoje zgodovinsko-kulturne, pomenske, oblikovne, funkcijske ali programske vrednosti, ki jo ima za določen del mesta (na primer soseka, oskrbno-storitveno središče, odprt prostor pred pomembnejšim objektom javnega značaja).

(12) Razgledišče je izpostavljen odprt javni prostor, s katerega se odpirajo zanimivi in privlačni pogledi na mesto in okolico.

(13) Povezava v zaledje: omrežje odprtih javnih prostorov povezuje mesto z mestnim zaledjem. Prehodi so praviloma umeščeni v iztekah linijskih odprtih javnih prostorov in se navezujejo na regionalne peš in kolesarske poti.

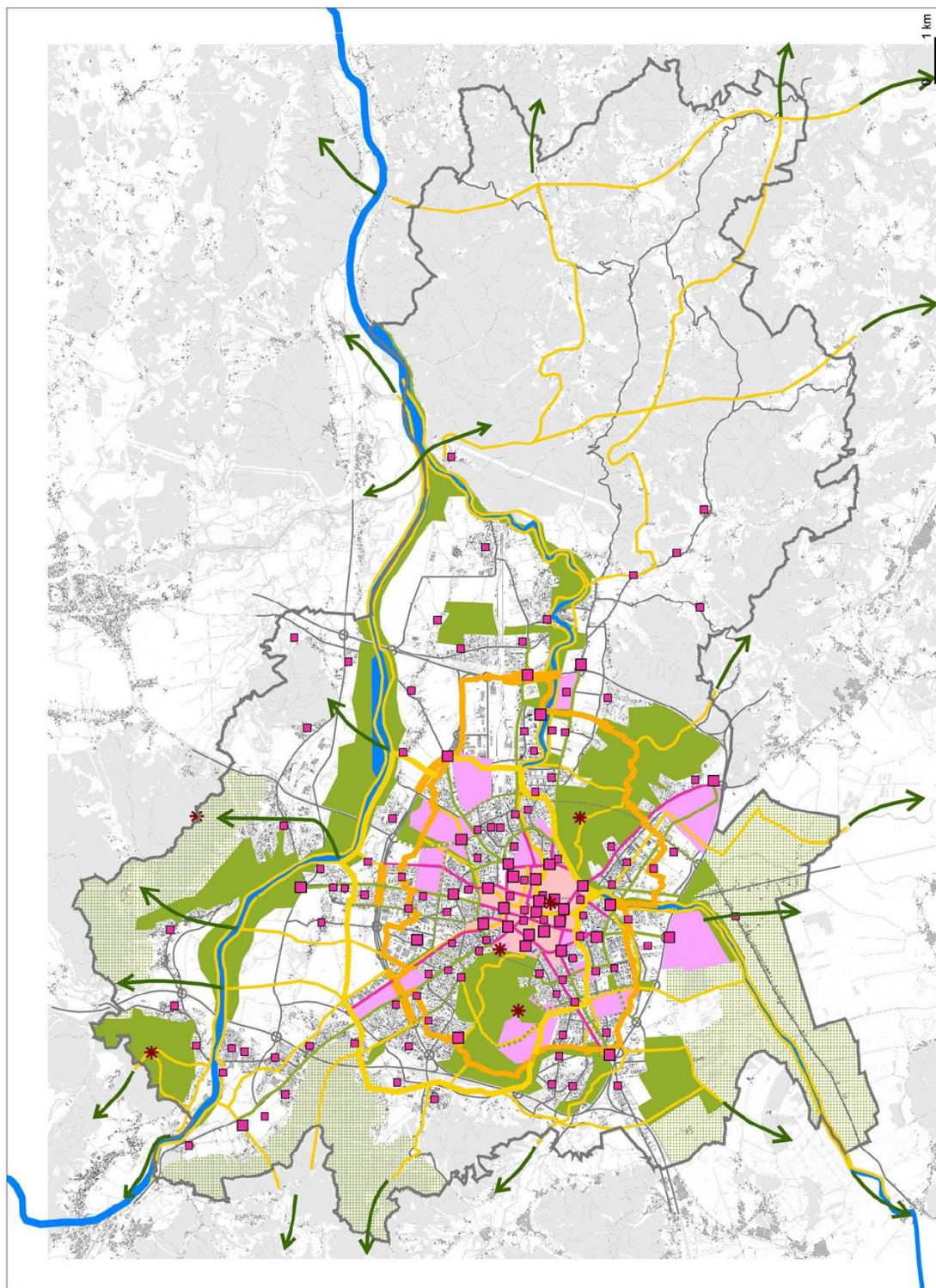
(14) Potrebni ukrepi so:

- vzpostavitev kakovostnega, tehnološko naprednega JPP, ki bo neposredno navezan na omrežje odprtih javnih prostorov,
- sočasno načrtovanje odprtih javnih prostorov in javnih objektov,
- programsko (re)aktiviranje stavbnega oboda, predvsem ob linijskih odprtih javnih prostorih in posameznih lokacijah odprtih javnih prostorov,
- povezava akterjev v načrtovanju, urejanju, vzdrževanju in rabi javnega prostora,
- zmanjšanje površin, namenjenih avtomobilskemu prometu, predvsem mirujočemu avtomobilskemu prometu, in dajanje prednosti nemotoriziranim uporabnikom,
- fizična in programska členitev posameznih sestavin omrežja: zagotavljanje in oblikovanje površin za pešce v središču mesta in programskih središčih (nakupovalni centri, izobraževalna središča ipd.) ter zagotavljanje in oblikovanje sekvenc linijskih odprtih javnih prostorov,
- dvig osnovnega standarda opremljenosti odprtih javnih prostorov s kakovostno urbano opremo, ki bo prepoznaven element mesta Ljubljana,
- varovanje pred pozidavo vseh lokacij, ki so ključne za vzpostavitev sistema.

Usmeritve za urejanje javnih površin in drugih dobrin javnega pomena

- Legenda:**
- meja Mesne občine Ljubljana
  - celinske vode
  - ceste
  - predor
- Posamezne lokacije javnega prostora:**
- lokacija mestnega pomena
  - lokacija lokalnega pomena v strnjem urbanem območju in območju obmestja
  - lokacija lokalnega pomena v hribovitem zaledju
  - * razgledišča
- Linijski javni prostor:**
- Raba nemotoriziranih uporabnikov:**
- izključna raba - osnovno omrežje
  - nova sklenjena povezava
  - POT
  - izključna raba - spojni elementi omrežja
  - poudarjena raba
- Enakovredna souporaba:**
- pomembne daljinske povezave
  - pomembnejše mestne povezave
- Območje javnega prostora:**
- območje mestnega središča
  - programsko območje
  - rekreacijsko območje
- Drugo:**
- povezava v zaledje
  - ▨ kraljski park
- Vir: MOL, 2010; UIRS, 2010

Slika 11: Usmeritve za urejanje javnih površin in drugih dobrin javnega pomena

4.2.3. Zasnova zelenih površin mesta

Karta 07: Zasnova zelenih površin

(A) CILJI

(1) Zasnova zelenih površin je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

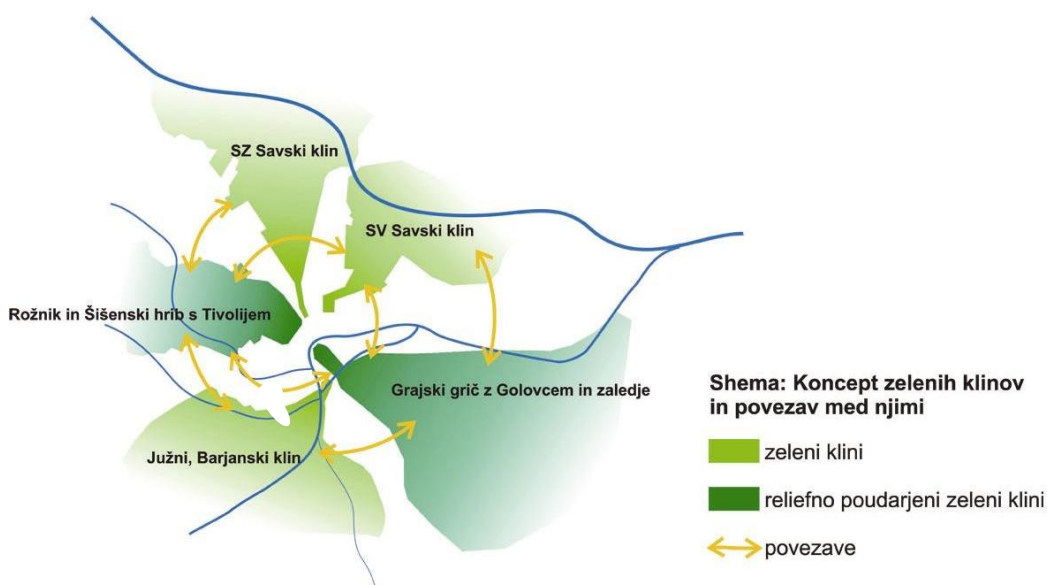
- ohraniti, urediti ali rekonstruirati vseh pet potencialnih zelenih klinov mesta, ki povezujejo središče Ljubljane z zaledjem in predstavljajo ključne makro prostorske členitvene elemente urbanega prostora, ter pomembne klimatske koridorje mesta,
- povezati posamezne ureditve, območja in programske poteze ter omrežja zelenih površin znotraj mesta in v njegovem zaledju ter druga pomembna območja z značajem zelenih površin v celovit sistem zelenih površin,
- na območjih primarnih rab (gozd, kmetijstvo), ki z različnih vidikov predstavljajo pomembne prostorske dele zelenega sistema mesta, uveljaviti razvoj v smeri urbanega gozda in urbanega kmetijstva in s tem multifunkcionalnih urbanih krajin,
- vzpostaviti ustrezne pogoje za uresničevanje ekosistemskih storitev za zagotovitev ustreznega klimatsko, bivalno in ekološko kakovost okolja,
- zagotoviti dobro dostopnost in enakomerno razporejenost zelenih površin, enakovredno za vse prebivalce,
- vzpostaviti in urediti obvodne poteze kot poseben element sistema zelenih površin,
- vključiti in povezati PST kot pomembno povezovalno in programsko potezo v sistem zelenih površin,
- uveljavljanje naravnih rešitev kot prednostnega načina reševanja problemov in posegov v prostor,
- zagotoviti razvoj rekreacijsko-izletniških potencialov na območju MOL in vzpostaviti sistem dobre javne dostopnosti do teh območij,
- opredeliti in zaščititi pomembne ekološke koridorje in navezave na širši regionalni prostor ter zagotoviti minimalne ekološke pogoje rastlinskim in živalskim vrstam,
- zagotoviti ustrezno klimatsko, bivalno in ekološko kakovost v urbanem okolju,
- ponovno vzpostaviti ustrezne zelene površine na degradiranih ali prekomerno pozidanih območjih, kjer je to opredeljeno kot bistvenega pomena za izboljšanje kakovosti bivanja, okolja, blaženje klimatskih sprememb ali za zaščito pred naravnimi nesrečami,
- omejevati pozidavo robov večjih zelenih površin in določiti poseben režim za obstoječe objekte znotraj njih.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Osnova zasnove zelenih površin mesta Ljubljana je ohranitev oziroma obnova petih zelenih klinov, ki iz zaledja prodirajo v mestno središče. Nanje se navezujejo krožne in prečne zelene povezave ter omrežje parkov. Kot poseben element zasnove zelenih površin so opredeljene poteze zelenih površin in povezave: vodne površine, vodotoki in obvodne ureditve.

(2) Zeleni klini prodirajo globoko v središče mesta in se navezujejo na krajinsko zaledje mesta. Za mesto imajo poseben pomen, tako s funkcionalno-členitvenih kot tudi ekoloških, še posebej pa s klimatskih vidikov. Ustvarjajo ustrezne mikro- in mezoklimatske razmere ter omogočajo prevetrenost mesta in tudi vzpostavljanje naravnih koridorjev v zaledje. Zelo pomembni pa so tudi kot prostorske možnosti funkcionalnih »zelenih« povezav za pešce in kolesarje v rekreacijsko zaledje mesta. Vsak od klinov ima v prostoru mesta svoj nezamenljiv pomen, zato sta med osnovnimi strateškimi usmeritvami ohranitev in razvoj potencialov vseh

petih zelenih klinov, ki se ustrezno svojemu značaju in pomenu za mesto tudi dolgoročno urejajo. V teh območjih je treba omejevati pozidavo in določiti poseben režim za obstoječe objekte znotraj njih. Ponovno je treba vzpostaviti zelene površine tam, kjer so bile degradirane s pozidavo.

Slika 12: Koncept zelenih klinov in povezav med njimi

(3) Rožnik in Šišenski hrib s Tivolijem: Območje je razglašeno za Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib. Ta klin se s parkom Tivoli zajeda globoko v središče mesta. Povezava je poudarjena s Promenado in vedutami na Ljubljanski grad. Rekreativsko in naravno zaledje klina predstavljajo Polhograjski Dolomiti, ki so zaradi naravnih in krajinskih kvalitet širšega pomena razglašeni za krajinski park.

(4) Grajski grič z Golovcem: Večino območja zelenega klina obsega gozd Golovec, ki ima poseben rekreativski pomen za mesto. Klin proti mestu zaključuje Grajski grič, ki sega v samo mestno jedro, v zaledju pa se navezuje na zeleno zaledje proti Jančam in Orlam.

(5) Barjanski klin: Južni zeleni klin obsega severno območje Ljubljanskega barja in prodira proti središču mesta ob reki Ljubljanici. Večino klina predstavlja barje, ki ima izjemne krajinske kvalitete, zaradi katerih je razglašeno za krajinski park. Mestni začetek klina tvori območje Špice, na katerem je urejena parkovna površina. Z urbanimi ureditvami ob Ljubljanici se povezava z Barjanskim klinom nadaljuje vse do mestnega jedra ob Dvornem trgu in Tromostovju. V območju bodo urejene različne tematske parkovne površine in učne poti na temo značilnosti in zgodovine Ljubljanskega barja.

(6) Severozahodni savski klin: Klin je v delu, s katerim sega proti mestu, pretežno že pozidan in trenutno zelo slabo prepoznaven. Obsega obsežno območje odprtega prostora mesta od Športnega parka Ljubljana oziroma industrijskega območja Litostroj pa vse do Save in preko nje do Šmarne gore in Rašice. Zaradi lokacije in zaledja predstavlja zelo pomemben potencial za trajnostni razvoj mesta, tako kot klimatski koridor kakor tudi kot prostor povezav v pomembna rekreativska območja. Zgornji del klina obsega prostor predvsem travniških kmetijskih zemljišč nad zavarovanim območjem podzemnih voda, območje obsavske ravnice ter hribovito območje Šmarne gore in Rašice, ki je predlagano za zavarovanje kot krajinski park. Spodnji, južni del klina pa je trenutno pretežno že pozidan z industrijskimi objekti, zato ga je treba ob prenovi območja ustrezno rekonstruirati.

(7) Severovzhodni savski klin: Poleg Rožnika in Golovca je to klin, ki ima največ vsebinskih in prostorskih potencialov za vzpostavitev ustrezne in kakovostne povezave mestnega središča z zelenim rekreacijskim zaledjem, ki ga predstavlja širše območje reke Save. Klin se z delno izvedenim Severnim mestnim parkom Navje zajeda globoko v središče mesta, kar bo z dokončanjem parka predstavljalo zelo pomembno bivalno kvaliteto za ta del mesta. Izjemno programsko raznolikost klina označujejo osrednje mestno pokopališče Žale, športno-rekreacijski programi širšega pomena in obsežnejša območja kakovostnih kmetijskih zemljišč (Sneberski prod). Mestoma je klin že zelo okrnjen in zožen s pozidavo ter novo predvidenimi programi nadaljnje pozidave, zato ga je v teh delih treba ustrezno prostorsko in vsebinsko okrepiti in prenoviti.

(8) Območja gozdov, ki imajo pomembne rekreacijske, socialne, členitvene in druge funkcije in predstavljajo del zelenega sistema mesta, so v strateški zasnovi zelenih površin opredeljena kot urbani gozdovi s posebnimi režimi urejanja, ter podrobnimi prostorskimi izvedbenimi pogoji.

(9) Območja vodnih zadrževalnikov: Območja vodnih zadrževalnikov, predvidenih na zahodnem in južnem območju, se kot zelene površine vključujejo v zeleni sistem in urejajo na način naravnih rešitev (»Nature Based Solutions«).

(10) Za izboljšanje kakovosti bivanja v mestu strateška zasnova zelenih površin predvideva tudi vzpostavitev omrežja parkov, ki poleg že obstoječih parkovnih površin za enakovredno preskrbo mesta predvideva tudi ureditev novih lokalnih in tematskih parkov, povezanih z oskrbno-storitvenimi središči, centralnimi dejavnostmi in obstoječimi prostorskimi potenciali. Kot centralni mestni parki so opredeljeni:

– Tivoli, Grajski grič (del) in novi Severni mestni park Navje, ki je še v fazi izvajanja. Druge manjše obstoječe parkovne površine v centru mesta, kot so park Zvezda, Park slovenske reformacije, Miklošičev park, bodo ohranjene v obstoječem obsegu ter vsebinsko in oblikovno nadgrajene.

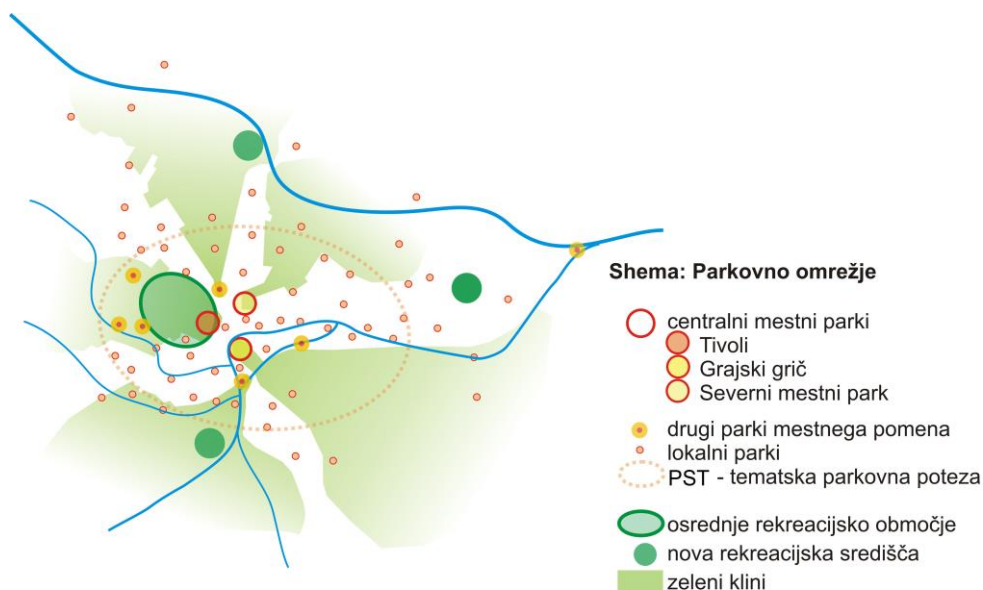
– Druge parkovne ureditve mestnega pomena so: Koseški bajer – naravoslovni park, park Špica, Park Šmartinska, Botanični vrt na Lžanski cesti, novi botanični in živalski vrt ter ureditev sotočja Save, Ljubljance in Kamniške Bistrice.

– Osrednji rekreacijski park mesta zaradi svoje lokacije in že dosedanje uporabe predstavlja območje urbanega gozda Rožnik in Šišenski hrib. Rekreacijski parki pa so še: Savski park, Južni park, Barjanski park in Zajčja dobrava.

– Predvideni novi lokalni in tematski parki bodo v prostoru mesta razporejeni po kriteriju petminutne peš dostopnosti. Lokalne parke je treba zagotoviti tudi v vseh novih območjih poselitve.

(11) Vse parkovne površine morajo zagotoviti vsaj možnost varne otroške igre, posedanja v senci in na soncu ter sprehajanja.

Slika 13: Parkovno omrežje

(12) Poteze vodotokov Save, Ljubljanice (z Gruberjevim prekopom) in Glinščice, Gradaščice in Malega Grabna predstavljajo pomemben del zelenega sistema mesta ter tudi sistema odprtih javnih prostorov. Ključno vodno potezo v mestu predstavljata reka Ljubljanica in Gruberjev prekop, ki pomenita pomembno vsebinsko, identitetno, povezovalno in členitveno potezo. Njun obvodni prostor je treba ustrezno programsko in oblikovno obogatiti ter povezati z drugimi zelenimi površinam in odprtimi javnimi prostori v mestu.

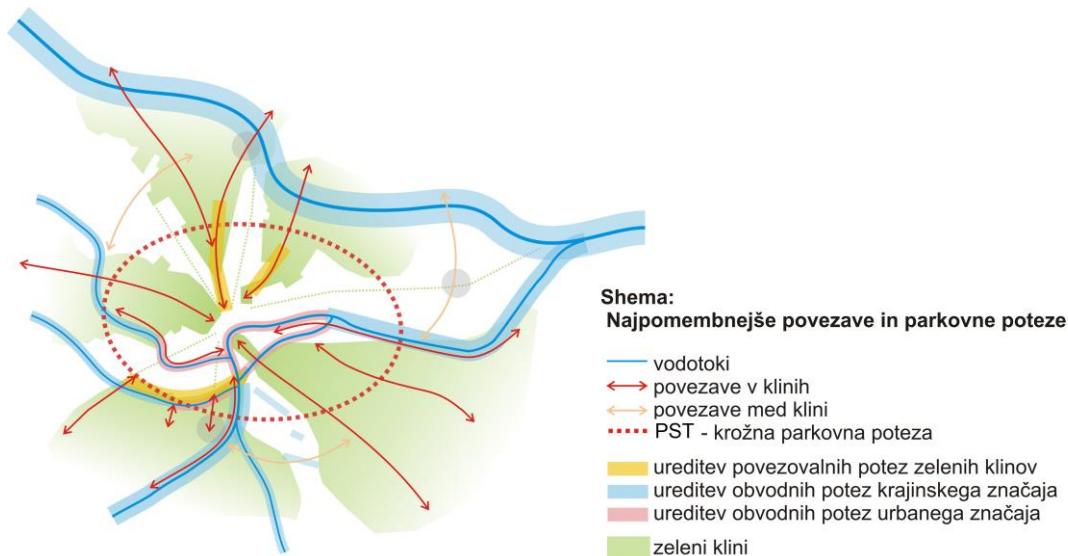
(13) Najpomembnejša velikopotezna krožna povezava je PST, ki ima kulturno-zgodovinski značaj. Povezuje posamezna naravna območja ter obstoječa in nova programska jedra. Povsod kjer prostor to dopušča, je PST izvedena kot peščena pot z obojestranskim drevoredom. Na PST je treba, kjer to dopuščajo prostorski pogoji, navezati ureditve lokalnih in tematskih parkov.

(14) Drevoredi se vzpostavijo na vseh pomembnejših povezovalnih, reprezentativnih in členitvenih potezah kot na primer: povezave za pešce in kolesarje v zaledje in med območji zelenega sistema, na vstopnih potezah pokopališč in reprezentativnih javnih objektov v okviru oskrbno-storitvenih središč, ob mestnih vpadnicah in drugih pomembnih cestah, ter v povezavi s kulturno dediščino.

(15) Zasnova zelenih površin mesta vključuje tudi območja z značajem zelenih površin, ki pa so v pretežno drugih primarnih rabah, kot sta gozdarstvo in kmetijstvo. To so vsa območja z značajem zelenih površin, ki so za zeleni sistem pomembna zaradi svoje lege v mestu, morfoloških značilnosti, povezovalnega, klimatskega ali ekološkega pomena. Ta območja so večinoma locirana znotraj zelenih klinov. Zanje veljajo določene usmeritve varovanja in urejanja z režimi zelenega sistema. V teh območjih je z ustreznimi ukrepi in dogovori treba zagotoviti s primarno rabo nekonfliktno rekreacijsko souporabo in javno prehodnost prostora, kar je kot usmeritev treba vključiti tudi v sektorske plane. V primeru opustitve primarnih rab je treba na teh območjih predvideti spremembo namembnosti v zelene površine – rekreacijska območja.

(16) Poseben element zasnove zelenih površin so povezave za pešce in kolesarje, tako med posameznimi območji zelenega sistema kot tudi preko klinov v naravno zaledje mesta.

Kot zaledje zelenega sistema so opredeljena območja: Barje, Polhograjski Dolomiti, Šmarna gora - Dobeno - Rašica, savsko zaledje in Posavsko hribovje.

Slika 14: Najpomembnejše povezave in parkovne poteze

(17) Splošne usmeritve za urejanje zelenih klinov so:

– Zaradi pomena za trajnostni razvoj mesta je treba zagotoviti trajno in aktivno ohranjanje in mestoma tudi rekonstrukcijo vseh petih zelenih klinov, ki pa imajo vsak svoj specifičen značaj. Vsak zeleni klin mora ohraniti ali pa celo izboljšati delež zelenih površin v območju ne glede na namensko rabo.

– Vzpostaviti je treba celovito načrtovanje in urejanje ter izboljšati povezave z zaledjem – za vsak zeleni klin je treba pripraviti strokovno podlago za celovito zasnovano urejanja odprtega prostora, ki vključuje vsa območja odprtega prostora in zelenih površin v klinu (ne glede na primarno rabo in lastništvo) ter tudi širše območje navezav na zaledje in središče mesta.

– Znotraj in preko klina je treba vzpostaviti privlačne in varne javne povezave za pešce in kolesarje do javnega odprtega prostora in zelenih površin ter v zaledje, prav tako pa tudi do javnega mestnega programa in stanovanjskih območij. V okviru urejanja zelenih klinov je treba poudarjeno zagotavljati ugodne ekološke pogoje za mesto kot celoto, kot so: ohranjanje ali ponovno vzpostavljanje klimatskih koridorjev, tamponskih con za zaščito pred hrupom in drugimi onesnaženji, zelenih pasov med gospodarskimi conami in naselji.

– V območju zelenih klinov je treba površine, ki niso z namensko rabo opredeljene kot zelene površine, varovati in urejati z režimi zelenega sistema, ki so dveh vrst:

1. režimi z usmeritvami zelenega sistema za varovanje krajinskih značilnosti prostora in rekreacijsko souporabo, ki so uporabljeni na območjih z značilnostmi zelenih površin – na območjih v gozdarski in kmetijski primarni rabi,

2. režimi z usmeritvami zelenega sistema za urejanje in rekonstrukcijo oziroma prenovo značaja odprtega prostora, ki so uporabljeni na pozidanih območjih različnih rab (stanovanjska, industrijska).

(18) Podrobnejše usmeritve za urejanje posameznih klinov so:

1. Grajski grič z Golovcem z navezavo na zeleno zaledje proti Jančam in Orlam

V območju tega klina je še posebej pomembno zagotoviti:

- ohranjanje rekreacijskega značaja gozdnih površin, vzpostavitev in vzdrževanje rekreacijskih poti, izboljšanje opremljenosti in vzdrževanja,
- izboljšanje povezave med Grajskim gričem in Golovcem (programska povezanost, vizualna in funkcionalna povezanost: izboljšanje prehodov – železnica, ceste),
- ohranjanje odprtih površin v ravninskem delu (območje rabe z režimi) med Ljubljano in hribovjem ter varovanje prostorskih kvalitete na tem območju (zaščiteni območja – Dobrunje, Zavoglje itd.),
- omejevanje oziroma prepoved pozidave robov zelenega klina, omogočanje njihove prehodnosti za dostopnost zelenih površin in določitev posebnega režima za obstoječe objekte znotraj meja območja Grajskega griča in Golovca z navezavo na zeleno hribovito zaledje.

Posebno pozornost pri načrtovanju mesta je treba posvetiti ohranjanju pogledov na Ljubljanski grad, tako da se omogoča zaznavo celote arhitekturnega kompleksa.

2. Rožnik in Šišenski hrib s Tivolijem (TRŠ) v navezavi na Polhograjsko hribovje z iztekom v ravninski del ob Koseškem bajerju na severu in ob Glinščici na jugu

V območju tega klina je še posebej pomembno zagotoviti:

- ohranjanje rekreacijskega značaja gozdnih površin ter vzpostavitev in vzdrževanje rekreacijskih poti, izboljšanje opremljenosti in vzdrževanja,
- ohranjanje programske pestrosti območja z ustreznim razvojem in ureditvijo novih parkovnih površin ob Koseškem bajerju, Čadovih travnikih, Glinščici ter nadaljnje urejanje botaničnega in živalskega vrta,
- umestitev vodnih zadrževalnikov na območju med Rožnikom in Polhograjskimi Dolomiti ter ustrezno vključitev teh ureditev v območje zelenih površin z ureditvijo izletniško-rekreacijske poteze ob Glinščici,
- ohranjanje nepozidanosti robov zelenega klina in njegovo dobro javno dostopnost; pomembno je določiti posebni režim za obstoječe objekte znotraj meja območja, ki jih določa OPN MOL SD (glej karto 07, območja režimov zelenega sistema),
- izboljšanje povezave med TRŠ in zaledjem, Polhograjskimi Dolomiti (programska povezanost, vizualna in funkcionalna povezanost: izboljšanje prehodov preko obvoznice in vzpostavitev rekreacijsko-izletniških poti za pešce in kolesarje),
- ohranjanje in razvoj rekreacijsko pomembnih območij v zaledju (Toško čelo, Katarina) z vzpostavitvijo sistema zalednih krožnih poti.

3. Severozahodni savski klin – »Litostrojski klin«

V območju tega klina je še posebej pomembno zagotoviti:

- navezavo klina na središče mesta z možnostjo vzpostavitve javne poti preko športnega parka Ljubljana in območja neaktivne železniške infrastrukture jugozahodno od Parmove ulice (tematska parkovna ureditev in povezovalna poteza),
- ureditev manjših javnih parkovnih površin znotraj območja klina, ki bodo dale prostoru novo kvaliteto in vitalnost,
- vzpostavitev kolesarskih povezav in javnih peš rekreacijskih poti in preko klina z ureditvijo parkovnih potez,
- z morfološkega vidika je zelo pomembna jasnejša opredelitev robov zelenega klina z zelenimi površinami oziroma močnimi drevorednimi potezami,

- s klimatskega vidika (zagotavljanje ustrezne prevetrenosti in preprečevanje pregrevanja mesta) je treba zagotoviti koridorje za pretok zraka v smeri sever-jug in večji delež zelenih površin v območju tudi v obliki zelenih streh na objektih,

- dolgoročno v primeru opustitve kmetijske rabe spremembo kmetijskih površin na območju varovanja vodnih virov v rekreacijska območja mesta (iz dopolnilne v izključno namensko rabo) zelenega sistema,

- razvoj in ureditev obsavskega prostora v mestno rekreacijsko območje posebnega pomena z večjo parkovno površino (glej usmeritve: Območje ob Savi),

- ohranjanje in razvoj rekreacijsko pomembnih območij v zaledju (Šmarna gora, Rašica, Sračja dolina) z vzpostavitvijo sistema zalednih krožnih poti in povezav ter urejanje in vzdrževanje rekreacijske infrastrukture.

4. Severovzhodni savski klin – Bežigranski klin s Severnim mestnim parkom Navje in Žalami, športnim parkom Stožice in navezavo na obsavski prostor

V območju tega klina je še posebej pomembno zagotoviti:

- ohranjanje in revitalizacijo kompleksnega koridorja Sava - Žale - Severni mestni park Navje z vzpostavitvijo širše parkovne poteze,

- obsežnejšo parkovno ureditev pasu ob Žalah,

- nove javne parkovne ureditve znotraj območja klina,

- javno dostopnost in ustrezno urejenost, opremljenost in vzdrževanost celotnega obrečnega prostora,

- ohranitev kmetijskih zemljišč Sneberski prod v primarni kmetijski rabi in z dogovori z lastniki opredeliti možnosti in način za rekreacijsko souporabo prostora,

- primerno umestitev in ureditev novih športnih programov v zeleni klin tako, da bosta znotraj območja zagotovljeni ustrezna količina in kakovost zelenih površin, ki bosta ohranjali tako klimatske in ekološke kot tudi morfološke kvalitete in značilnosti klina.

5. Južni Barjanski klin

V območju tega klina je še posebej pomembno zagotoviti:

- ureditev območja Špice v poseben tematski mestni park,

- vzpostavitev javnih zelenih parkovnih površin na obrežjih Ljubljane, ki naj vključuje tudi vodno pot

- plovnost Ljubljane,

- ureditev rekreacijskega mestnega parka na Barju,

- odstranitev vseh nelegalnih gradenj na obrežjih Ljubljane in vzpostavitev vsaj javno dostopnega obrečnega pasu v celotnem poteku reke, širokega najmanj 15 m (naravno vodno javno dobro)

- ureditev izrazite linearne parkovne poteze na severnem robu območja v navezavi na PST in območja ob vodotokih,

- na območju logov na Barju in mokrih travnikov ohranjanje ekološko pomembnega območja in vzpostavitev sistema zalednih krožnih poti s prehodom v osrednji del Barja,

- vzpostavitev kompleksnega koridorja (ekološkega, funkcionalnega) do Golovca in Rožnika,

- medobčinsko sodelovanje za ohranjanje in ustrezno celovito ureditev območja Ljubljanskega barja.

(19) Splošne usmeritve urejanja območij vodotokov so:

- celovito urejanje vodnega in obvodnega prostora ter vključitev novih ureditev v sistem zelenih površin,

- zagotovitev javne dostopnosti brežin in vodotokov,
- krajinska in ambientalna sanacija vodotokov,
- večfunkcionalna obravnava protipoplavnih ukrepov,
- ohranjanje ekološko in rekreacijsko pomembnih sestavin prostora,
- določitev režimov urejanja za preprečitev razvrednotenja vodotokov,
- revitalizacija določenih odsekov vodotokov in sanacija direktnih izpustov odpadne vode v vodotoke,
- v največji možni meri se izogiba posegom v vodna in priobalna zemljišča, v primeru posegov, naj se ti izvedejo sonaravno z uporabo naravno značilnih materialov, pri čemer naj se ohrani kontinuiteta toka, naravni hidrološki režim in morfološke razmere,
- ohranjanje priobalnih zemljišč je namenjeno varstvu in urejanju voda, določanju varstvenih režimov in izvajanju javnih služb ter omogočanju splošne rabe vodnega dobra. Poseganje v priobalni pas se dovoljuje le izjemoma in le ob izpolnjevanju pogojev glede rabe zemljišč, stanja voda, poplavne ogroženosti, izvajanja javnih služb, posebne rabe voda in cilji upravljanja z vodami,
- ohranja in izboljša se zgradbo in delovanje obrežnega pasu,
- v največji možni meri se ohranjajo obstoječe retencijske površine (pri načrtovanju posegov se je treba poplavnim površinam izogibati).

(20) Podrobnejše usmeritve za urejanje območij vodotokov so:

1. Območje ob Savi

Celotno območje poteka reke Save v MOL je treba obravnavati celovito in v skladu z naravnimi in krajinskimi kvaliteta prostora ter v okviru celovitega projekta, ki bo upošteval tudi rekreacijske potrebe prebivalcev MOL. Pri tem je treba:

- vzpostaviti sistem zalednih krožnih poti v rekreacijsko pomembnih območjih: obsavski pas od Črnuč do Šentjakoba na levem in na desnem bregu ter obsavski pas med Tacnom in Črnučami,
- ohraniti in vzpostaviti nove povezave v širše zaledje, na PST in v mestno središče,
- urediti brežine in dostope do vode, pri čemer se v največji možni meri ohranjajo naravne značilnosti brežin in obrežnega pasu,
- ohranjati ekološko pomembna (kompleksna) območja (reka s travniki in logi),
- varovati odprt, klimatsko pomemben zeleni koridor,
- zgraditi večji mestni rekreacijski park, ki bo zagotovil ustrezno prehodnost in povezanost območij zelenega sistema,
- z ureditvijo poti, povezav, označb poudariti pomen sotočja Save in Ljubljance,
- protipoplavni ukrepi morajo poleg zmanjševanja poplavne ogroženosti in ohranjanja dobrega stanja voda upoštevati večfunkcionalno obravnavo protipoplavnih ukrepov,
- zagotoviti ustrezno raven intervencijske pokritosti za reševanje iz vode in na vodi.

2. Območje Ljubljance in Gruberjevega prekopa

Skupna izhodišča za urejanje so:

- celovito urejanje vodnega in obvodnega prostora in vključitev ureditev v sistem zelenih površin,
- vzpostavitev sistema za celovito ureditev vodotoka
- vzpostavitev sistema krožnih mestnih pešpoti ob Ljubljanci in Gruberjevem prekopu z navezavo na javne odprte prostore, javne parke in PST,

- opredelitev plovnosti in dostopov,
- zagotovitev javnega značaja brežin (ustrezna, raznolika, z značajem prostora in z naravnimi značilnostmi vodotoka skladna ureditev) in ureditev dostopov do vode,
- programska opredelitev in ureditev posameznih območij,
- omejevanje rabe (gradnje in vrtičkarstva) na obrečnem prostoru,
- varovanje klimatsko pomembnega, zelenega koridorja reke,
- večfunkcionalna obravnava protipoplavnih ukrepov – naravne rešitve (»Nature Based Solutions«).

Podrobnejše usmeritve za urejanje območja Ljubljani naj upoštevajo značilnosti posameznih območij vodotoka: barjanski del, mestno središče – urbani del in Ljubljansko polje.

3. Območje Glinščice, Gradaščice in Malega grabna:

Skupna izhodišča za urejanje so:

- celovito urejanje vodnega in obvodnega prostora ter vključitev ureditev v sistem zelenih površin,
- zagotovitev javne dostopnosti brežin vodotokov, pri čemer se v največji možni meri ohranjajo naravne značilnosti brežin in obrežnega pasu,
- krajinska in ambientalna sanacija vodotokov,
- protipoplavni ukrepi morajo poleg zmanjševanja poplavne ogroženosti in ohranjanja dobrega stanja voda upoštevati večfunkcionalno obravnavo s sonaravnimi rešitvami (»Nature Based Solutions«),
- ohranjanje ekološko in rekreacijsko pomembnih sestavin prostora,
- določitev režima urejanja Malega grabna za preprečitev razvrednotenja vodotoka.

(21) Za izvajanje zasnove zelenih površin je treba zagotoviti ustrezne administrativne in finančne mehanizme.

4.3. Območja za razvoj in širitev naselij

Karta 04: Usmeritve za razvoj poselitve in celovito prenovu

4.3.1. Območja notranjega razvoja

(1) Območja notranjega razvoja so območja, namenjena zgoščevanju pozidave in njenemu dopolnjevanju, ki so opredeljena v veljavnih prostorskih aktih in aktih v pripravi/sprejemanju, ter nova razvojna območja znotraj obstoječe poselitve, ki se urejajo z OPPN.

(2) Notranji razvoj predstavljajo predvsem območja, ki so se po Dolgoročnem planu (Spremembe in dopolnitve Dolgoročnega plana občin in mesta Ljubljane za obdobje 1986–2000) urejala z zazidalnimi načrti, lokacijskimi načrti, ureditvenimi načrti, občinskimi lokacijskimi načrti in državnimi lokacijskimi načrti ter so bila v sklopu Strokovnih podlag za urbanistično in krajinsko zasnovo ter prostorski red MOL (LUZ, 2006) opredeljena kot ustrezna.

(3) Območja zgostitev so praviloma nezadostno izkoriščene površine poselitvenega tkiva. Predstavljajo pomemben razvojni potencial za novo gradnjo, še posebej za stanovanjsko gradnjo. Novogradnje v obstoječe poselitveno tkivo morajo dopolniti tudi manjkajoče družbeno, oskrbno, prometno in komunalno infrastrukturo in na tak način prispevati k izboljšanju pogojev bivanja.

(4) Med prednostna območja notranjega razvoja sodijo še nova razvojna območja znotraj poselitve, ki so danes praviloma prazna in nepozidana. Ta območja je treba urejati celostno (izdelava strokovnih podlag, prometne študije, preveritev širšega območja z vidika družbenih dejavnosti itd.). Kompleksno je treba urejati tudi nove parkovne poteze mesta.

(5) Kriteriji za opredelitev območij so:

- opremljenost s komunalno in energetske infrastrukturo,
- prometna povezanost in dostopnost,
- opremljenost z oskrbno in družbeno infrastrukturo (predvsem za stanovanja),
- degradirana (neestetska) podoba naselja oziroma območja,
- programska praznost,
- ogroženost naravnih virov in dobrin (vodni viri, naravni rezervati itd.),
- možnost pridobivanja zemljišč (zemljišča v lasti MOL).

4.3.2. Prednostna območja prenove

(1) Prenova v najširšem pomenu besede pomeni ukrep za izboljšanje fizičnega stanja mesta in arhitekture, za izboljšanje njegove socialne, gospodarske in okoljske strukture ter za okrepitev identitete prostora (genius loci).

(2) Prenovo je treba izvajati v vseh območjih s kakovostno stavbno oziroma urbanistično dediščino (karakteristična območja ter posebej območja kulturnih spomenikov in druge kulturne dediščine, vodilne urbane poteze), v območjih, ki so pomemben sestavni del krajinske identitete, in v degradiranih območjih.

(3) Cilji celovite prenove v MOL so predvsem:

- uresničevati trajnostni razvoj, zlasti ohranjati in prenavljati kulturne spomenike in dediščino,
- zagotavljati nove prostorske zmogljivosti za stanovanjsko gradnjo in celovito prenovo obstoječih stanovanjskih sosesk,
- zagotavljati nove prostorske zmogljivosti za kulturne, športne, poslovne dejavnosti in stanovanja s prenovo degradiranih območij (Tobačna, Rog, Cukrarna),
- ohranjati in krepiti prostorsko in arhitekturno identiteto mesta in njegovih delov, še posebej identiteto zgodovinskega središča mesta,
- ohranjati celovitost kulturne dediščine,
- izboljšati stanje ter zmanjšati potresno in požarno ranljivost ter povečati vrednost objektov in območij kulturne dediščine,
- vključevati kulturno dediščino v sodobno življenje z umestitvijo primernih dejavnosti in programov v območja in objekte kulturne dediščine,
- izboljšati fizično stanje in kakovost bivanja,
- spodbujati ponovno rabo prostora in objektov
- povečati privlačnost mesta za različne starostne, socialne in kulturne sloje prebivalstva,
- vzdrževati vitalnost in revitalizirati mestno središče in oskrbno-storitvena središča,
- zagotavljati ekološko sanacijo onesnaženih območij.

(4) Prednostna območja prenove z vidika razpoznavne strukture so:

- karakteristična območja grajenega prostora,
- povezovalne strukture odprtega prostora,
- območja krajinskih struktur, kjer se prepletata odprti in pozidani prostor.

(5) V karakteristična območja grajenega prostora so uvrščena območja, ki se odlikujejo z bogato kulturno dediščino, to so spomeniška območja in območja registrirane naselbinske dediščine ter tudi tista urbanistično-arhitekturno kakovostna območja, ki so varovana z instrumenti urbanističnega planiranja. Ta območja je treba varovati in prenavljati zaradi bogastva kulturne dediščine, značilne silhete ali fasade, značilne ulične mreže in parcelacije, značilnega zazidalnega sistema (vertikalni in horizontalni gabariti, odnos med stavbo in ulico, odnos do parcelnih mej in sosednjih stavb, odnos javno-zasebno) ali izjemnih arhitekturnih kvalitiet.

(6) V povezovalne strukture odprtega prostora so uvrščeni najznačilnejše mestne poteze, sistem ulic, trgov in parkov, vodotoki in PST, ki predstavljajo konstante mestnega razvoja. Te oblikujejo identiteto mesta in sooblikujejo njegovo morfološko zgradbo.

(7) Območja krajinskih struktur so tista zaščitena oziroma kakovostna območja, znotraj katerih se prepletajo elementi naravne dediščine in grajenih struktur.

(8) Na območjih iz petega, šestega in sedmega odstavka tega poglavja je treba praviloma izvajati celovito prenavo.

(9) Prednostna območja prenavne z vidika fizične, socialne, ekonomske ali ekološke degradiranosti so tista območja, ki so iz kakršnegakoli razloga razvrednotena (na primer zmanjšana vrednost zemljišča, neustrezna prostorska ureditev, slabo stanje arhitekture, neustrezna namembnost itd.).

Takšna območja so zlasti:

- opuščena industrijska območja in železniški kompleksi,
- vojaška območja,
- sive cone (nerazvita območja, razvojno zapostavljena območja).

V teh območjih, predvsem v sivih conah in opuščenih industrijskih conah ob vpadnicah (na primer Tobačna, Kolinska, BTC) in v širšem središču mesta (na primer Poljane, Parmova – južni Bežigrad), je treba praviloma izvajati celovito prenavo.

(10) Prednostna območja prenavne z vidika neustreznega urbanistično-arhitekturnega standarda so tista območja, ki so bila zgrajena v starejših obdobjih po drugačnih merilih in drugih standardih. Danes ne ustrezajo več zahtevam sodobnega življenja in sedanjim urbanistično-arhitekturnim standardom, ker so slabo opremljena (servisi, osnovna preskrba, infrastruktura) ali slabo urejena, stanovanja pa ne izpolnjujejo več sedanjih stanovanjskih normativov in ne zagotavljajo ustreznih stanovanjskih razmer, ne dosegajo standardov energetske učinkovitosti ter ne nudijo ustreznih ravni požarne in potresne varnosti. Med taka območja sodijo nekatera starejša predmestja, starejša stanovanjska naselja in kolonije, urbanizirane vasi ter tudi nekatere starejše stanovanjske soseske. V teh območjih je treba izvajati celovito ali delno prenavo.

(11) Usmerjanje razvoja prednostnih območij prenavne zahteva naslednje korake in aktivnosti:

– določitev območij in meja prenavne skladno z oceno stanja degradacije s podatki o potresni ogroženosti ter oceni stopnje varovanja (v soglasju s pristojnim ministrstvom), za katera je treba izdelati konservatorske načrte prenavne po področnem zakonu ali PIP za usmerjanje razvoja,

– izdelavo podrobnih strokovnih podlag, ki obsegajo podrobno programsko, morfološko-tipološko študijo grajenega in odprtega prostora za posamezno območje prenavne, in opredelitev ključnih sestavin, ki jih je treba varovati oziroma prenaviti (kulturni spomeniki in druga kulturna dediščina, dozidave in nadzidave objektov, novogradnje, zelene in odprte bivalne površine, prometne ureditve, servisi),

– določitev obsega prenove in ciljev, ki naj bi bili doseženi (na primer izboljšanje stanovanjskega standarda, ureditev prometa, zelenih in odprtih bivalnih površin, oskrbe, izboljšanje potresne varnosti in tehničnih značilnosti objektov, optimizacija gostote poselitve, itd.),

– izdelavo akta (konservatorski načrti prenove po področnem zakonu, OPPN ali PIP) z merili in pogoji za posege v območje prenove, ki se nanašajo na parcelacijo, zazidalni sistem in arhitekturo, omrežje javnih in odprtih prostorov, prometno ureditev, programsko opremljenost. Akt mora biti izdelan v sodelovanju urbanistov, arhitektov in konservatorjev.

4.3.3. Sanacija obstoječe razpršene gradnje

(1) Glavna cilja sta preprečevati novo razpršeno gradnjo in sanirati območja obstoječe razpršene gradnje, predvsem s primerno infrastrukturno opremljenostjo in z zgoščanjem.

(2) Območja obstoječe razpršene gradnje je treba sanirati kot:

- razpršeno gradnjo, ki bo vključena v naselje,
- razpršeno gradnjo kot območje novega naselja,
- druga območja razpršene gradnje.

(3) Območje razpršene gradnje bo vključeno v obstoječe naselje, če so izpolnjeni naslednji kriteriji:

1. območje leži neposredno ob območju s stanovanjskimi ali centralnimi dejavnostmi brez naravne ali grajene ločnice (cesta, potok),

2. območje se ne nahaja na potencialno ogroženih ali varovanih in varstvenih območjih (poplave, plazovi, kulturna, naravna dediščina ...),

3. območje je mogoče ustrezno komunalno opremiti (trasa/zmogljivost: vodovodno in nizkonapetostno električno omrežje ter možen priključek na javno cesto in na javno kanalizacijsko omrežje oziroma na malo čistilno napravo),

4. obstaja možnost navezave na JPP (radij 500 m od najbližjega postajališča),

5. zagotovljen je dostop do družbene infrastrukture (peš 800 m ali z avtobusom 10 min).

Območja razpršene gradnje, ki bodo vključena v obstoječe naselje, je treba urejati na podlagi podrobnega prostorskega načrta za sanacijo razpršene gradnje.

(4) Območje razpršene gradnje bo opredeljeno kot novo naselje, če so izpolnjeni naslednji kriteriji:

1. območje je večje (več kot 10 objektov) in se ne dotika obstoječih območij naselij ter ima možnost dopolnilne gradnje,

2. območje se ne nahaja na potencialno ogroženih ali varovanih in varstvenih območjih (poplave, plazovi, kulturna, naravna dediščina ...),

3. razpršena gradnja formira gručasto ali linearno pozidavo, ki jo je mogoče oblikovati v zaokroženo celoto,

4. obstajajo možnosti navezave na prometno in komunalno infrastrukturo,

5. obstaja možnost navezave na JPP,

6. z zgoščanjem je mogoče doseči gostoto vsaj 20 prebivalcev/ha (na primer Kašelj, Ižanska (dve lokaciji), Glince, Žeje),

7. v to skupino spadajo tudi območja, ki se nahajajo na območjih, predvidenih za kompleksno prenovo ali novogradnjo.

(5) Območja razpršene gradnje, ki postanejo nova naselja, je treba urejati na podlagi podrobnega prostorskega načrta za sanacijo razpršene gradnje. OPN MOL ID določi prostorske enote obstoječih gradenj in predvidene nove širitve, zapolnitve in zgostitve.

(6) Med druga območja razpršene gradnje so uvrščena tista območja razpršene gradnje, ki se nahajajo na potencialno ogroženih ali varovanih in varstvenih območjih (poplave, plazovi, kulturna, naravna dediščina) oziroma ki ne izpolnjujejo drugih pogojev iz odstavkov (4) in (5) tega poglavja. V OPN MOL ID je treba po katastru stavb označiti stavbišča obstoječih objektov na območjih primarne rabe, ne pa stavbnih zemljišč. Objekti so lahko oblikovno in komunalno sanirani.

4.3.4. Območja širitve naselij

(1) Za potrebe večjih razvojnih projektov oziroma posegov, ki zahtevajo velike površine, so opredeljena nova razvojna območja zunaj poselitve. Ta območja je treba usmeriti v novo, ciljno, planirano ureditev. Praviloma so to površine kompleksnih graditev, strnjjenih potez prestrukturiranja, odprtih športno-rekreacijskih in parkovnih ureditev. Opredeljene so tudi posamezne večje zelene površine, pri katerih je potrebna vzpostavitev tako javnih povezav med posameznimi območji zelenih in drugih odprtih javnih površin kot tudi povezav v naravno zaledje mesta.

(2) Območja so bila izbrana na podlagi naslednjih kriterijev:

– območja ne posegajo v območja varstva vodnih virov, na poplavna območja, na območja najkakovostnejših kmetijskih zemljišč, varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom, razglašeni z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom in pomembnih rudnih nahajališč ter v območja naravne dediščine in območja izjemnih krajin,

– omogočeno je racionalno in optimalno koriščenje komunalne opremljenosti,

– zagotovljena sta varovanje in razvoj kakovosti bivalnega okolja v obstoječih območjih,

– omogočena je gradnja v skladu z načeli trajnostnega razvoja mesta.

(3) Za potrebe širitev stanovanjskih območij je treba ob kriterijih prejšnjega odstavka upoštevati še naslednja kriterija:

– bližina obstoječih družbenih in storitvenih dejavnosti ter dejavnosti oskrbe oziroma dopolnjevanje mreže z novimi,

– dostopnost JPP.

4.3.5. Okvirna območja razpršene poselitve

(1) Območja razpršene poselitve so značilna za hribovito zaledje, predvsem Posavskega in Polhograjskega hribovja. Ta poselitveni vzorec je treba ohraniti in varovati z:

– obnovo, prenovo in ponovno ali spremenjeno rabo obstoječih objektov,

– nadomestno gradnjo obstoječih objektov,

– novogradnjo, kadar gre za funkcionalno zaokrožitev komunalno opremljenega območja,

– obnavljanjem propadajoče stavbne dediščine in/ali kulturne krajine, lahko tudi s spremembo namembnosti območij in objektov, skladno s strokovnimi usmeritvami pristojnih državnih organov in s celovitim razvojem širšega območja.

(2) Pri urejanju teh območij je treba upoštevati tip kulturne krajine, obliko funkcionalnih območij poselitvenega vzorca in značilnosti oblikovanja grajenih struktur ter usmeritve področnega zakona, če je to varovano območje.

5. Zasnova in usmeritve za razvoj v krajini

5.1. Zasnova krajinskega urejanja

Karta 06: Usmeritve za razvoj v krajini

(1) Obmestni prostor in hribovito zaledje MOL za potrebe krajinskega urejanja sta razdeljena v štiri krajinske sisteme oziroma tipe:

1. Obsavski prostor z zaledjem,
2. Ljubljansko barje,
3. Posavsko hribovje,
4. Polhograjsko hribovje.

(2) 1. krajinski sistem: Obsavski prostor z zaledjem

1. Obsega višje savske terase in ravan Ljubljanskega polja. Obsežen del tega prostora je v območju varstva vodnih virov. To je območje glavnih prezračevalnih koridorjev, ki zagotavljajo mestu kakovost zraka in ugodno poletno klimo. Zato bo treba v prihodnje omejiti razvoj poselitve v tem območju in sanirati tradicionalen vzorec obsavskih vasi.

2. Savski obrečni svet obsega neposredno prodnato obrežje Save ter tudi širše poplavno območje in območje nižjih savskih teras. Ta prostor je namenjen tudi razvoju rekreacije.

3. Obsavski prostor se navezuje na zeleni sistem mesta oziroma tvori dva pomembna zelena klina: severovzhodnega in severozahodnega (poglavje 4.2.3. Zasnova zelenih površin mesta). Te povezave je treba v celoti ohranjati.

4. Pri osamelcih (Šmarna gora idr.) je treba varovati njihova slemena in pobočja ter ohranjati kmečka gospodarstva, ki bodo skrbela za vzdrževanje podobe kulturne krajine. Manj občutljiva območja v Obsavskem prostoru predstavljajo le obrobni pasovi ob osamelcih, ki so manj ploden svet, porasel z negospodarskim gozdom. To so območja, v katera bo po ambientalnih in drugih preveritvah usmerjena tudi nova naselitev, predvsem v povezavi z razvojem JPP in prometno navezavo z ostalo poselitvijo v prostoru (Gameljne, Nadgorica in Podgorica).

5. V tem prostoru so tudi območja s poudarjeno kakovostjo, ki imajo veliko ekološko, biotsko in krajinsko vrednost ter rekreacijski in identitetni pomen. Ta območja so vključena v krajinski park Zajčja dobrava in predlagana krajinska parka Šmarnogorski krajinski park in Krajinski park, ki bi vključeval območja Črnuč, Rašice in Dobena.

(3) 2. krajinski sistem: Ljubljansko barje

1. Ljubljansko barje je razglašeno za krajinski park.

2. Na Ljubljanskem barju je treba ohranjati in razvijati primarno rabo zemljišč.

3. Rabo prostora na Ljubljanskem barju je treba prilagoditi hidrološki funkciji območja, naravni dinamiki poplavljanja in tektonski značilnosti podlage, ki jo prečkajo številni prelomi, kar pomeni, da je treba občutljive rabe usmerjati na višje ležeče in poplavno varne površine. Intenzivnejše oblike rabe prostora bodo usmerjene v barjansko obrobje, na naravne robove meje s sosednjimi krajinskimi sistemi (na primer ob avtocestni obvoznici). Z vidika varovanja podzemne vode tudi na vršajih ni primerno intenzivno kmetijstvo, pač pa sonaravno kmetijstvo (omejitve glede gnojenja skladno z režimi področnih predpisov). Začeti je treba z rekonstrukcijo in revitalizacijo obstoječih ruralnih naselij. Posebno skrb je treba posvetiti krajinskemu oblikovanju posegov v barjanske osamelce, ki predstavljajo nenadomestljiv element identitete Ljubljanskega barja. V prostoru osrednjega Ljubljanskega barja je treba preprečevati stihijsko obcestno pozidavo in usmerjati morebitne urbane posege skladno z režimi Krajinskega parka Ljubljansko barje ter nadgrajevati sedanjo mozaično menjavanje odprtih in poraslih površin.

4. Usmeritve za urejanje Ljubljanskega barja kot južnega zelenega klina mesta so podane v poglavju 4.2.3. Zasnova zelenih površin mesta. Večji del obravnavanega prostora je v območju Krajinskega parka Ljubljansko barje.

(4) 3. krajinski sistem: Posavsko hribovje

1. V Posavskem hribovju bo urejanje in spodbujanje razvoja podeželja usmerjeno prednostno v hribovito zaledje Besniške doline in Janč. Večina starih, organsko raščenih naselij, ki imajo deloma še podeželski značaj, je locirana v pobočja, na pomole, robove in na posamezne planotasto izravnane vrhove. Na celotnem območju je treba ohranjati usmerjenost v kmetijsko dejavnost z varovanjem kmetijskih in gozdnih zemljišč ter samooskrbnost z dejavnostmi drobnega gospodarstva in turizma na kmetijah, pri čemer bodo obstoječa podeželska naselja, zaselki in posamezne kmetije posodobljeni. Pri tem je treba težiti k oblikovanju močnih zaščiteneh kmetij. Z upoštevanjem regionalnih značilnosti, podnebja, gradiv in meril krajine ter obstoječih naselij pa tudi primerov reprezentativne arhitekture bo dosežena skladnost v podobi naselij. Razvoj primarne rabe prostora bo pospešeno usmerjen v večfunkcionalno rabo (tudi razvoj turizma in rekreacije). Pri grajenih posegih se je treba izogibati robnim legam na pobočjih, ki so vizualno zelo občutljive celo na ravni panoramskih pogledov iz širšega krajinskega zaledja. Nove posege v planotaste izravnave v hribovitem svetu je treba preverjati z vidika njihove vidne izpostavljenosti panoramskim pogledom in pogledom z markantnih piramidnih vrhov. Sanirati je treba nelegalne kamnolome in dosledneje nadzorovati tovrstne posege v prostor.

2. V celoti je treba ohranjati povezanost z območjem Golovca in Grajskega griča, ki je obravnavano kot del mestnega zelenega sistema. V tem območju se bodo ohranjale kmetije oziroma naselja, na način, ki bo prispeval k ohranjanju podobe kulturne krajine. Posebno skrb je treba posvetiti sanaciji deloma že stihijsko pozidanih slepih dolin in dolinskih zalivov ter grap.

(5) 4. krajinski sistem: Polhograjsko hribovje

1. Svet Polhograjskih Dolomitov, ki oblikuje celotni severozahodni horizont Ljubljane, je treba ohranjati in varovati pred novimi vidnimi posegi in spremembami. Za ohranjanje in kakovostno nadgrajevanje zaščitene podobe kulturne krajine je treba rekonstruirati obstoječe vasi in samotne kmetije, ki tvorijo značilnosti tradicionalne podeželske krajine. Nove posege je treba usmerjati na zunanje robove pobočnih polic ter tako zaščititi posamezne poglede iz razglednih vrhov. Pri tem je treba upoštevati lokacijski in orientacijski sistem obstoječe graditve, tradicionalne materiale, usmerjenost in obliko strešin in členitev arhitekture. Pri novogradnjah v okviru samotnih kmetij je treba poudariti njihovo zaključenost in prilagajanje merilu obstoječe arhitekture.

2. Sanirati je treba nelegalne kamnolome in dosledneje nadzorovati tovrstne posege v prostor. Večji del obravnavanega prostora je v območju Krajinskega parka Polhograjski Dolomiti.

5.2. Kmetijske površine

(A) CILJI

(1) Kmetijstvo je kompleksna dejavnost, saj je njegova vloga izrazito večnamenska, zato mora kmetijstvo v povezavi z urbanim prostorom v MOL tvoriti povezano celoto, v kateri se različne vloge obeh med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Cilji urejanja kmetijskih površin so:

- ohranjati obseg in kakovost kmetijskih zemljišč,
- ohranjati pridelovalni potencial tal ter varovati kmetijska zemljišča pred onesnaževanjem in spremembo rabe,
- pri umeščanju pomožnih objektov za kmetijske namene se upoštevajo področni predpisi,
- vzdrževati in oblikovati kulturno krajino,
- ohranjati poseljenost in možnosti za kmetijsko proizvodnjo ter zagotavljati čim boljše samooskrbo prebivalstva in krajšanje dobavnih verig,
- ohranjati tradicionalna pridelovalna območja in strukturo kmetijskih zemljišč,
- povečati število raznolikih dejavnosti na podeželju, ki se navezujejo na kmetijstvo in gozdarstvo, z namenom povečevanja socialnega kapitala in ohranitve identitete podeželja,
- razvijati nove koncepte obravnave vrtičkov in urbanega vrtnarjenja,
- razvijati nove koncepte urbanega kmetijstva na območjih v okviru zelenega sistema mesta.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Glede na kategorije varstva, ustreznost zemljišč za kmetijsko pridelavo, različne omejitvene dejavnike za razvoj ter potrebe nekmetijskih dejavnosti in rab (na primer rekreacije) je prostorsko načrtovanje opredeljeno na naslednjih območjih kmetijskih površin oziroma območjih za kmetijsko pridelavo.

Območja varovanja kmetijskih zemljišč največje ustreznosti

(2) To so kmetijska zemljišča, trajno namenjena kmetijski rabi. Nahajajo se v Gameljnah, Podgorici in Nadgorici, v sklenjenih kompleksih na Sneberskem pradu oziroma okolici Zadobrove ter v pasu, ki se razteza od Hrušice prek Bizovika, Dobrunj in Sostrega do Kašlja oziroma Zaloga. Takšna območja se pojavljajo še ponekod v okolici Kamne Gorice in Kozarij ter v Gobovski in Besniški dolini. Na teh območjih poteka intenzivna kmetijska pridelava, vendar se ravna po splošnih načelih varstva okolja in naravnih virov. Mogoče so vse vrste agrarnih operacij in ukrepov, kot so komasacije, regulacije, hidromelioracije in namakanje ob upoštevanju usmeritev za ohranjanje narave, kulturne dediščine ali varstva okolja. Ključne usmeritve so ohranjanje obsega kmetijskih zemljišč, preprečevanje pozidave in zaraščanja kmetijskih zemljišč ter spodbujanje nadaljnega razvoja osnovne kmetijske proizvodnje. Poleg osnovne kmetijske dejavnosti je smiselno usmerjanje kmetov v dopolnilne dejavnosti, ki so ključne za lokalno oskrbo, na primer predelava primarnih kmetijskih pridelkov, prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov s kmetij.

Območja varovanja kmetijskih zemljišč

(3) To so območja zmerne ustreznosti za kmetijsko pridelavo zaradi omejenih možnosti za kmetijstvo. Nahajajo se na območju Podutika in Brda ter v Posavskem hribovju. Zlasti območje v Posavskem hribovju je specifično – po eni strani je to območje intenziviranja posebnih oblik pridelave, predvsem sadja in jagodičevja, po drugi strani pa se močno zaraščajo slabša kmetijska zemljišča. Na tem območju je treba ohranjati kulturno krajino z rednim obdelovanjem kmetijskih zemljišč. Ohranjanje krajine je pomembno tudi zaradi

spodbujanja rekreacije, ki pa se mora razvijati tako, da ne ovira normalnega obdelovanja ali povzročajo škode na kmetijskih površinah. Ključne usmeritve so ohranjanje tradicionalne kmetijske proizvodnje in pestrosti strukture kmetijskih zemljišč, ki se jo dosega s spodbujanjem panog, kot so sadjarstvo, živinoreja, reja drobnice, čebelarstvo. Za vzdrževanje podobe kulturne krajine je ključno ohranjanje kmetij in usmerjenosti v kmetijsko proizvodnjo tudi s spodbujanjem dopolnilnih dejavnosti na kmetijah (na primer turizem na kmetiji, prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov s kmetij, socialno-varstvene storitve).

Območja z omejevalnimi režimi za kmetijstvo in območja ohranjanja kulturne krajine

(4) Omejitve pri kmetijski pridelavi so povezane predvsem s predpisi v zvezi z vodovarstvenimi in poplavnimi območji, Naturo 2000, kulturno dediščino itd. Takšna kmetijska zemljišča so na primer na območjih južno od Save med Mednim in Poljem (okolica Broda, Roje, okolica Kleč in Savelj, okolica Tomačevega, Šmartna in Sneberij) ter ob Glinščici in na Ljubljanskem barju. Na prvem območju je kmetijska pridelava omejena zaradi varstva vodnih virov, zato veljajo režimi varovanja podzemnih voda zaradi zajemanja pitne vode za potrebe mesta in tudi posebni pogoji pridelave (na primer omejevanje uporabe gnojil in zaščitnih sredstev, namakanja, omejen je izbor kultur). To območje je prvenstveno namenjeno za trajno kmetijsko rabo, kamor urbanizacija kljub možnim nekaterim drugim rabam (rekreacija) ne sme poseči. Pri drugem območju izhajajo omejitve iz velikega interesa ohranjanja kulturne krajine. Območje na Ljubljanskem barju je uvrščeno v območje Nature 2000 in razglašeno kot krajinski park. Za to območje je značilen vzdolžni parcelacijski vzorec močvirnih barjanskih travnikov in nižinskih poplavnih gozdov, zato je to krajinsko in ekološko občutljiv prostor. Kmetijstvo je v tem primeru pomembno za ohranjanje naravnega ravnovesja, zato je treba obdelovalna kmetijska zemljišča ohranяти ne glede na to, da je območje za pridelovanje hrane manj ugodno. Ohranjanje kmetijskih zemljišč na območjih z omejevalnimi režimi je pomembno tudi zato, ker so to območja velikega rekreacijskega potenciala, pri čemer pa mešanje interesov ne sme biti konfliktno – predlagana je mirna rekreacijska raba, ki bo zlasti na Ljubljanskem barju ustrezno usmerjena na označene poti. V primeru, da bo na teh območjih interes za kmetovanje upadel, je treba ta območja vzdrževati še naprej kot nepozidane površine. Ključne usmeritve so ohranjanje obsega kmetijskih zemljišč, ohranjanje kmetijske proizvodnje ter ekološke in prostorske pestrosti, preprečevanje zaraščanja kmetijskih zemljišč in preprečevanje izginjanja ekološko pomembnih grmovnih živic, obmejkov in gozdnih zaplat iz kmetijskih zemljišč.

Zemljišča namenjena urbanemu kmetijstvu in območja za vrtičkarstvo

(5) Območja urbanega kmetijstva so opredeljena glede na lego, povezanost z urbanim prostorom ter njihov rekreacijski potencial oziroma interes za so-uporabo teh območij s strani drugih prebivalcev. Za taka območja so potrebne posebne usmeritve in ukrepi za zagotavljanja s primarno rabo nekonfliktnega razvoja multifunkcionalnosti krajin, njihove javne dostopnosti in sočasne rabe. Na območju MOL je treba v OPN MOL ID celovito in sistematično opredeliti območja za vrtičkarstvo, ki so namenjena povečevanju samooskrbe prebivalcev ter hkrati izboljševanju socialnih stikov in kakovostnega preživljanja prostega časa. Kot ustrezna za to dejavnost se kažejo večja območja na prehodu mesta v njegovo rekreacijsko in naravno zaledje, predvsem na robovih urbanih kompleksov, ter manjša območja med urbanim tkivom v kombinaciji z drugimi mestnimi zelenimi površinami. Opredeljena morajo biti kot posebna namenska raba ter enotno urejena in opremljena. Na teh območjih se spodbuja sonaravna pridelava vrtnin z omejenim vnosom fitofarmaceutskih sredstev, mineralnih gnojil ali živalskih odpadkov. Če se za namen vrtičkarstva uporabljajo kmetijske površine v okviru kmetij, ureditev ne sme spreminjati tradicionalne strukture kmetijskih zemljišč in vizualno spreminjati podobe krajine (na primer s postavitvijo začasnih nezahtevnih objektov, kot so lope, ograje).

5.3. Gozdne površine

(A) CILJI

(1) Glavni cilj urejanja in gospodarjenja z gozdnimi površinami je njihovo ohranjanje, tako z vidika gozda kot obnovljivega naravnega bogastva in naravne dobrine kakor tudi z vidika njegovega pomena za ohranjanje narave, zasnovano rekreacije, kakovost bivanjskega okolja, delovanje zelenega sistema, kakovost kulturne krajine, morfologijo in identiteto mesta. Ohranjanje neposrednega stika gozdnih površin z mestnim središčem je pomembno tako s klimatskega vidika kot socialnega vidika, z namenom omogočanja rekreacije in kakovostnega preživljanja prostega časa.

(2) Temeljni cilji gospodarjenja z gozdovi so:

- ohranjati gozdove kot ključni del naravnega okolja in skrbeti za njihov trajnostni razvoj,
- ohranjati ustrezno funkcionalno dostopnost gozdov za upravljanje z gozdovi,
- ohranjati ustrezno javno dostopnost gozdov za uresničevanje njihove socialne in rekreacijske funkcije,
- ohranjati značilnosti vzorcev kulturne krajine z upoštevanjem razporeditve sklenjenih gozdnih površin v prostoru, značilnosti oblikovanega gozdnega roba in obrežne vegetacije, kot povezovalne prvine,
- s sistematičnim odkupovanjem gozdov s posebnim namenom v mestu in na obrobju (urbanih gozdov) vzpostaviti sistematični nadzor in vzdrževanje.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Pri zasnovi območij gozdnih površin gre za razvojno-varovalni koncept, ki upošteva uravnotežen odnos med razvojnimi in varovalnimi interesi, pri čemer gre tudi za upoštevanje drugih dejavnosti, ki imajo v gozdu oziroma gozdnem prostoru svoj interes. Zasnova območij temelji na izhodišču, da je treba gozdove na območju MOL zaradi večplastnega pomena čim bolj ohraniti. Prav tako je potrebno ohranjati obvodno drevje z grmovno vegetacijo, mejice in skupine dreves, ki povezujejo večje gozdne komplekse, kot tudi drevje ob infrastrukturnih objektih, zlasti ob cestah, in stara drevesa ter osamelce sredi polj. Posamično gozdno drevje kot tudi skupine gozdnega drevja zunaj naselij imajo pomembno ekološko, socialno, kot tudi estetsko vlogo. Za večino gozdov na območju MOL je značilno, da so večnamenski v smislu, da poleg proizvodnih funkcij opravljajo še številne druge pomembne in poudarjene funkcije in imajo različne vloge.

(2) Varovanje gozdnih površin obsega:

- varovanje pred spremembo v drugo namensko rabo (na primer zaradi stanovanjske gradnje, zaradi izkoriščanja mineralnih surovin, gradnje infrastrukturnih objektov ipd.), posebej varovanje gozdov pred širjenjem urbanizacije neposredno v gozdno matico v obliki zajed,
- varovanje, ki se nanaša na izvajanje posegov in opravljanje dejavnosti, ki so odvijajo v gozdnem prostoru (na primer gozdno gospodarstvo, rekreacija ipd.).

(3) Glede na stopnjo varovanja in režim urejanja gozdnih površin so gozdovi razdeljeni v štiri kategorije:

- urbani gozdovi,
- večnamenski gozdovi,
- varovalni gozdovi,
- gozdovi s posebnim namenom.

Urbani gozdovi

(4) Ta kategorija zajema gozdove, ki so zaradi lege ter socialnih, rekreacijskih, turističnih, členitvenih in estetskih kakovosti za prebivalce mesta posebnega pomena za vsakodnevno uporabo ter kot taki predstavljajo pomembne elemente zelenega sistema mesta. Obsegajo območja gozdov na Golovcu, Grajskem griču, Rožniku in TRS ter Šmarni gori in se urejajo s podrobnimi prostorskimi izvedbenimi pogoji. Urbani gozdovi glede na stopnjo in režim varovanja obsegajo različne kategorije, najpogosteje so opredeljeni kot gozd s posebnim namenom ali večnamenski gozd, zaradi česar je pri njihovem upravljanju treba upoštevati dane usmeritve.

Večnamenski gozdovi

(5) Na območju MOL, predvsem v podeželskem delu, prevladujejo večnamenski gozdovi, ki poleg proizvodnih funkcij opravljajo tudi socialne in ekološke funkcije oziroma imajo več različnih vlog.

Varovalni gozdovi

(6) Ta kategorija zajema gozdove, ki v zaostrenih ekoloških razmerah varujejo sebe, svoje zemljišče in nižje ležeča zemljišča, in gozdovi, v katerih je izjemno poudarjena katera koli druga ekološka funkcija. Na območju MOL so varovalni gozdovi na Grmadi in Šmarni gori, v Zajčji dobri in v okolici Kašlja, Javorja in Prežganja. Zaradi izjemnih ali pestrih ekoloških kakovosti je le te potrebno ohranjati in varovati. V varovalne gozdove je dovoljeno posegati v skladu z določili Uredbe varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom.

Gozdovi s posebnim namenom

(7) Ta kategorija zajema gozdove z izjemno poudarjeno raziskovalno funkcijo (gozdni rezervati) in gozdove z izjemno poudarjenimi socialnimi funkcijami, in sicer zaščitno, rekreacijsko, turistično, poučno, higiensko-zdravstveno, obrambno ali estetsko funkcijo.

(8) V gozdnih rezervatih je zelo poudarjena raziskovalna funkcija, saj so to gozdovi, ki so zaradi svoje razvojne faze in dosedanjega razvoja zelo pomembni za raziskovanje, proučevanje in spremljanje naravnega razvoja gozdov, biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot ter kulturne dediščine. Na vzhodni meji MOL (Posavsko hribovje) leži 11 ha velik gozdni rezervat Jazbine, ki sodi med gozdove s posebnim namenom. V njem je gozd prepuščen naravnemu razvoju, ukrepov gospodarjenja ni.

(9) Kot gozdovi s posebnim namenom so na območju MOL pri gospodarjenju obravnavana tudi območja gozdov, v katerih so ukrepi gospodarjenja prilagojeni njihovim poudarjenim socialnim funkcijam. V teh gozdovih so prepovedana vsa dejanja, ki negativno vplivajo na njihovo ekološko stabilnost in ogrožajo funkcije gozdov. Na eni strani so to območja gozdov, ki so status pridobila predvsem na podlagi estetske funkcije – to so gozdni ostanki, ki jih je treba zaradi redkosti, privlačnosti, ekološke pomembnosti in majhne sposobnosti renaturacije v celoti ohranjati in aktivno negovati, sem pa sodijo še območja, ki so status pridobila z estetsko vlogo, predvsem pa z rekreacijsko. Območja gozdov s posebnim namenom so: Rožnik in Šišenski hrib, Golovec (do obvoznice), Grajski grič, Šmarna gora in Grmada, Koseški boršt in gozd za Mošenico, Draveljska gmajna, Stožice, Brdo in Vrhovci, Dolgi most. Glede na poudarjeno rekreacijsko vlogo je treba razvoj te dejavnosti usmerjati tako, da ne bo poslabšala kakovosti gozda. Možna je gradnja osnovne tovrstne infrastrukture (na primer ustrezno označenih poti, počivališč, razgledišč). Po direktivi o pticah in po direktivi o habitatskih tipih je razglašeno območje Nature 2000 Ljubljansko barje, po direktivi o habitatskih tipih pa Šmarna gora, Rašica in Sava - Medvode - Kresnice.

(10) Potrebni ukrepi in projekti na področju gospodarjenja z gozdovi v MOL so:

– programi gojitvenih in varstvenih del,

- ohranjanje značilnih naravnih prvin (gozdni rob, podnožje pobočij, reliefne značilnosti, vidnost naselij in značilne vedute) pri umeščanju energetskih objektov in naprav v prostor,
- pridobitev soglasij za gradnjo objektov na zemljiščih, ki neposredno mejijo na območja gozdov,
- usmerjanje širitve urbanizacije na degradirana območja in ohranitev gozdov v mestu in mestnem zaledju,
- nadzor nad dejavnostmi in posegi na območjih varovalnih gozdov in gozdov, ki opravljajo ekološke in socialne funkcije 1. stopnje,
- pomoč pri gradnji celovitega sistema gozdnih prometnic, ki mora biti urejen prostorsko racionalno in okoljsko neoporečno,
- zagotavljanje funkcionalne dostopnosti gozdov za rekreacijsko rabo,
- sofinanciranje informativnih označb na območjih gozdov s poudarjeno rekreacijsko funkcijo o usmerjanju obiskovalcev na gozdne poti in ceste ter označitev območij za različne načine rekreacije, pomoč pri ureditvi in označitvi ustreznih dostopov do gozda ter gradnji ustreznih parkirnih mest,
- poklicno usposabljanje in dejavnosti informiranja,
- izobraževanje in osveščanje javnosti zaradi dajanja podpore za potrebne ukrepe v gozdovih, kot so sečnja, izvedba gojitvenih in varstvenih del ter del v zvezi z gradnjo in vzdrževanjem gozdnih prometnic v gozdovih v MOL,
- zagotavljanje stalnega dotoka informacij, ki se nanašajo na ohranitev gozdnih površin, v postopkih pridobitev dovoljenj za posege v gozd in gozdni prostor, za odlaganje odpadkov ali za pravočasno odstranjevanje nevarnih dreves,
- seznanjanje z osnovnimi določili varstva gozdov, ki omejujejo javno rabo gozdov (omejitve pri nabiranju gliv, omejitve v prometu v gozdnem prostoru),
- popularizacija avtohtonih drevesnih vrst, flore in favne gozdov, kar vse vodi k biotski pestrosti in s tem tudi k vzdrževanju biološkega ravnotežja gozdnega ekosistema,
- financiranje in vzdrževanje gozdnih učnih poti ter različnih rekreacijskih poti (za kolesarje, pešce itd.) v gozdu,
- ureditev gozdne učilnice v nepremičnini v lasti MOL na območju ali tik ob območju,
- sofinanciranje pri zasaditvi pasov gozdnega drevja ob cestah in drugih emisijskih virih,
- sprejetje prepovedi krčenja in pozidave gozdnih ostankov in obrečnih gozdov,
- povečevanje površin gozdov s posebnim namenom v lasti MOL,
- zagotovitev ustrezne ravni varnosti pred požarom in ukrepanja (odprtost gozdov s prometnicami, protipožarne preseke, ustrezni odmiki objektov, možnost oskrbe z vodo itd.), ter funkcionalne dostopnosti gozdov za gospodarjenje z gozdom (na primer za spravilo lesa),
- opredelitev kakovostnih gozdnih robov, ki se varujejo pred vsemi vrstami posegov.

5.4. Vodne površine in vodnogospodarske ureditve

(A) CILJI

(1) Cilji prostorskega načrtovanja vodnih površin so:

- celostno obravnavati vodna telesa, obvodni prostor in ekosisteme v njem,
- zmanjševanje poplavne ogroženosti mesta in drugih krajev,
- zmanjšati poplavno ogroženost poplavno najbolj ogroženih območij s poudarkom na urbaniziranih območjih,

- varovati vse obstoječe in potencialno pomembne vodne vire ter spodbujati varčno in smotrno rabo pitne vode,
- izvajati zaščitne in sanacijske ukrepe za ogrožene vodne vire,
- zagotoviti dobro kemijsko in količinsko stanje podzemnih voda z umeščanjem dejavnosti na območja najmanjše ranljivosti in s tehnološko prilagoditvijo rabe,
- ohranjati naravno retencijsko sposobnost prostora,
- preprečevati neustrezno rabo ter dejavnosti in prostorske ureditve na poplavnih, erozijskih in plazovitih območjih,
- izvajati ukrepe za preprečevanje poslabšanja stanja vseh površinskih voda, še posebej za ohranjanje naravnih hidromorfoloških značilnosti in zmanjševanje onesnaženja vodotokov,
- ukrepi in posegi se prioritetno izvajajo kot naravne rešitve (Nature Based Solutions),
- vodotoke ter stoječe celinske vode obravnavati kot vodna zemljišča s pripadajočimi priobalnimi zemljišči in omejitvami, ki izhajajo iz zakonodaje s področja voda. Pri določitvi območij celinskih voda je treba upoštevati dejansko stanje. Kjer to ni možno, se vodne površine, kjer je voda trajno ali začasno prisotna, opredelijo po pretežni namenski rabi prostora,
- pri posegih v prostor je treba poleg namenske rabe prostora upoštevati dejansko stanje na terenu in vodotoke ter obstoječe celinske vode obravnavati kot vodna zemljišča s pripadajočimi priobalnimi zemljišči in omejitvami, ki izhajajo iz zakonodaje s področja voda,
- posege in ureditve programirati, načrtovati in izvajati tako, da se ne poslabšuje stanje voda, da se omogoča varstvo pred škodljivim delovanjem voda, ohranjajo naravni procesi, naravno ravnovesje vodnih in obvodnih ekosistemov, ter naravne vrednote in območja, varovana po predpisih o ohranjanju narave.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Zasnova urejanja in ohranjanja odtočnega režima je usmerjena v zmanjševanje poplavne ogroženosti Ljubljane in drugih krajev v MOL, tako da določa retencijske površine in območja protipoplavnih ukrepov. Ukrepi za zmanjševanje poplavne ogroženosti se predvidijo predvsem za urbanizirana območja.

Varovanje retencijskih površin

(2) Ohranjati je treba obstoječe naravne retencijske in poplavne površine, torej površine, ki imajo sposobnost zadrževanja vode. Ohranjati je treba vsa obstoječa mokrišča in poplavne površine zunaj naselij oziroma preprečevati urbanizacijo teh območij. Načrtovanje ureditev na poplavnih območjih je izjemoma mogoče z upoštevanjem pogojev in omejitev kot jih določajo veljavni predpisi s področja voda.

(3) Predvsem Ljubljansko barje je z vidika upravljanja z vodami treba varovati pred poselitvijo in drugimi posegi, saj je pomembna retencijska površina z veliko zmogljivostjo zadrževanja vode. Iz istega razloga je treba varovati tudi poplavne površine (sicer kmetijsko območje) v spodnjem toku Ljubljanice.

(4) Vse retencijske površine (suhi in mokri zadrževalniki, poplavne površine in druga mokrišča) so varovane kot rezervacije prostora. Zanje velja, da jih je mogoče sočasno uporabljati še za druge namene (kmetijstvo, rekreacija), ki niso v nasprotju s funkcijo zadrževanja voda in ne povečujejo poplavne ogroženosti. Rekreacijsko rabo voda je treba omogočati tam, kjer je mogoče dostop urediti brez spreminjanja morfoloških značilnosti voda in kjer rekreacijska raba ni v nasprotju z drugimi kvalitetami krajine.

Zagotavljanje poplavne varnosti južnega dela Ljubljane:

(5) Južni del Ljubljane je poplavno najbolj ogroženo območje v Sloveniji. Poplavno ogroženih je pribl. 32.500 prebivalcev, 6000 stavb, 50 objektov družbene infrastrukture ter 4.400 poslovnih subjektov, ki zagotavljajo 20.600 delovnih mest. Ukrepi za zmanjševanje poplavne ogroženosti južnega dela Ljubljane morajo biti usklajeni z ukrepi, kot so načrtovani v DPN za zmanjševanje poplavne ogroženosti JZ dela Ljubljane ter v OPPN za območje zadrževalnika Brdnikova, ki bodo bistveno izboljšali poplavno varnost na jugozahodnem delu Ljubljane, ki ga poplavno ogrožajo Gradaščica, Mali Graben, Mestna Gradaščica in Glinščica.

(6) Jugovzhodni del Ljubljane je poplavno ogrožen zaradi zalednih voda z Golovca in deloma zaradi poplavnosti Ljubljanice. Na Malenci je predviden zadrževalnik. Poplavno varnost Ilovice se zagotavlja s tremi zapornicami s prečrpališči, dvema nasipoma, vzpostavitvijo jarkov v smeri sever-jug, ohranjanjem retencijskih površin in gradnjo zadrževalnikov (bajerji, depresije v terenu). Ti vodnogospodarski objekti so hkrati del krajinske oziroma parkovne ureditve območja.

(7) Na osrednjem območju Ljubljanskega barja južno od avtoceste je predvidena zaščita manjših poselitvenih območij s protipoplavnimi nasipi s prečrpalicami ter individualnimi ukrepi za zaščito posameznih objektov. Povečanje pretočnosti struge Ljubljanice in Gruberjevega kanala skozi mesto oziroma druga rešitev za povečanje pretočnosti ni predvidena zaradi relativno majhnega vpliva na višino poplavnih vod na Ljubljanskem barju, poslabšanja poplavnih razmer dolvodno ter izredno visokih stroškov ukrepa.

Zmanjševanje poplavne ogroženosti v ostalih delih MOL

(8) Zmanjševanje poplavne ogroženosti v ostalih delih MOL se zagotavlja skladno s strokovnimi ugotovitvami in predlaganimi ukrepi, kot so navedeni v študijah celovitih protipoplavnih ukrepov. Najpomembnejši ukrepi se načrtujejo na Glinščici in Pržancu, Gameljščici z Gračenico, pritokih Ljubljanice z Golovca (Dolgi potok, Graben, Bizoviški potok), Rastučniku, Dobrunjščici in Besnici.

Odvodnjavanje in zadrževanje voda v urbanih območjih

(9) Za ustavitev naraščanja visokovodnih konic in zmanjševanje neprepustnosti oziroma slabe prepustnosti tal je treba uvajati ustrezne tehnične rešitve tlakovanja površin ter zbiranja in odvajanja padavinske vode. Ustrezne krajinske in arhitekturne ureditve vključujejo ureditve za zadrževanje in ponikovanje vode, kar prispeva k upočasnitvi hipnega odtoka in bogati podzemne vode (na primer zelene strehe). Pri novogradnjah je treba spodbujati zbiranje padavinske vode in njeno uporabo za sanitarno vodo in zalivanje

Zasnova varstva voda in vodnega okolja

(10) Izboljšanje ekološkega stanja vodnega okolja temelji na ohranjanju vodotokov v čim bolj naravnem stanju oziroma na njegovi obnovi v čim večji možni meri. Namen predlaganih ukrepov je izboljšati vodno okolje in njegove samočistilne sposobnosti, posredno pa ukrepi pripomorejo tudi k dvigu kakovosti bivanja.

Varovanje mokrišč in naravnih vodotokov

(11) Poudarjeno je treba varovati vodotoke v Posavskem hribovju in zgornje tokove vodotokov iz Polhograjskih Dolomitov, saj imajo velik naravovarstveni pomen. Manjše odvodnike zalednih voda je treba ohranjati kot površinske vodotoke in jih vključevati v urbane ureditve. Ljubljanico, Ižico, Mali Graben, Gradaščico in Glinščico je treba obnoviti oziroma obogatiti tako, da bo doseženo boljše ekološko stanje voda in bo izboljšana njihova

samočistilna sposobnost. Na ekološko zelo spremenjenih odsekih Ljubljanice (z Gruberjevim prekopom) in Gradaščice skozi urbanizirano območje, kjer renaturacija ni več mogoča, je potrebna zahtevnejša obnova, predvsem v smislu sonaravne krajinske sanacije vodotokov.

(12) Mokrišča so najvitalnejši deli narave v bližini mesta z najvišjo stopnjo samočistilne sposobnosti in biotske raznovrstnosti. V okolici Ljubljane so najpomembnejša območja mokrišč na Barju vzdolž Glinščice in spodnjega toka Ljubljanice. Mokrišča je treba ohranjati, izgubljene površine pa, kolikor je mogoče, nadomeščati z drugimi. Velik delež mokrišč je bil namreč v preteklosti izsušen zaradi pozidave ali priprave za intenzivnejšo kmetijsko rabo. Z regulacijami in kmetijsko rabo priobalnih zemljišč se je skrčil obvodni pas vegetacije, ki je velikega pomena za samočistilno sposobnost vodotokov.

Ukrepi za renaturacijo vodotokov

(13) Hkrati z urejanjem vodnih zadrževalnikov je smiselno izvajati ukrepe za renaturacijo vodotokov. Z oživljanjem mrtvih rokavov je treba povečati samočistilno sposobnost.

(14) Vodotoki so najbolj dinamičen in vitalen del zelenega sistema, zato je ob njih treba pustiti oziroma načrtovati širše vegetacijske pasove. Ti hkrati zmanjšujejo širjenje površinskega onesnaženja (zaradi kmetijstva, urbanizacije) v vodotoke.

(15) Betonska rečna korita ter regulirane ali celo kanalizirane vodotoke je treba preoblikovati oziroma renaturirati, kjerkoli je to mogoče in smiselno. Z odpiranjem strug vodotokov in sonaravnimi ureditvami je treba izboljšati ekološko stanje voda in pripomoči k izboljšanju v krajinskem in okoljskem pogledu.

Urejanje erozijskih območij

(16) Vidni erozijski pojavi in manj stabilna zemljišča na območju MOL obsegajo kar četrtno površin. Enega ključnih erozijskih problemov predstavlja na primer Grajski grič.

(17) Za preprečevanje posledic delovanja različnih vrst erozije in hudournikov na vseh erozijskih območjih je treba:

- načrtovati in izvajati dolgoročne in trajne protierozijske ukrepe,
- ustrezno usmerjati rabo ter preprečevati neustrezno rabo in dejavnosti na erozijsko ogroženih območjih,
- vključevati posebne preventivne ukrepe na pogojno stabilnih zemljiščih,
- izdelati natančno geološko oziroma geotehnično karto območja MOL za usmerjanje gradnje na potresno, plazovno in erozijsko varnejša območja in za usmerjanje načina gradnje.

5.5. Površine za izkoriščanje mineralnih surovin

(1) Pridobivanje mineralnih surovin na območju MOL nima večje gospodarske vloge. Prostorsko načrtovanje pridobivalnih površin mora biti usmerjeno predvsem v sanacijo razvrednotenih območij in zmanjševanje okoljskih vplivov.

(A) CILJI

(1) Cilji prostorskega urejanja na področju izkoriščanja mineralnih surovin so:

- zagotavljati trajnost vira in racionalno rabo ter varovati okolje ob hkratnem razumnem ekonomskem učinku,
- koncentrirati dejavnost, postopno zmanjševati število lokacij izkoriščanja iste vrste surovin in racionalno odpirati nove kope,
- uporabljati do okolja prijazne tehnologije pridobivanja in predelave,

– sanirati razvrednotenja v prostoru z usmerjanjem v nove rabe, prilagojene okoliškemu prostoru, ter z vzpostavljanjem prejšnjega stanja ali s prepuščanjem sukcesijskim naravnim procesom.

(B) ZASNOVA

(1) Zasnova izkoriščanja mineralnih surovin temelji na zmanjšanju števila lokacij pridobivanja in na koncentraciji pridobivanja posameznih vrst mineralnih surovin na dve evidentirani, urejeni in nadzorovani lokaciji.

Obsavski prostor z zaledjem: območje zadržanega razvoja

(2) Možnost izkoriščanja gramoza v Obsavskem prostoru je omejena predvsem na prodne nanose vzdolž Save in spodnjega toka Ljubljanice. Ker je to hkrati občutljiv obrečni prostor z območji varstva vodnih virov oziroma območji kmetijskih zemljišč največje ustreznosti, je predviden zadržan razvoj dejavnosti. Pridobivanje gramoza znotraj varstvenega pasu vodnih virov ni predvideno. Nova območja izkoriščanja je mogoče odpirati samo na podlagi podrobnejših okoljsko-prostorskih preveritev zunaj pasov varstva vodnih virov kot del nadziranega sistema, ki je vzporedno z vzpostavljanjem nove rabe (gradnjo) oskrbovan še z mineralno surovino. Možnost odvzemanja gramoza iz rečne struge se ugotovi na podlagi študije prodonosnosti, v kateri se opredeli primerne količine in druge robne pogoje za odvzem gramoza z vidika stanja voda. Ob gradbenih izkopih je tako pridobljena mineralna surovina obravnavana tudi kot izkoriščanje naravnega vira in s tem kot gospodarska dejavnost. Odvzemanje gramoza iz rečne struge ne sme niti gorvodno niti dolvodno povzročiti poglobljanja struge, bistveno spreminjati naravnih procesov, rušiti naravnega ravnovesja vodnih in obvodnih ekosistemov ali pospeševati škodljivo delovanje voda.

(3) V Obsavskem prostoru so vsa območja opredeljena kot območja sanacije, oziroma spremenjene namenske rabe v:

- Stanežiče – gradnja stanovanjske soseke,
- Stožice – gradnja športnega parka s stadionom,
- Gameljne – sanacija v dveh fazah: 1. faza: obdelava gradbenih odpadkov, 2. faza: rekultivacija v primarno kmetijsko rabo,
- Obrije – sanacija v dveh fazah: 1. faza: obdelava gradbenih odpadkov, 2. faza: rekultivacija v primarno kmetijsko rabo,
- Brod (vzhodno od območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami) – renaturacija oziroma preoblikovanje v eno od programskih jeder širšega rekreacijskega območja ob Savi.

Posavsko hribovje: območje ohranjanja dejavnosti

(4) V Posavskem hribovju je treba ohranjati izkoriščanje dolomita v perspektivno ocenjenem kamnolomu Sadinja vas (s preveritvijo ustreznosti načina oziroma tehnologije izkoriščanja in sprotne saniranja). Znotraj območja so tudi druga potencialno zanimiva nahajališča mineralnih surovin (Brezje, Javor, Prežganje), katerih naravne danosti (predvsem geološke) so ugodne za morebitno eksploatacijo. Vendar izkoriščanje teh nahajališč ni predvideno, zato se jih ohranja pod drugimi namenskimi rabami.

Druga neperspektivna nahajališča oziroma prostorsko neprimerne lokacije (na primer Podmolnik, Podlipoglav) so opredeljene kot območja sanacije.

(5) V Posavskem hribovju je eno nahajališče s podeljeno rudarsko pravico za gospodarsko izkoriščanje mineralne surovine: Sadinja vas.

Polhograjsko hribovje: območje prenehanja dejavnosti

(6) V območju Polhograjskega hribovja so območja izkoriščanja delno sanirana (Podutik), opuščena ali pa se v njih že pojavlja druga raba (Smodinovec, Podutik – Strmica). Območja so z rudarskega vidika ocenjena kot neperspektivna zato je zanje predlagana sanacija (sprememba namenske rabe v OPN MOL ID).

(7) V Polhograjskem hribovju je eno nahajališče s podeljeno rudarsko pravico za gospodarsko izkoriščanje mineralne surovine: Podutik.

5.6. Območja za potrebe obrambe ter območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

Karta 16.a: Območja in objekti za potrebe obrambe

Karta 16.b: Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja zaščite in reševanja

5.6.1. Obramba

(A) CILJI

(1) Cilja na področju obrambe sta zagotavljati ustrezne prostorske pogoje za potrebe obrambe in zavarovati prostor pred posegi, ki lahko bistveno spremenijo njeno delovanje.

(B) OBMOČJA ZA POTREBE OBRAMBE

(1) Na območju Mestne občine Ljubljana se nahajajo naslednja območja za potrebe obrambe:

- Kompleks Vojkova – območje izključne ter omejene in nadzorovane rabe,
- Vojašnica Slovenske Teritorialne obrambe in Štula – območje izključne ter omejene in nadzorovane rabe,
- Vojašnica Edvarda Peperka – območje izključne ter omejene in nadzorovane rabe,
- Roje – območje izključne ter omejene in nadzorovane rabe,
- Janče – območje izključne, možne izključne ter omejene in nadzorovane rabe,
- Volavlje – Janče – območje izključne rabe in
- Oljska gora – območje možne izključne ter omejene in nadzorovane rabe za potrebe obrambe.

(2) Območja izključne rabe so namenjena izključno za obrambne potrebe, na katerih potekajo stalne aktivnosti, zlasti za razmestitev, usposabljanje in delovanje vojske.

(3) Območja možne izključne rabe so primarno namenjena drugim potrebam in se jih za potrebe obrambe lahko uporabi v primeru izrednega ali vojnega stanja ter v miru za usposabljanje oziroma so za potrebe obrambe v souporabi.

(4) Območja omejene in nadzorovane rabe so varnostna in vplivna območja objektov za potrebe obrambe, za katera so potrebne omejitve iz varnostnih in tehničnih razlogov ter zaradi vplivov na delovanje območij za potrebe obrambe.

5.6.2. Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

(1) Cilji varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so zmanjšati število nesreč, preprečiti oziroma zmanjšati žrtve in druge posledice teh nesreč ter zagotoviti ustrezno raven intervencijskega pokrivanja območja MOL z obvezno lokalno javno gasilsko službo in zdravstveno reševalno službo v odvisnosti od ravni urbaniziranosti (vrsta objektov, namen objektov, število ljudi) posameznih delov MOL. Za zagotavljanje tega je treba pri načrtovanju rabe prostora upoštevati naravne in druge dejavnike, nevarnosti (nevarnost potresa, poplave, plazov, industrijske in druge nesreče) in dejavnike ranljivosti (ljudje, objekti, javne storitve itn.), ki vplivajo na stopnjo ogroženosti, ter zagotoviti prostorske pogoje za učinkovito ukrepanje ob nesrečah. Ob sanacijah stavb, ki so v lasti MOL, je treba izvesti ukrepe za povečanje njihove potresne odpornosti in zagotoviti potresno odpornost stavb vrtcev in osnovnih šol v MOL.

5.6.2.2. Nevarnosti in značilnosti prostora

(A) CILJI

(1) Cilji opredeljevanja nevarnosti in značilnosti prostora so zagotavljati varno in z okoljem skladno rabo prostora, zlasti pa:

- določiti ukrepe in omejitve na območjih nevarnosti zaradi poplav, potresa, plazov, podorov, industrijskih in drugih nesreč ter na vodnih in priobalnih zemljiščih vključno z erozijskimi območji,
- izboljšati potresno in požarno varnost ter dostopnost za intervencijska vozila reševalnih služb v sklopu prenove, revitalizacije in transformacije mestnih površin osrednjih mestnih predelov,
- z ustrezno prostorsko razporeditvijo postaj gasilske in zdravstvene reševalne službe ter z ustrezno prometno ureditvijo, vključno z ureditvijo mest za pristanek helikopterja, skrajševati čas dostopa intervencijskih vozil,
- skrbeti za usklajenost med razvojem rabe prostora in zagotavljanjem reševalne pomoči.

UPORABNOST	Kategorija	Opis poškodb	Obdobje zgraditve						
			Število nadstropij	do 1895	od 1896 do 1920	od 1921 do 1945	od 1946 do 1965	od 1966 do 1981	od 1982 do 2008
UPORABNE	0. kategorija	Ni poškodb							
	1. kategorija	Zanemarljiva do majhna poškodovanost (brez konstrukcijskih poškodb, majhne nekonstrukcijske poškodbe).	0	1	1	1	1	0	0
ZAČASNO NEUPORABNE	2. kategorija	Zmerna poškodovanost (majhne konstrukcijske poškodbe, zmerno nekonstrukcijske poškodbe).	1	2	2	2	1	0	0
	3. kategorija	Znatna do velika poškodovanost (zmerne konstrukcijske poškodbe, velike nekonstrukcijske poškodbe).	2	3	3	2	2	0	0
	4. kategorija	Zelo velika poškodovanost (velike konstrukcijske poškodbe, zelo velike nekonstrukcijske poškodbe).	3	3	3	3	3	1	0
NEUPORABNE	5. kategorija	Uničenje (zelo velike konstrukcijske poškodbe).	4	3	3	3	3	1	
			5	4	4	4	3	1	
			6	4	4	4	4	2	
			7				4		
			8				4		
		9				4			
		10				5			

Slika 5: Opis poškodb in ocena uporabnosti pri posameznih kategorijah poškodovanosti po lestvici EMS za zidane stavbe (levo, po Grünthal, 1998) in del modela razporeditve poškodovanosti, ki se nanaša na opečne stavbe v Mestni občini Ljubljana pri potresu intenzitete VIII EMS (desno)

Figure 5: Damage description and usability assessment for individual damage grades according to the EMS scale for masonry buildings (left, based on Grünthal, 1998) and part of a damage distribution model with reference to brick buildings in the City Municipality of Ljubljana after an earthquake of intensity VIII on the EMS scale (right).

Slika 15: Opis poškodb in ocena uporabnosti stavb pri posameznih kategorijah poškodovanosti po lestvici EMS za zidane stavbe (levo) in del modela razporeditve

pričakovane poškodovanosti za opečne stavbe v MOL (desno)
(Vir: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2014/201.pdf>)

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Orografska, hidrološka in geološka raznolikost območja MOL vplivajo na nevarnost zemeljskih plazov, podorov, poplav, erozije in na potresno nevarnost. Območje MOL je podvrženo tudi drugim nevarnostim, ki so manj prostorsko omejene, vendar prav tako vplivajo na rabo prostora z zahtevami za ustrezno načrtovanje objektov: žled, toča, močan veter, visoka snežna odeja, suša idr. Vremensko pogojeni pojavi se zaradi podnebnih sprememb intenzivirajo, kar zahteva prilagojeno načrtovanje prostora in objektov. Posamezna območja so izpostavljena tudi nevarnosti industrijskih nesreč. Zasnova zato opredeljuje naslednja območja nevarnosti in značilnosti prostora:

- vode (vodna telesa vodotokov vseh redov, vodna zemljišča, priobalna zemljišča, erozijska območja, poplavna območja, območja objektov za varstvo pred poplavami),
- geologija,
- potresna nevarnost,
- območja nevarnosti zaradi industrijskih nesreč,
- nevarnost plazov in podorov,
- druge nevarnosti glede na državne klimatološke in druge prikaze.

(2) Na območjih nevarnosti zaradi naravnih in drugih nesreč so dovoljeni le posegi, ki ne povečujejo ranljivosti objektov, ljudi in okolja, oziroma tisti posegi, ki zvišujejo raven varnosti in omogočajo upravljanje z nevarnostmi ter izboljšujejo možnosti za delovanje reševalnih služb.

5.6.2.3. Zaščita in reševanje

(A) CILJI

(1) Cilji s področja zaščite in reševanja so:

- skrbeti za usklajenost med razvojem rabe prostora in zagotavljanjem reševalne pomoči,
- ohraniti primerna območja za potrebe zaščite, reševanja in pomoči, izvajanja nalog zaščite, reševanja in pomoči ter zaščitnih ukrepov in zagotavljanja osnovnih življenjskih pogojev ter, upošteva ocene ogroženosti in razvoj stroke, določiti nova primerna območja,
- z ustrezno prostorsko razporeditvijo postaj gasilske in zdravstvene reševalne službe ter z ustrezno prometno ureditvijo skrajševati čas dostopa intervencijskih vozil,
- izboljšati dostopnost reševalnih vozil in plovil do območij in objektov (prometna ureditev, uveljavljanje SIST DIN 14090 in smernice SZPV 206, urejanje dostopov do vodotokov), vključno s študijo dostopnosti reševalnih vozil in plovil kot obveznim sestavnim delom študij prometne ureditve,
- izboljšanje mreže postaj gasilske in zdravstvene reševalne službe (predvidoma tri dodatne poklicne gasilske postaje) in s tem zagotoviti tveganjem in standardom ustrezen čas vožnje reševalnih vozil in plovil, cilj je zagotavljati 5-minutni čas vožnje do mesta nesreče za intervencijska vozila v urbanem okolju,
- zagotoviti preskrbo s požarno vodo na območjih, kjer to ni zagotovljeno prek vodovodnega sistema, oziroma vzpostavljati možnosti za nadomestno oskrbo s požarno vodo, kjer je to potrebno z ureditvijo možnosti črpanja požarne vode iz naravnih vodnih virov oziroma z izdelavo površinskih ali podzemnih požarnih bazenov, čemur se posveča pozornost zlasti pri urejanju vodnih površin,

- zagotoviti ustrezno dostopnost reševalnih vozil do površinskih vodnih virov zaradi izvajanja ukrepanja ob utopitvah, nesrečah v vodnem prometu ter onesnaženjih voda z nevarnimi snovmi,
- zagotoviti urejena mesta za izven letališki pristanek helikopterja, zlasti v tistih delih MOL, do katerih je, zaradi naravnih in drugih nesreč, dostop lahko onemogočen,
- ohranjati doseženo raven pokrivanja območja MOL s slišnostjo sistema javnega alarmiranja.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Zasnova zaščite in reševanja določa:

- območja, ki so potrebna za zaščito, reševanje in pomoč (na primer gasilske postaje, zbirališča reševalnih služb, območja za splovitev reševalnih plovil, območja za prestrezanje nevarnih snovi na vodotokih, črpališča požarne vode, požarni bazeni, zajetja in drugi viri požarne vode, heliporti in mesta za izven letališki pristanek helikopterja),
- območja, potrebna za izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči (na primer intervencijske dostopne in dovozne poti ter postavitvene površine za gasilska in reševalna vozila), za izvajanje zaščitnih ukrepov (na primer območja za izvedbo zadrževalnikov, razbremenilnikov in razlivnih območij poplavnih voda, območja za umik ljudi iz objektov, območja za dekontaminacijo ljudi, živali in opreme, območja za predelavo in odlaganje ruševin, območja obvezne gradnje zaklonišč) in za zagotavljanje osnovnih življenjskih pogojev ob nesrečah (na primer območja za zasilno in začasno nastanitev),
- zasnova komunalne infrastrukture mora omogočati intervencijsko pokrivanje območja MOL, izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči ter zaščitnih ukrepov.

Območja izključne rabe

(2) Območja izključne rabe prostora so obstoječa in predvidena območja, namenjena za potrebe nalog zaščite, reševanja in pomoči in zaščitne ukrepe ter za zagotavljanje osnovnih življenjskih pogojev za razmestitev in delo sil za zaščito, reševanje in pomoč. Kadar je to mogoče, se isto območje uporablja za več namenov varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Izjemoma se ta območja lahko uporabljajo tudi za druge dejavnosti, kadar je to združljivo z namenom izključne rabe. Taka območja so med drugim:

- obstoječa javna zaklonišča,
- prostovoljne in poklicne gasilske postaje s pripadajočo infrastrukturo in vadbišči in nepozidana območja okoli njih, ki jih je smotrno uporabiti za namene varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ter območja za postavitve novih poklicnih gasilskih postaj,
- pristajališča za helikopterje (na primer UKC Ljubljana, heliport BTC, urejena mesta za izven letališki pristanek helikopterja na območjih, kjer naravne in druge nesreče pogosto onemogočajo cestne povezave),
- skladišča s pripadajočo infrastrukturo,
- območja za splovitev gasilskih plovil na Savi in Ljubljani, pri čemer je posebno pozornost treba posvetiti njihovi ustrezni postavitvi na plovni poti po Ljubljani tako, da bo mogoča njihova splovitev na območjih med vsemi zapornicami in s tem zagotovljena možnost reševanja na celotni plovni poti, zlasti v pristaniščih in na vstopno izstopnih mestih, tam, kjer se izvajajo splovitve plovil rečnega prometa. Na teh mestih je treba zagotoviti tudi mesta za postavitve gasilskih črpalk, ki se uporabljajo za preskrbo s požarno vodo ob potresu in vojni,
- mesta za privez gasilskih plovil in hrambo reševalne opreme (mokri dok) predvidoma v pristaniščih na Savi in Ljubljani,

- območja za prestrezanje nevarnih snovi na vodotokih,
- požarni bazen ali požarno zajetje,
- črpališča požarne vode ob Ljubljanici, Grubarjevem kanalu in drugih vodotokih, ki se uporabljajo ob prekinitvi požarne vode, na primer ob potresu.

Območja možne izključne rabe

(3) Območja možne izključne rabe prostora so območja, ki primarno niso namenjena za potreba zaščite, reševanja in pomoči ter izvajanje zaščitnih ukrepov in zagotavljanje osnovnih življenjskih pogojev, vendar pa se za te namene začasno uporabljajo ob nesreči ali ob nevarnosti nastanka nesreče ter za potrebe usposabljanja in vaj. To so površine, praviloma v javni lasti, na katerih sicer potekajo druge dejavnosti, ki pa ne zmanjšujejo dostopnosti in funkcionalnosti površin za zaščito, reševanje, pomoč, zaščitne ukrepe in zagotavljanje osnovnih življenjskih pogojev ob morebitnih naravnih in drugih nesrečah. Te površine morajo biti dosegljive takoj.

(4) Območja možne izključne rabe so na primer:

- območja za umik prebivalstva, ki se lahko uporabljajo tudi za začasno odlaganje ruševin,
- območja za zasilno in začasno nastanitev prebivalstva, ki so predvidena za postavitev začasnih bivališč (v obstoječih objektih ali v zabojnikih, šotorih, montažnih objektih). Načrtovana so v obstoječih objektih šolstva, športa ipd. in na večjih zelenih in rekreacijskih površinah v mestu in na večjih površinah zunaj pozidanih območij praviloma z dobrim dostopom in komunalno opremo. Uporabljajo se ob večjih rušenjih objektov ob potresu, poplavih, nesrečah in vojni,
- območja za izvajanje raznih aktivnosti, ki so namenjena za zbirališče reševalnih služb, zasilno in začasno namestitev prebivalstva, začasno odlaganje ruševin, umik prebivalstva, postavitev začasnih zdravstvenih postaj in drugo glede na potrebe. Praviloma so predvidena ob vpadnicah v mesto z dobrim dostopom na prometno omrežje mesta in z dobro komunalno opremo. Neposredno ob njih so predvidene možne lokacije za izvenletališki pristanek helikopterjev. Uporabljajo se ob potresu, poplavih, nesrečah in vojni. Raba območij za zbirna mesta reševalnih ekip in raba območij za nastanitev se med seboj ne izključujeta,
- območja za pokop živali, ki se uporabljajo v primeru potresa in vojne, če odstranitve mrtvih živali ni mogoče zagotoviti na običajen način,
- območja za pokop ljudi, ki se uporabljajo v primeru potresa in vojne, če pokopov ni mogoče zagotoviti na običajen način,
- območja za predelavo in odlaganje ruševin, ki se uporabljajo ob večjih rušenjih objektov ob potresu in vojni,
- območje za dekontaminacijo ljudi, živali in drugih dobrin, ki je ob centralni čistilni napravi in se uporablja se v vojni,
- mesta za splovitev gasilskih, reševalnih in drugih intervencijskih plovil na Savi in Ljubljanici,
- mesta za potrebe zvez zaščite in reševanja,
- območja drugih možnih virov požarne vode, kot so na primer ribniki, zajetja za kmetijsko namakanje idr.

(5) Komunalna infrastruktura (cesta, vodovod, kanalizacija, elekrika) mora biti dimenzionirana tako, da bo v primeru potrebe mogoče nanjo priklopiti območja za zasilno in začasno nastanitev prebivalstva.

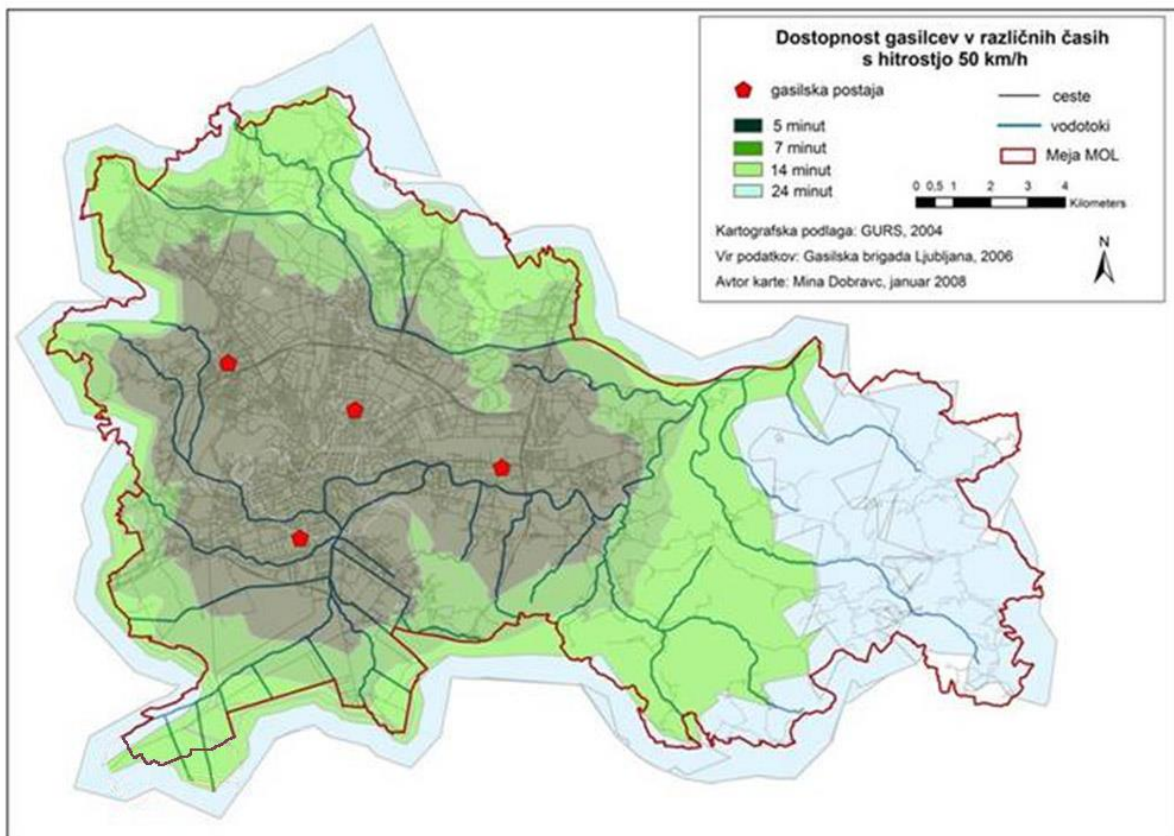
Območja omejene in nadzorovane rabe

(6) To so območja, kjer je pred odločitvami o načrtovanih posegih ali med njihovo izvedbo treba upoštevati nevarnost nastanka naravnih in drugih nesreč, pogoje za delovanje reševalnih služb ter pogoje za zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja. To so na primer območja obvezne gradnje zaklonišč, območja, ki jih ogrožajo poplave, erozija, plazovi, industrijske in druge nesreče, potresno posebej nevarna območja. To so tudi območja, kjer je predvidena gradnja nadomestnih načinov preskrbe s požarno vodo, ker obstoječe in predvideno vodovodno omrežje ne zagotavlja ustrezne izdatnosti, območja priletno vzletnih koridorjev ali varovalnih območij helidroma ali mesta za izvenletališki pristanek helikopterja ali intervencijskega pokrivanja javne gasilske službe MOL ter mesta in varovalna območja siren v sistemu javnega alarmiranja. Sem sodijo tudi območja, ki so namenjena zagotavljanju poplavne varnosti.

Druga območja

(7) To so območja MOL, ki jih njihove sedanje ali prihodnje značilnosti (gostota pozidave, višina objektov, vrsta rabe objektov) uvrščajo v določeno raven ogroženosti ter je zato z ustrezno razporeditvijo postaj reševalnih in gasilskih služb in njihovim številom treba zagotoviti tak čas dostopa, ki omogoča reševanje življenj in premoženja.

(8) Zasnova razporeditve gasilskih postaj je pogojena z rabo prostora in objektov (objekti z nevarno dejavnostjo, objekti z večjim številom prebivalcev oziroma zaposlenih in obiskovalcev, objekti z večjo višino, globino in volumnom) ter aplikacijo standardov za ustrezen dostopni čas optimalno oblikovanih gasilskih enot. Na tej podlagi je treba v obvezni lokalni javni gasilski službi vzpostaviti mrežo treh dodatnih gasilskih postaj, s poklicno posadko, da bo ta javna služba za prebivalce, obiskovalce in investitorje skladna s sedanjim urbanim stanjem in predvidenim razvojem mesta. Načrtovanje rabe prostora in projektiranje objektov sta namreč tesno povezana z dostopnim časom in zmogljivostjo gasilske službe na določenem delu mesta – zahtevnejši objekti z nevarnejšo dejavnostjo in objekti z več ljudmi v njih zahtevajo krajši dostopni čas večjega števila gasilskih enot.

Slika 16: Načrtovana mreža poklicnih postaj javne gasilske službe MOL z območji različnih časov vožnje intervencijskih vozil

6. Usmeritve za določitev namenske rabe zemljišč in organizacijo dejavnosti v prostoru

6.1. Osnovne namenske rabe

Karta 02: Osnovna namenska raba in glavno infrastrukturno omrežje

(1) Na podlagi usmeritev razvoja poselitve, razvoja v krajini in zasnove gospodarske javne infrastrukture so določena območja za osnovno namensko rabo zemljišč za:

- stavbna zemljišča,
- kmetijska zemljišča,
- gozdna zemljišča,
- vode,
- druga zemljišča.

6.2. Zasnova razmestitve dejavnosti v prostoru

Karta 03: Usmeritve za določitev namenske rabe zemljišč

6.2.1. Stanovanja

(A) CILJI

(1) Zasnova na področju prostorskega načrtovanja stanovanj je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zagotoviti ustrezne površine za gradnjo vseh vrst stanovanj, vključno s posebnimi oblikami stanovanj,
- zagotoviti pestro stanovanjsko ponudbo, bogatejšo strukturiranost stanovanjske pozidave oziroma raznolike tipe stanovanj in različna bivalna okolja, ki ustrezajo tipološko diferencirani strukturi družin,
- zagotoviti komunalno opremljene površine za stanovanjsko gradnjo,
- zagotoviti komunalno opremljene površine za alternativne oblike bivanja, kot so na primer stanovanjske zadrage,
- zagotoviti dobro povezavo stanovanjskih območij z JPP,
- preprečiti nadaljnje razpršene gradnje in zagotoviti racionalnejšo rabo prostora,
- ohraniti in prenoviti stanovanja v mestnem središču,
- prenoviti stanovanja in izboljšati kakovost bivanja v velikih stanovanjskih soseskah,
- zagotoviti stanovanja in možnosti za razvoj različnih oblik bivanja za starejše občane,
- zagotoviti stanovanja in možnosti za izgradnjo stanovanjskih skupnosti za mlade,
- dvigniti stanovanjski standard,
- prenoviti stanovanja in stanovanjske objekte z namenom zagotavljanja požarne in potresne varnosti,
- prenoviti stanovanja in stanovanjske objekte z namenom zagotavljanja večje energetske učinkovitosti.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Območja za stanovanja so pretežno namenjena stanovanjem in spremljajočim dejavnostim. V ta območja se uvrščajo tudi posebne oblike stanovanj, kot so različne oblike stanovanj za starejše občane, bivalne enote, stanovanja za prebivalce s posebnimi potrebami ter študentski in dijaški domovi. Spremljajoče dejavnosti, kot so trgovina, predšolska vzgoja, osnovna šola, športni objekti, prostori MOL in četrtnih skupnosti, osebne obrtne storitve, parkovne ureditve, otroška igrišča ipd., so pomembni sestavni del stanovanjskih območij in so nujno potrebne za zagotovitev ustrezne kakovosti bivanja.

(2) Načeloma ima stanovanjska gradnja v okvirih obstoječe poselitve prednost pred širjenjem površin na kmetijska zemljišča oziroma v odprt prostor. Površine za novo stanovanjsko gradnjo je treba zagotoviti v prvi vrsti na območjih, kjer je mogoča zgostitev obstoječe poselitve, ter s prenovo oziroma rekonstrukcijo znotraj obstoječih stanovanjskih območij. Tovrstna zgostitev ne sme posegati v obstoječe zelene površine, ki so pomemben element kakovosti bivalnega okolja, še posebej v velikih stanovanjskih soseskah.

(3) Na novih, obsežnejših območjih za stanovanjsko gradnjo je treba zagotavljati različne tipe stanovanj, da bi bila dosežena mešana struktura stanovalcev. Po drugi strani je treba dopustiti možnost razvoja specifičnih tipov zazidave na območjih, kjer takšna zazidava predstavlja karakteristično arhitekturno tipologijo in se ustrezno vključuje v obstoječo pozidavo (na primer območja individualne stanovanjske gradnje).

(4) Stanovanjska raba je sicer predvidena tudi v območjih mešane rabe, kot so na primer mestno središče, zaledje mestnih vpadnic in vaška naselja. Pretežno stanovanjska območja so tista, na katerih ima stanovanjska raba s spremljajočimi dejavnostmi največji del

prostorske rabe območja. Ta območja se delijo na območja zgostitve in sanacije, območja prenove in revitalizacije, območja rekonstrukcije oziroma spremembe namembnosti za stanovanjsko gradnjo ter območja gradenj na novih površinah.

(5) Zgostitve in sanacije so predvidene v zdajšnjih stanovanjskih območjih s slabo izrabo površin oziroma z nizko gostoto stanovanjskih objektov ter v območjih, ki so slabo opremljena s komunalno opremo ali družbeno infrastrukturo. Posegi v območja zgostitve in sanacije sledijo dvema načeloma: razvijanju kompaktnega mesta in dekoncentriranemu zgoščevanju suburbanih območij v širšem mestnem prostoru. Predlagani tipologiji zazidave v obmestnem območju sta večstanovanjska in individualna stanovanjska gradnja srednjih in nižjih gostot, v strnjem urbanem območju pa je večstanovanjska gradnja različnih tipologij višjih in srednjih gostot. Območja, na katerih so predvidene večje zgostitve, so predvsem Ilovica (severni del), Galjevica, Rakova jelša ter območje med ulico Ernesta Kramerja in Levarjevo ulico ob južni obvoznici.

(6) Celovita prenova in revitalizacija sta predvideni v obstoječih stanovanjskih soseskah. Celovita prenova je usmerjena zlasti v odpravo strukturnih in infrastrukturnih pomanjkljivosti obstoječega stanovanjskega sklada. Gre za fizično prenovo objektov, urejanje odprtih površin in programske dopolnitve.

(7) Območja rekonstrukcije oziroma spremembe namembnosti so vsa degradirana urbana območja, na primer tista z nedoločeno vsebinsko in prostorsko identiteto, ki so nastala v preteklosti zaradi razvoja industrije, ter območja opuščenih proizvodnih in storitvenih obratov, ki so posledica prestrukturiranja gospodarstva ipd. Večje rekonstrukcije in spremembe namembnosti, kjer so vključena tudi stanovanja, so načrtovane v naslednjih območjih: Partnerstvo Šmartinska, Parmova ulica, bivša IMP in Avtoobnova za Bežigradom, Tobačna tovarna, Avtomontaža in Slovenijavino v Šiški.

(8) Večja območja na novih stanovanjskih površinah, na katerih je predvidena gradnja, so:

- Ruski car – večstanovanjska zazidava srednjih do višjih gostot,
- Hrušica (severno od Litijske ceste) – večstanovanjska zazidava srednjih do višjih gostot z osrednjim oskrbnim središčem v območju mešanih rab, ki je načrtovan vzdolž Litijske ceste,
- Stanežiče – stanovanjska zazidava različnih tipologij srednjih in višjih gostot z osrednjim oskrbnim jedrom v območju mešanih rab, ki so predvidene vzdolž Celovške ceste
- Stožice in Škofovi zavodi – stanovanjska zazidava različnih tipologij srednjih gostot,
- Podgorica, Kozarje – individualna in večstanovanjska gradnja različnih tipologij od nizke do srednje gostote,
- Novo Polje, Sneberje, Zgornji Kašelj južno od Kašeljске ceste – individualna gradnja nižjih do srednjih gostot,
- Slape – večstanovanjska in individualna gradnja različnih tipologij od srednje do nižje gostote,
- Ilovica – večstanovanjska in individualna gradnja različnih tipologij od srednje do nižje gostote, ki bo zagotovila racionalnejšo rabo površin ter sanacijo zdajšnje komunalne opreme in gradnjo nove,
- Gameljne – individualne stanovanjske hiše nižjih gostot in višjega bivanjskega standarda.

(9) V stanovanjska območja so vključena tudi stanovanja za sezonsko ali sekundarno rabo. Takšna oblika bivanja je predvidena predvsem v hribovitih delih Posavskega in Polhograjskega hribovja.

(10) Gradnja stanovanj za starejše občane poleg gradnje domov za starejše občane in oskrbovanih stanovanj predvideva tudi zagotovitev različnih oblik stanovanj in bivalnih okolij

za starejše osebe v okviru vseh predvidenih večjih novih stanovanjskih sosesk. Tovrstna stanovanja in bivalna okolja se zagotavlja tudi v obstoječih soseskah, kjer to dopuščajo prostorske možnosti. Površine za predvideno oziroma predlagano stanovanjsko gradnjo za starejše občane so: Dunajska, Stožice Tacen, Murgle, Cesta na Poljane, Stanežiče (v okviru predvidene nove stanovanjske soseske), Škofovi zavodi (v okviru predvidene nove stanovanjske soseske), Šiška ob obstoječem domu starejših občanov, Dravlje, Bokalce ob obstoječem domu starejših občanov, Podutik – opuščeni peskokop, Brdo 2. faza (v okviru predvidene nove stanovanjske soseske), Trnovo ob veterinarski kliniki, Ob DSO Sotočje, v podaljšku obstoječega pokopališča, Črnuče – opuščeni glinokop, Šmartinka – območje Kolinska – Velana, opuščeni železniški servis, Štepanjsko naselje, ob Ljubljani, Slape (v okviru predvidene nove stanovanjske soseske), Livada (v okviru predvidene nove stanovanjske soseske), Rakovnik.

(11) Za priporočljivo gostoto stanovanjske pozidave po tipih naselij velja, da je pri planiranju novih stanovanjskih območij je treba čim bolj realno in natančno presoditi prihodnjo rabo zemljišča in gostoto naselitve glede na različne tipe stanovanjskih objektov. V ta namen so opredeljeni trije karakteristični tipi stanovanjske zazidave, in sicer visoka gostota, srednja gostota in nizka gostota. Priporočljive gostote so prikazane v spodnji preglednici.

Preglednica 3: Priporočljiva gostota stanovanjske gradnje po tipih zazidave

Tip stanovanjske zazidave			Nizka gostota (prosto stoječe in vrstne hiše)	Srednja gostota (vrstne hiše in stanovanja)	Visoka gostota (pretežno stanovanja)
Lokacija	Dostopnost z JPP	Lega			
Kompaktno mesto	Zelo dobra	Centralna			240–350 st/ha FI > 2,0
	Zelo dobra	Urbana		55–175 st/ha FI = 0,5–1,5	165–275 st/ha FI > 1,0
	Dobra	Suburbana		30–80 st/ha FI = 0,3–0,8	80–120 st/ha FI > 0,8
Obmestje	Dobra	Urbana		50–110 st/ha FI = 0,5–1,2	100–275 st/ha FI > 1,0
Območja ob prometnih koridorjih in v bližini oskrbno-storitvenih središč	Zagotovljeni osnovna dostopnost in navezanost na P&R	Suburbana	30–60 st/ha FI < 0,5	30–80 st/ha FI = 0,5–1,0	
Drugi obmestni prostor	Zagotovljeni osnovna dostopnost in navezanost na P&R	Suburbana	20–60 st/ha FI < 0,5		

FI – faktor izrabe

st/ha – stanovanj/ha

Vir: Llewelyn-Davies (2000) Urban Design Compendium, dopolnjeno Dimitrovska Andrews (2004). Podrobnejša pravila urejanja urbanih območij (strokovne podlage za pripravo Prostorskega reda Slovenije)

6.2.2. Centralne dejavnosti in omrežje družbene javne infrastrukture

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja centralnih dejavnosti in družbene infrastrukture je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

1. na državni in regionalni ravni:

- spodbujati urbano centralnost nacionalnega in regionalnega pomena,
- dograditi mrežo kulturnih institucij evropskega, nacionalnega in regionalnega pomena;

2. na ravni mesta:

- oblikovati središča različnih ravni z dograditvijo omrežja centralnih dejavnosti na četrtni in lokalni ravni,
- izboljšati oskrbo v neprimerno ali pomanjkljivo opremljenih središčih glede na predvideno raven oskrbe,
- razmestiti osrednje dejavnosti v območja, ki so dostopna s sedanjim ali načrtovanim javnim potniškim prometom,
- enakomerneje razporediti kulturne dejavnosti ter prenoviti in dograditi mrežo kulturnih institucij lokalnega pomena,
- spodbujati mešanje skladnih dejavnosti zaradi zagotavljanja dnevne frekventiranosti (delovna mesta), popoldanske zasedenosti (zabava, prosti čas) in stalne navzočnosti prebivalcev (stanovanja).

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Centralne dejavnosti vključujejo oskrbne, storitvene in družbene dejavnosti. Med oskrbne dejavnosti so uvrščene trgovine in tržnice. Med storitvene dejavnosti so uvrščeni državna in javna uprava, pošte, banke, hoteli, kinodvorane, gledališča, knjižnice in sejmišča. Med družbeno javno infrastrukturo spadajo tudi zdravstvene, izobraževalne, verske, kulturne in športne ustanove.

(2) Centralne dejavnosti so navzoče v vsem urbanem prostoru, koncentrirane pa so v mestnem središču, središčih naselij in ob mestnih vpadnicah. Območja mešanih dejavnosti so tista, kjer se na omenjenem prostoru vzpostavijo dejavnosti različnih komplementarnih ali nemotečih tipov.

(3) Krepanje je treba središča različnih ravni. Osrednje dejavnosti je treba umeščati v dobro dostopna območja ali v območja, kjer je mogoče izboljšati dostopnost z LUR

, ter v območja, povezana z javnimi odprtimi površinami. Stanovanja so zelena dejavnost v mešanih območjih, če so skladna z drugimi dejavnostmi v območju.

(4) Preprečevati je treba selitev osrednjih mestnih dejavnosti na obrobje. Z umeščanjem ustreznih mešanih dejavnosti je treba krepanje konkurenčnost mestnega središča glede na zunajmestna nakupovalna središča.

(5) Centralne dejavnosti osrednjega mestnega dela se bodo širile čez območje notranjega cestnega obroča v smeri Šiške (Spodnja Šiška), južnega Bežigrada do Samove ulice in Topniške, Vodmata in Most ter Poljan do Kodeljevega.

6.2.2.2. Zdravstveno varstvo

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja zdravstvenega varstva je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zagotoviti razmere za umeščanje zdravstvene dejavnosti v prostor, ki bodo preprečevale konflikte na terenu, tako da bo mogoče ohraniti zdajšnje in ponuditi nove, ter predvideti nove lokacije za zdravstvene ustanove, ki delujejo v območjih z nesprejemljivimi razmerami za delo,
- zaokrožiti dejavnosti v območju kliničnega centra, vendar ne na škodo splošnega javnega interesa, na primer s preobremenitvijo prometa,
- omogočiti rezervno lokacijo bolnišnic za premeščanje dejavnosti z območja kliničnega centra,
- omogočiti lokacijo za mestno bolnišnico (institucijo sekundarnega zdravstvenega varstva) in ob njej prostor za postavitve stacionarja ob naravnih in drugih nesrečah,
- zagotoviti zadostno količino odprtih površin v območjih za zdravstvo,
- izoblikovati bolj urban mestotvoren prostor v območjih klinik in bolnišnic,
- organizirati skupine posameznih klinik ob upoštevanju že zgrajenega sistema,
- zagotavljati potresno odpornost ter druge vidike varnosti objektov in dejavnosti zdravstvenega varstva kot dela kritične infrastrukture mesta, zagotavljati neprekinjenost delovanja in visoke ravni pripravljenosti na ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitvah.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Pri reševanju prostorskih problemov na področju zdravstvenega varstva je treba upoštevati prometno dostopnost. Zagotoviti je treba dobro dostopnost do mrež zdravstvenih ustanov z javnim in osebnim prometom. Omogočiti je treba umeščanje drugih osrednjih in mešanih dejavnosti v stanovanjska območja ter zagotavljati odprte zelene površine v območjih zdravstvenih ustanov.

(2) Celotno območje Zaloške ceste, Njegoševe ulice, Šmartinske ceste, Jenkove ulice, Vodmata ter območji Vojne bolnišnice in Malenškove ulice so rezervirana za univerzitetni klinični center Ljubljana. Območje kliničnega centra med Njegošovo cesto, Grablovičevo ulico, Ljubljaničo in Infekcijsko kliniko je treba intenzivirati. Pri izbiri lokacij za zdravstveno dejavnost so mogoče prenove degradiranih območij s spremembo namembnosti, posodobitve obstoječih območij in lokacije na novih površinah.

(3) V območje kliničnega centra je treba preseliti tiste klinike, ki so dislocirane in imajo prostorske težave, predvsem pa so funkcionalno vezane na osrednji blok kliničnega centra. V območju kliničnega centra je treba zagotoviti tudi prostorski razvoj medicinske fakultete. Z območja kliničnega centra je smiselno umakniti klinike, ki niso neposredno odvisne od navezave na center oziroma lahko delujejo samostojno. Nove klinike naj bodo umeščene v prostor po načelu združevanja v urbano še obvladljive sklope, ki ne pomenijo degradacije urbanih površin (zaprtost, monofunkcionalnost območja, neprehodnost ...) Za klinike je pomembna dobra dostopnost. Hkrati so potrebni zaščita oziroma odmiki od virov hrupa in virov onesnaženja zraka. Območja klinik potrebujejo čim več odprtega parkovno urejenega prostora.

(4) Lokacije za umeščanje zdravstvene dejavnosti velikega obsega (bolnišnice in klinike) so tudi na desnem bregu Ljubljaniče, na območju sedanjih komunalnih služb med Poljansko cesto, Potočnikovo ulico, Povšetovo ulico in Glonarjevo ulico, območje zaporov ob Povšetovi ulici (pri izselitvi zaporov na primernejšo lokacijo) ter pri Psihiatrični kliniki Ljubljana (sedanje

prazno območje) in na območju Rehabilitacijskega središča Soča (nepozidane površine, predvidene za potrebe novih klinik in inštitutov).

(5) Bolnišnico v Šiški je treba razvijati na sedanji lokaciji.

(6) Glede na kriterije za umeščanje klinik v prostor so poleg naštetih površin primerne lokacije tudi med Ljubljano in Litijsko cesto, torej območja, ki so dobro povezana na avtocestni obroč in tudi dostopna z JPP.

(7) Enote javnih zavodov Zdravstveni dom Ljubljana in Lekarna Ljubljana je treba ohraniti na sedanjih mestih. Lokacije za nove zdravstvene domove niso predvidene. V novih soseskah, ki pomenijo veliko širitev urbanizacije, v zasnovi sosesk ni treba posebej predvideti zmogljivosti primarnega zdravstvenega varstva, ampak se to zagotavlja v okviru mešanih dejavnosti.

6.2.2.3. Visoke šole

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja institucij visokega šolstva je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- odpirati univerzo za mednarodne programe in projekte izobraževanja,
- dopolnjevati mrežo izobraževalnih ustanov,
- krepiti mesto kot najpomembnejše univerzitetno središče v Sloveniji,
- dvigovati prostorski standard na vseh stopnjah izobraževanja (v objektih, zunanjih površinah in navezavah na vzporedne programe),
- povezovati izobraževalne ustanove z drugimi urbaniimi programi,
- krepiti mesto kot center reprodukcije znanja v povezavi z univerzo in raziskovalnimi inštituti,
- zagotoviti dovolj prostorskih možnosti za razvoj institucij visokega šolstva, vključno s potrebnimi športnimi površinami,
- omogočiti hitre povezave in možnost zmožljivega javnega prevoza študentov do fakultet in med fakultetami zaradi novih shem študija,
- umeščati mestotvorne programe, osnovno oskrbo in zabavo v območja univerzitetnih programov,
- izboljšati potresno in požarno varnost objektov visokega šolstva.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Univerza v Ljubljani (fakultete, akademije, visoke šole) in drugi visokošolski zavodi se bodo še naprej razvijali v posameznih jedrih v mestu. Med temi območji in študentskimi domovi ter med samimi univerzitetnimi jedri je treba zagotoviti zmožljiv javni prevoz ter ustrezno kolesarsko infrastrukturo. V območjih visokošolskih ustanov naj bodo locirane vse dopolnilne dejavnosti, potrebne za delo in bivanje učiteljev. Po območjih so izhodišča naslednja:

– Bežigrad: Družboslovno humanistično središče za Bežigradom ima dobre vsebinske in prostorske možnosti za razvoj. V območju je mogoče načrtovati različne nove univerzitetne programe, predvsem družboslovne fakultete in sorodne inštitutske dejavnosti, športne objekte in rekreacijske površine, študentske domove in stanovanja za osebje v širšem območju. Dopolnilni programi so umeščeni predvsem ob Dunajski in Štajerski cesti (mestotvorni programi, osnovna oskrba, zabava). Severno univerzitetno območje je treba

razviti v skladu s celovito prostorsko zasnovo. Pri tem je treba upoštevati povezavo z naravnim zaledjem in rekreacijskim območjem ob Savi ter povezave z mestnim središčem.

– Vič–Center: Območje fakultet na Viču je treba sanirati. Novi univerzitetni programi na tem delu niso predvideni, potrebe po novih fakultetah bodo izpolnjene na drugih lokacijah. Novogradnje so dopustne le izjemoma (odvisno od prostorskih možnosti po rekonstrukciji Tržaške ceste). Dopustne so le adaptacije, nadzidave in širitve, predvsem pa ureditve zunanjih površin, kot so rešitve dostopov, parkiranja in parkovnih površin. Zagotoviti je treba možnosti za širitev fakultete za gradbeništvo in geodezijo na obstoječi lokaciji. Širitev filozofske fakultete je treba omogočiti v bližini zdajšnje lokacije ob premestitvi drugih fakultet, na primer fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo in strojne fakultete ter inštitutov IHR in KI. Del potreb – osrednja humanistična knjižnica – bo izpolnjen v okviru NUK. Na območju Viča ni večjih možnosti za povečanje nastanitev za študente. Območje med Aškerčevo cesto in Rimsko cesto bi s preureditvijo tako postalo osrednje območje Univerze v Ljubljani.

– Brdo (pod Rožnikom): Območje biotehniškega središča je razširjeno, predvsem za naravoslovno tehniške fakultete (fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, kemijski inštitut, fakulteta za računalništvo in informatiko in fakulteta za strojništvo), gradnjo spremljajočih programov, študentskih domov ter novega botaničnega vrta. Predvidena je intenzivna povezava s programi tehnološkega parka, lociranega v neposredni bližini območja. Zaradi dislokacije območja je treba omogočiti zmožljiv javni prevoz.

– Klinični center: Območje univerze v kliničnem centru je zaokroženo oziroma dopolnjeno. Posodobitev medicinske fakultete je treba planirati v okviru celovite prenove – sanacije območja kliničnega centra. Objekte medicinske fakultete je treba predvideti povezane v funkcionalne celote. Območje kliničnega centra je treba ob teh posegih tudi bolj povezati z urbanim prostorom mestnega središča.

– Roška: Območje na Roški je namenjeno Univerzi v Ljubljani (fakultete, akademije, visoke šole, drugi visokošolski zavodi) in inštitucijam srednješolskega izobraževanja. Zaradi lokacije na robu mestnega središča.

– Kodeljevo: Fakulteta za šport ostaja na isti lokaciji z možnostjo prostorskih širitvev na območju Kodeljevega in navezavo do Golovca ter razvoja univerzitetnega športnega centra.

6.2.2.4. Srednje in glasbene šole

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja srednješolskih programov je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zagotoviti nove prostore za srednje šole (možne relokacije glede na potrebe univerze), prav tako za glasbene šole,
- zagotoviti bližino javnih športnih površin,
- umestiti srednješolske programe v četrti in stanovanjske soseske znotraj urbanega območja,
- omogočiti šolam boljšo dostopnost z JPP,
- izboljšati potresno in požarno varnost objektov.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Srednješolske programe je treba umeščati v četrti in stanovanjske soseske znotraj urbanega območja, kjer ni zadostnih javnih programov, predvsem v tista območja, kjer ni šolskega programa, v urbano degradirana območja širšega mestnega središča, kjer bi

oživele določene mestne predele, in ob današnje srednje šole, kjer je prostor za nastanek šolskega središča. Zagotoviti je treba površine za šport in rekreacijo.

(2) V širšem mestnem središču so prostorske možnosti za nove srednje šole: jugovzhod, območje tirnih naprav v Šiški, Stara Šiška, Šmartinska cesta. To so degradirana urbana območja, ki bodo preoblikovana v cone mešane ali stanovanjske rabe.

(3) Novi srednješolski programi so umeščeni ob zmogljive linije JPP ali pa je treba za te programe predvideti posebne linije.

(4) V velikih srednješolskih središčih, kjer je prevelika koncentracija srednješolskih programov (Poljane), je treba omejiti nadaljnji razvoj srednješolskega programa.

6.2.2.5. Osnovne šole

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja osnovnega šolstva je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- omogočiti v sedanjem omrežju osnovnih šol vzpostavljanje sodobnega prostorskega standarda, kar pomeni prenovo in dvig kakovosti obstoječih objektov ter možne širitve površin,
- omogočiti širitev šol skladno s predvidenimi programi,
- vzpostaviti zdravo okolje za bivanje in delo v šolskih prostorih,
- zasnovati občolski prostor s poudarjanjem socialno-povezovalne funkcije, ki jo ima osnovna šola v okolju,
- zagotoviti prometno varnost in odprte prostore za rekreacijo,
- dopolniti mrežo osnovnih šol v skladu z načrtovano gradnjo novih stanovanjskih območij,
- zagotoviti dostopnost z JPP,
- izboljšati potresno in požarno varnost.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Pri reševanju vprašanj izobraževanja je treba upoštevati, da je treba osnovne šole in vrtce umeščati v območja stanovanj glede na demografski razvoj in predvidene nove gradnje. Zagotoviti je treba odprte in zaprte športne površine v sklopu izobraževalnih območij, ustrezna parkirišča ter dobro in varno dostopnost do osnovnih šol.

(2) Upoštevati je treba socialno-povezovalno funkcijo, ki jo ima osnovna šola v okolju.

(3) Pri dimenzioniranju šol je treba izhajati iz določil predpisov, ki urejajo šolstvo.

(4) Za izračun kapacitet objektov osnovnih šol se uporabljajo naslednji normativi:

- delež otrok v starosti od 6–14 let je v povprečju 8% prebivalstva, treba je predvideti perspektivni vpis v šolo za prihodnjih pet let,
- zmogljivosti šol je treba določiti v skladu z navodili za graditev osnovnih šol (na učenca je treba zagotoviti najmanj 25,00–35,00 m² površine zemljišča; pri dozidavi (nadzidavi) obstoječih šol v urbanem območju naselja je treba zagotoviti najmanj 10,00–15,00 m² površine zemljišča na učenca).

(5) Lokacija šole naj bo praviloma v osrednjem delu stanovanjske soseske ali v četrtnem ali oskrbno-storitvenem središču, po možnosti v povezavi z igralnim in športnimi površinami soseske oziroma naselja ter v bližini oskrbnega in družbenega centra. Priporočen radij dostopnosti je v območju kompaktnega mesta 800,00 m, v območju obmestja in hribovitega zaledja 1500,00 m kar velja tudi za oddaljenost šole od postajališč javnega potniškega prometa. Večje oddaljenosti so dopustne v območjih redkejšje poselitve.

(6) Osnova za dimenzioniranje osnovne šole je število učencev. Če je pouk enoizmenski, je populacijska osnova za podružnične osnovne šole 250 do 1000 prebivalcev, za samostojne matične osnovne šole pa 750 do 6250 prebivalcev (90 do 750 učencev).

6.2.2.6. Predšolska vzgoja

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja predšolske vzgoje je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- dvigniti kakovost obstoječih objektov in otroških igrišč,
- vzpostaviti zdravo okolje za bivanje in delo v prostorih vrtcev,
- omogočati večjemu deležu otrok vzgojo v vrtcih,
- dopolniti mrežo vrtcev v skladu z načrtovano gradnjo novih stanovanjskih območij,
- izboljšati potresno in požarno varnost.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Vrtce je treba umestiti v območja stanovanj ali v četrtno ali oskrbno-storitveno središče glede na demografski razvoj in predvidene nove gradnje stanovanj.

(2) Probleme otroških igrišč in druge aktualne probleme na sedanjih lokacijah je treba reševati s prenovo in dvigom kakovosti.

(3) Zagotavljati je treba ustrezna igrišča, parkirišča ter dobro in varno dostopnost.

(4) Za izračun kapacitet objektov predšolske vzgoje se uporabljajo naslednji normativi:

- delež otrok v starosti od 1–5 let je v povprečju 6% prebivalstva, predviden je 100% delež vključenosti otrok,
- zmogljivost vrtcev je treba določiti v skladu s predpisi o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (najmanj 25,00 m² zemljišča na otroka, izjemoma tudi manj, če so v oddaljenosti manj kot 100,00 m vrtca zelene površine, ki jih je mogoče uporabljati za igro otrok, vendar ne manj kot 15,00 m² zemljišča na otroka).

(5) Največji priporočen radij dostopnosti do vrtca je v območju kompaktnega mesta 800,00 m, v območju obmestja in hribovitega zaledja 1500,00 m, kar velja tudi za oddaljenost vrtca od postajališča javnega potniškega prometa. Večje oddaljenosti so dopustne v območjih redkejše poselitve.

6.2.2.7. Šport

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega razvoja športa je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zasnovati omrežje športnih centrov, ki bodo dostopni prebivalcem v vseh mestnih območjih in bodo na ravni MOL zagotavljali zakonsko predvideni normativ 0,5 m² pokritih površin na prebivalca in 3 m² odprtih površin na prebivalca (v teh normativih niso upoštevani veliki športni kompleksi na prostem, kot so smučišča, skakalnice in igrišča za golf),
- zagotoviti v okviru športnih centrov in parkov površine in infrastrukturo za potrebe vrhunškega in kakovostnega športa,
- zasnovati omrežje športnih centrov in parkov po intenzivnosti rabe (gosto omrežje manjših, manj gosto, a kljub temu primerno razporejeno in dostopno omrežje večjih centrov),
- zagotoviti javne odprte športno-rekreacijske površine za vse v okviru otokov športa,

– opredeliti površine, ki so del socialne in kulturne infrastrukture mesta in se lahko uporabljajo tudi za šport in rekreacijo,

– zagotavljati pokrite in nepokrite športne površine pri projektiranju novogradenj in prenove, ki bi zagotavljale tudi možnost za zasilno namestitve ljudi ob naravnih in drugih nesrečah, ter izboljšati potresno in požarno varnost obstoječih objektov.

(2) Športno-rekreacijske površine je treba umestiti v prostor skladno z načeli trajnostnega razvoja mest, kar pomeni, da je treba zagotavljati njihovo dostopnost prednostno za kolesarje in pešce oziroma s sredstvi JPP.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Zaradi specifičnih prostorskih zahtev in prepletenosti obeh dejavnosti (šport in rekreacija) so športna središča razdeljena v tri kategorije glede na namembnost in intenzivnost rabe ter obremenitve prostora.

(2) V I. kategorijo so uvrščeni športni centri: ti obsegajo najmanj 10 ha površin in predstavljajo najintenzivnejšo raven omrežja športnih površin, namenjenih kakovostnemu in vrhunskemu športu. V prostor so umeščeni na strateško izbranih točkah, ki zagotavljajo ustrezne naravne pogoje za vadbo oziroma organizacijo vrhunskih športnih dogodkov in dobro dostopnost. Obstoječi in predvideni športni centri so:

- Športni center Stožice (pokrita športna dvorana, stadion in rekreacijske površine),
- Športni center Sava, namenjen športom na vodi (veslanje, kajak, drugi vodni športi),
- Center urbanih športov (skating, monobiking, bmx, rolanje, idr.).

(3) V II. kategorijo so uvrščeni športni parki: ti obsegajo približno 3 ha površine in so sestavni del univerzitetnih športnih središč in športnih središč mestnih četrti. Športni parki obsegajo sklop pokritih in nepokritih športnih površin z določeno javno ali komercialno programsko vsebino. Športni parki II. kategorije imajo v prostoru dve vlogi: obogatiti posamezne mestne četrti s programi, ki bodo središča javnega in socialnega utripa četrti, ter omogočiti vsem prebivalcem MOL enakovreden dostop do športno-rekreacijskih površin. Obstoječi in predvideni športni parki so:

- Športni park Bežigrad (športni kompleks stadiona za Bežigradom in Jama),
- Športni park Črnuče,
- Športni park Kodeljevo (univerzitetni športni center),
- Športni park v Zalogu,
- Športni park Ježica,
- Hipodrom,
- Športni park Rudnik (športni park Krim in strelišče),
- Športni park Krim,
- Športni park Tivoli
- Športni park Ljubljana v Šiški,
- Športni park Ilirija v Šiški,
- Športni park Svoboda na Viču,
- Športni park Tacen (kajak – kanu).

(4) III. kategorijo predstavljajo otoki športa za vse: ti zasedajo majhne površine (manj kot 3 ha), imajo zmogljivost za manj kot 500 obiskovalcev in nimajo motečih vplivov na okolico. Ti otoki športa sestavljajo najbolj razpršeno raven športnega omrežja. Obsegajo urejene površine za različne športe: igrišča za športne igre, večnamenske športne ploščadi, fitnes na prostem, ulično vadbo (street workout), trim naprave na trim otokih in trim stezah, koloparke

in športne objekte šol. Otoki športa za vse so pretežno nepokrite in javno dostopne športne površine, kjer lahko prebivalci samostojno, neorganizirano izvajajo različne športne aktivnosti. Otoki športa za vse prebivalcem v neposredni bližini naselij v mestu v radiju 300 metrov omogočajo hitro kratko vsakodnevno športno aktivnost. Otoke športa za vse smiselno dopolnjujejo odkrite šolske športne površine. Športna središča v naravnem okolju so površine, ki so bile v predlogu zasnove opredeljene kot mestna rekreacijska središča v okviru kategorije otokov športa za vse.

(5) Površine za športno ponudbo, ki jih uravnava trg povpraševanja in ponudbe, so določene fleksibilno in se umeščajo v območja drugih namenskih rab. Opredeljene so kot komercialni športni centri. Uvrščajo se predvsem v kategoriji športnih centrov in športnih parkov.

(6) Za zagotavljanje razvoja športa v MOL je treba športno in rekreacijsko ponudbo dopolnjevati z objekti in ureditvami, ko so:

- Atletski center Ljubljana,
- Teniški center Ljubljana,
- Športni park Črnuče (dvorana za športe na mivki),
- Nogometna dvorana v Štepanjskem naselju,
- pokrit olimpijski plavalni bazen z vodnim zabaviščnim centrom, golf igriščem in turističnimi nastanitvenimi zmogljivostmi v športnem centru Trnovsko predmestje,
- smučarski center v Podutiku,
- športni center za športe na vodi na Savi,
- smučarski park v Šentvidu,
- športne parke v Štepanjskem naselju, Rožni dolini, Šentvidu, Dravljah, Črnučah, Mostah, Posavju, Golovcu, Trnovem in Rudniku,
- kopališči Kodeljevo ali Ilirija (prenova),
- 10 otokov športa za vse v vsaki mestni četrti do leta 2025, kamor sodijo tako otroška igrišča kot večnamenske športne ploščadi za športe z žogo in druge urbane športe,
- odprte športno-rekreacijske površine ob Ljubljani, Gruberjevem prekopu in Savi,
- tekaške in pohodne poti, ki se navezujejo na PST.

6.2.2.8. Kultura

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja na področju kulture je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- ohraniti obstoječo kulturno infrastrukturo, ki je v postopku denacionalizacije, ter pridobiti nove prostorske zmogljivosti za kulturne dejavnosti,
- izboljšati sodelovanje med MOL in državo, pri čemer je nujen pogoj usklajen dolgoročni program skupnih investicij v javno kulturno infrastrukturo,
- izboljšati dostopnost do javnih kulturnih dobrin in storitev z vidika enakomernejše prostorske razporejenosti kulturne ponudbe zunaj ožjega mestnega jedra,
- pridobiti več sredstev iz evropskih virov za osrednje naložbe v kulturo,
- zagotoviti pogoje za kulturno ustvarjalnost, dostopnost kulturnih dobrin in ohranjanje kulturne raznolikosti in identitete,
- zagotavljati varstvo kulturnih dobrin in obiskovalcev prireditvev pred naravnimi in drugimi nesrečami.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Za razliko od nekaterih drugih centralnih dejavnosti glede zasnove kulturnih dejavnosti v prostoru, razen za področje splošnega knjižničarstva, ne obstajajo standardi, ki bi predpisovali število in vrsto ustanov glede na število prebivalcev ali velikost naselja. Nove kulturne programe je zato treba umeščati na podlagi izraženega pomanjkanja kulturnih programov ter primernosti lokacije.

(2) Glede razmestitve v prostoru je treba zgoščevati in krepiti kulturno dejavnosti glede na primerno raven v mestnem središču, oskrbno-storitvenih in četrtnih središčih ter ob mestnih vpadnicah. Zagotoviti je treba sredstva in prostorske možnosti za krepitev in nadaljnji razvoj obstoječih omrežij.

(3) Poleg vzdrževanja in nadgradnje teh omrežij ter obnove in modernizacije obstoječih kulturnih objektov v MOL so v naslednjih letih predvidene še:

- gradnja knjižnice NUK II na območju Aškerčeve, Slovenske, Rimske in Emonske ceste,
- zgoščanje in dopolnjevanje mreže splošnih knjižnic,
- gradnja prirodoslovnega muzeja (Biološko središče),
- vzpostavitev Centra Rog, ki bo deloval na področju umetnosti, kot razpoložljiv proizvodni, izobraževalni in družabni prostor komunikacije in sodelovanja med uporabniki in javnostjo,
- gradnja objektov, namenjenih kulturi, v okviru četrti Nova Tobačna,
- gradnja Informacijske točke Barje za raziskovanje Ljubljanskega barja s poudarkom na kulturni in naravni dediščini,
- oživitev objektov starega letališča Ljubljana (muzejsko-zabavišni prostor na temo slovenskega letalstva),
- gradnja novih depojskih in skladiščnih prostorov za potrebe arheologije,
- zgoščevanje knjigarniške mreže (spodbujanje dodatnih programov, kot so kulturni večer, predstavitve knjig...),
- vzpostavitev Palače Cukrarna, palače knjige in mladih,
- vzpostavitev sodobnega galerijskega in večnamenskega prostora v Cukrarni za potrebe kulture,
- dokončanje obnove Fužinskega in Ljubljanskega gradu,
- obnova Vile Zlatica in predstavitev Ljubljane v času župana Ivana Hribarja,
- širitev mreže Mladinskih centrov Ljubljana kot mladim dostopne infrastrukture za njihov celostni razvoj, razvoj ustvarjalnosti in kakovostno preživljanje prostega časa,
- vzpostavitev Minipleksa za razvoj filmske kulture na primer na območju Ajdovščine,
- vzpostavitev info točk v središču mesta s predstavitvijo najbolj značilnih obdobij razvoja mesta, kot na primer : prazgodovina na Špici, rimska Emona z Arheološkim parkom Emona, srednjeveška Ljubljana na Vodnikovem trgu.

6.2.2.9. Dejavnost opravljanja verskih obredov

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja dejavnosti opravljanja verskih obredov je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zagotoviti prostorske pogoje in ustrezne površine za dejavnost opravljanja verskih obredov,
- zagotoviti dobro dostopnost teh objektov z JPP in tudi z osebnim avtomobilskim prometom,

- omogočiti opremljanje površin z vso potrebno infrastrukturo.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Pomembno je ohranjanje obstoječih območij za verske obrede, kjer se zagotavlja pogoje za delovanje in razvoj.

6.2.2.10. Državna in občinska javna uprava

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja institucij državne in občinske javne uprave je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- združevanje posameznih služb ministrstev na prostorsko zaokroženih lokacijah,
- umestitev javnih organov z manjšo intenzivnostjo poslovanja z občani na lokacije izven mestnega središča ob vpadnicah in v območja z dobro dostopnostjo z javnim potniškim prometom; tako se zmanjšajo tudi potrebe po parkirnih mestih za uslužbenke v mestnem središču,
- združevanje dejavnosti javne uprave z večjo intenzivnostjo poslovanja z občani na dobro dostopnih lokacijah, vezanih na kakovosten javni promet,
- zagotavljati potresno odpornost ter druge vidike varnosti objektov in dejavnosti mestne uprave kot dela kritične infrastrukture mesta ter zagotavljati neprekinjenost delovanja ter visoko raven pripravljenosti za ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitvah.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Državna in občinska javna uprava se bo združevala predvsem na lokacijah:

- ob vpadnicah, na območju dobre dostopnosti z javnim prometom,
- na lokacijah Parmova, Kotnikova, Masarykova, Gregorčičeva, s potrebnimi razširitvami in drugih lokacijah v lasti Republike Slovenije,
- v Cukrarni kot centru državne, pokrajinske in občinske uprave predvsem s službami, vezanimi na poslovanje z občani.

6.2.3. Proizvodne dejavnosti

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja proizvodnih dejavnosti je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- zagotoviti ustrezne površine za razvoj funkcionalno in tehnološko različno infrastrukturno opremljenih površin za proizvodnjo, storitve in druge oblike podjetništva,
- spodbujati prenovu na opuščenih in neracionalno izkoriščenih proizvodnih površinah in uvajati nove visoko tehnološke oblike v proizvodnih in storitvenih dejavnostih,
- spodbujati razvoj nizko-ogljčnih gospodarskih con,
- ohraniti celovitost večjih proizvodnih kompleksov za razvoj dejavnosti, ki potrebujejo večje območje,
- zagotavljati ustrezne nove površine za razvoj proizvodnih in tehnoloških parkov na državni in regionalni ravni ter v povezavi z univerzo in raziskovalnimi inštituti,
- zagotavljati ustrezne površine za intermodalni prometno logistični terminal,
- zmanjšati negativne medsebojne vplive nezdržljivih rab v območjih za proizvodnjo in storitve,

– razmestiti različna proizvodna in storitvena območja po kriterijih dostopnosti, infrastrukturne opremljenosti, okoljskih omejitev in ogroženosti.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Zasnova območij za proizvodnjo opredeljuje:

- območja gospodarskih con,
- območja za proizvodnjo in distribucijo energije,
- območja za industrijo in tehnološke parke,
- intermodalni prometno logistični terminal.

(2) Uvajanje novih območij za proizvodne dejavnosti zaradi ukinitve več proizvodnih con v MOL in potrebe po novih delovnih mestih je tudi v skladu z usmeritvami Lizbonske strategije, ki v gospodarstvu poudarja pomen rasti in delovnih mest.

(3) Pri razvoju gospodarskih con je treba upoštevati poleg družbenoekonomskih pogojev, kapitala in znanja na področju visoke tehnologije in delovne sile tudi prostorske in okoljske kriterije:

– optimalno povezavo s prometnim in energetskim omrežjem ter z drugo infrastrukturno opremljenostjo,

– gospodarske cone morajo biti umeščene ob prometnih vozliščih tako, da so dobro povezane z železniškim in cestnim omrežjem, ki omogoča javni prevoz, izkoristiti je treba tudi bližino obstoječe infrastrukture (letališče, električna energija večjih zmogljivosti in moči). Pri izbiri lokacije je treba preveriti možnost prenove in sanacije opuščenih industrijskih, komunalnih, prometnih in podobnih območij. Območja nekdanje industrije, ki izpolnjujejo prostorske, okoljske, infrastrukturne in druge pogoje sodobnih proizvodnih parkov je treba ponovno usposobiti za proizvodne namene,

– razmestitev proizvodnih dejavnosti ne sme poslabšati bivalnih in delovnih razmer v neposredni okolici in ne sme zmanjševati dostopnosti do drugih območij,

– v industrijskih območjih ne smejo biti umeščena stanovanja in spremljajoče dejavnosti, primarna kmetijska proizvodnja in dejavnosti, ki ogrožajo varnost ljudi in premoženja,

– na vplivnih območjih industrijskih nesreč novogradnje niso dovoljene,

– z načrtovanjem območja proizvodnih dejavnosti je treba zagotoviti tudi ustrezno ureditev zelenih površin in drugih odprtih javnih prostorov,

– na stiku območij proizvodnih dejavnosti in območij stanovanj je treba zagotoviti ustrezne odmike in zelene pasove,

– upoštevati je treba vse ukrepe za varstvo okolja,

– primernost lokacije za gospodarsko cono je treba ugotavljati po naslednjih kriterijih: gravitacijsko zaledje, prometna dostopnost, infrastrukturna oprema, navezave na raziskovalne ustanove, univerzo, tehnološki park in druga razvojna jedra, prostorske možnosti in omejitve, stanovanjske razmere v okolici in trg delovne sile itd.

Območja gospodarskih con in tehnoloških parkov

(4) V območja gospodarskih con, namenjenih obrtnim, skladiščnim, prometnim, trgovskim, poslovnim in proizvodnim dejavnostim, so umeščene predvsem tiste dejavnosti, ki za svoje delovanje potrebujejo dobro infrastrukturno opremljenost in dobro prometno dostopnost z navezavo na avtocestni sistem in železniško omrežje. Zaradi možnih vplivov posameznih proizvodnih in storitvenih dejavnosti niso umeščene v bližino bivalnih območij.

(5) Predlagana nova območja za razvoj gospodarskih con so:

– Ob Cesti dveh cesarjev – območje med avtocesto na jugu in potokom Mali graben na severu – predvsem za razvoj storitvenih dejavnosti,

– Nadgorica – območje ob regionalni cesti Ljubljana – Domžale in ob železnici – predvsem za razvoj pretežno poslovnih dejavnosti in območje za razvoj centra varne vožnje z dopolnilnimi dejavnostmi.

(6) Opredeljeni sta dve območji za tehnološke parke:

– Brdo z umestitvijo proizvodnih, storitvenih in raziskovalnih dejavnosti, ki ne vplivajo obremenjujoče na okolje,

– Litostroj z umestitvijo proizvodnih in storitvenih dejavnosti, ki v svoje procese uvajajo nove visoke tehnologije. Dopustna je rekonstrukcija in nadomestna gradnja obstoječih nestanovanjskih stavb iz industrijske v pretežno poslovno dejavnost razen kompleksnih industrijskih objektov. Sprememba namembnosti rabe stavb ne sme pomeniti povečanja tveganja za onesnaženje vodnega telesa.

Območja za proizvodnjo in distribucijo energije

(7) V območja za proizvodnjo in distribucijo energije so umeščeni termoelektrarna toplarna Moste, toplarna Šiška, območja za energijsko izrabo odpadkov, območja glavnih plinovodnih merilno-regulacijskih postaj, območja elektroenergetskih razdelilnih transformatorskih postaj in elektroenergetske napajalne postaje.

Območja za industrijo

(8) Predlagani novi območji za razvoj industrije sta:

– Zalog II – območje med ranžirno postajo Zalog in Zaloško cesto – predvsem za razvoj proizvodnih dejavnosti,

– Zalog III – območje med cesto do centralne čistilne naprave in območjem Koto – predvsem za razvoj prometno intenzivnih proizvodnih dejavnosti (v dveh delih, vmes zeleni pas do naselja Zalog).

Prometno logistični terminal

(9) Dejavnosti intermodalnega prometno logističnega terminala se umeščajo ob železniško progo med tovorno postajo v Mostah in ranžirno postajo v Zalogu.

Neperspektivna območja za proizvodnjo

(10) Za proizvodnjo so neperspektivna po površini manjša območja za proizvodnjo, ki so razpršeno razporejena po območju MOL in nimajo prostorskih, infrastrukturnih in drugih možnosti za nadaljnji razvoj. Zato se bo namembnost spremenila v skladu s potrebami in razvojem sosednjih območij. Ta območja so na primer: Totra, Žima, Opekarna Črnuče, Gameljne, Saturnus in druga.

6.2.4. Posebna območja

6.2.4.1. Trgovski centri

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja trgovskih centrov je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

– razvijati trgovska središča v pogledu mednarodne konkurenčnosti, tako da lahko tekmujejo z drugimi v širšem gravitacijskem področju (Gradec, Zagreb, Trst, Reka),

- urediti prometno dostopnost ter tudi mirujoči promet in predvsem JPP,
- razvijati mešane programe, ne izključno trgovske.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja trgovskih centrov predvideva:

- razvijanje in dopolnjevanje trgovskih središč predvsem na sedanjih lokacijah,
- zagotavljanje možnosti izboljšanja trgovinske ponudbe in drugih programov,
- umeščanje poslovnih, športno-rekreativnih in kulturno-zabavišnih dejavnosti v trgovska središča ter uvajanje mešane rabe površin,
- zmanjšanje negativnega vpliva na delovanje in razvoj različnih ravni trgovine na drobno, omrežje naj bo dopolnjeno ob upoštevanju konkurenčnosti proizvodov in ponudbe,
- izboljšanje ravni urbanistične opremljenosti in zagotavljanje rešitev za odpravo konfliktnih pojavov, ki jih imajo trgovinska območja na sosednja območja (hrup, prometne obremenitve, onesnaženje idr.),
- zagotavljanje varnosti, zlasti požarne in potresne, v samih objektih in prometne varnosti na območju trgovskih središč.

7. Zasnova gospodarske javne infrastrukture

7.1. Promet

7.1.1. Cestni promet

Karta 08: Cestno omrežje

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja cestnega prometa ima predvsem naslednje cilje:

- omejevati osebni avtomobilski promet v posameznih zaključenih conah z gosto poselitvijo,
- povečati uporabo JPP z izboljšanjem povezanosti posameznih sistemov v enoten sistem in s sodobno ureditvijo prestopnih točk iz osebnega avtomobila na JPP, vključno s sistemom parkirišč (P&R),
- ustvariti možnosti za preusmeritev regionalnega in medkrajevnega tranzita na nove državne ceste,
- dopolniti obstoječo cestno mrežo z manjkajočimi odseki cest,
- ustvariti neposredne cestne povezave med posameznimi območji mesta,
- ustvariti zaključene urbane cone (kareje) brez tranzitnega prometa,
- skrajšati potovalne čase za javni potniški promet s hkratnim zmanjševanjem emisij v prometu, na primer z uvajanjem ločenih pasov in vozil na OVE,
- gradbeno preurediti in tehnično dopolniti križišča s ciljem izboljšati prometno varnost in spodbujati trajnostne oblike prometa,– odpraviti konfliktno točko, na katerih ni zadovoljive prometne varnosti (»črne točke«),
- odpraviti križanja z železniško progo v istem nivoju,
- izboljšati vodenje prometa z informacijsko tehnologijo, ki upošteva različne vrste prometa in se uskladi na nivoju regije in države,

- zagotoviti kontrolirano zbiranje in odvajanje padavinske vode ter takšen prometni režim, da bodo emisije čim manjše in bodo zagotovljeni vsi okoljski predpisi in standardi,
- urediti in vzdrževati prehodnost intervencijskih poti za zdravstvena in gasilska reševalna vozila in vzpostaviti vodenje prometa, ki bo omogočalo skrajšanje časov,
- ustvariti pogoje za delovanje intermodalnega prometno logističnega terminala, ki se navezuje na TEN-T omrežje.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Primarno cestno omrežje v MOL tvorijo (glede na kategorizacijo):

1. državne ceste:

- AC – avtocesta,
- HC – hitra cesta,
- G – glavna cesta,
- R – regionalna cesta.

2. občinske ceste:

- LG – lokalna glavna cesta (glavna mestna cesta),
- LZ – lokalna zbirna cesta (zbirna mestna cesta),
- LC – lokalna cesta med naselji.

(2) Primarno cestno omrežje v Ljubljani (AC, HC, G, R, LG) je zasnovano radialno (mestne vpadnice) in koncentrično (krožne povezave – cestni obroči). To omrežje je v središču mesta zaključeno z notranjim obročem.

(3) Primarne ceste se razlikujejo po funkciji in oblikovanju cestnega prostora. Na vpadnicah povečujemo vlogo javnega prometa in zanj zagotovimo ločeno vozišče. Ob vpadnicah oblikujemo kvaliteten javni prostor z drevoredi in površinami za pešce in kolesarje. Obroči služijo distribuciji motornega prometa po obodu in med posameznimi kraki mesta, zato jih urejamo tako, da povečujemo njihovo prepustnost za motorni promet. Ob njih oblikujemo kvaliteten javni prostor, enako kot ob vpadnicah.

(4) Slovenska cesta je pomembna nosilka kolesarskega in peš prometa ter linij JPP skozi mestno jedro.

(5) Sistem zasnove glavnih in zbirnih cest je izbran tako, da potek vrisanih cest tvori zaključene urbane cone, znotraj katerih naj bi se odvijal samo njihov notranji promet. JPP poteka po robu teh con. Izjema so le večje cone, v katerih je JPP voden tudi skozi cono (zagotavljanje dostopnosti 5 minut hoje). Glavne in zbirne ceste ter ceste, po katerih poteka JPP, ustvarjajo cone, ki so primerne za ureditev režima umirjenega prometa.

(6) S tako zasnovo je ohranjena prvotna radialna zasnova cest, ki je dopolnjena s koncentričnimi cestnimi obroči. Z nekaj dopolnitvami je poleg notranjega (prvega) obroča ustvarjen še srednji (drugi) obroč. Pomembna sestavna dela srednjega (drugega) obroča sta oba predora – Golovec in Rožnik.

Dopolnitev zasnove cestne mreže v mestu

(7) Osnovno vodilo pri urejanju cestne mreže v Ljubljani je, da je treba mestne ceste preurediti predvsem na njihovih obstoječih površinah in zgraditi le manjkajoče odseke, ki bodo izdatno pomagali doseči postavljene cilje.

(8) Poleg že načrtovanih manjkajočih vmesnih delov cest je na cestni mreži predvidena dopolnitev z novimi cestami, ki so razvidne na karti cestnega omrežja. To so predvsem:

a) Predvidena dograditev državnih cest, ki so v pristojnosti države oziroma DARS:

- severna tangencialna cesta za vodenje regionalnega in daljinskega tranzitnega prometa mimo mesta Šentjakob – Brnčičeva cesta – Ježica – nemška cesta – Brod – Stanežiče, za razbremenjevanje severne obvoznice (hitre ceste Zadobrova – Koseze),
- cesta Zadvor – Sadinja vas Podlipoglav – Šmarje Sap z navezavo kamnoloma Sadinja vas,
- nov AC priključek na območju počivališča Barje in nov priključek Litostrojska cesta,
- preureditev AC priključkov zaradi zagotavljanja boljše pretočnosti lokalnega in tranzitnega prometa, prednostno preureditev priključkov Ljubljana – Center (Barjanska cesta), Letališka, Leskoškova, Šmartinska,
- razširitev zahodne, južne in vzhodne avtoceste na 6 pasov,
- preureditev lokalne zbirne ceste Koseze – Grič – Bokalce v regionalno cesto.

b) Predvidena dograditev mestnih cest:

- Zaloška – Hladilniška – Agrokombinatska – Cesta v prod – AC priključek Sneberje,
- povezava Rudnika s predorom pod Golovcem do Kajuhove ulice,
- povezava med Litijsko in Letališko prek Chengdujske ceste,
- povezava med Litijsko in Bratislavsko prek Poti na Fužine,
- predor pod Rožnikom za povezavo med Drenikovo ulico in Koprsko ulico (srednji obroč),
- preureditev obstoječih vpadnic s ciljem povečanja pretočnosti vozil javnega potniškega prometa na ločenih vozniških pasovih.

(9) Na cestah v neposredni bližini vodarn Kleče, Šentvid in Hrastje, ki potekajo v najožjem vodovarstvenem območju (VVO I), naj se vzpostavi reguliran prometni režim ter izvede rekonstrukcija cestišča z istočasno gradnjo kanalizacije za odvod padavinske vode v skladu z Uredbo vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja.

(10) Vsi zgoraj navedeni cestni odseki bodo v fazi podrobnejšega načrtovanja preverjeni s predhodnimi prometnimi študijami, ki bodo temeljile na konceptu trajnostnega prometa.

7.1.2. Železniški promet

Karta 09: Železniško omrežje

(A) CILJI

(1) Glavni cilj je, da železnica postane osnovna nosilka vseh vrst transportov (potniških in blagovnih) v mednarodnih okvirih in v regiji. Pri posodobitvi in dograditvi sistema železniških prog je treba poleg prometnih ciljev upoštevati še:

- vplive železniških prog na možnosti za razvoj mesta,
- vplive železniškega prometa na okolje,
- zmanjšanje celotne dolžine poteka (združevanje koridorjev) železniških prog na območju mesta,
- možnosti ugodnih cestnih povezav v mestu v primeru poglobitve proge, ki jo MOL podpira,
- potek hitre proge v evropskih TEN koridorjih (Baltsko – jadranski in Sredozemski),
- povezavo sistema regionalnih vlakov v enotni sistem JPP v mestu,
- zgraditev prometno logističnega terminala (PLT) v funkciji jedrnega terminala evropskega prometnega omrežja.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Na podlagi zaključene Študije variant razvoja in druge železniške infrastrukture na območju ljubljanskega železniškega vozlišča, ki je preučila smotnost, tehnično izvedljivost, vplive na okolje in ekonomsko upravičenost različnih variant vodenja železniškega prometa, bodo v državnem prostorskem načrtu določene končne trase železniških prog skozi Ljubljano in končna zasnova celotnega železniškega vozlišča.

(2) Zasnova ljubljanskega železniškega vozlišča je sledeča:

- proge v območju mestnega središča in potniške postaje potekajo pod terenom, v enem ali dveh nivojih, pri čemer je proga za tovorni promet ločena od tiste za potniški promet,

- proga za tovorni promet poteka zahodno od Rožnika med Vičem in Šentvidom v predoru, v razcepu zahodno od Rožnika se odcepi krak tovarne proge proti vzhodu, ki v predoru poteka pod mestnim središčem in potniškim centrom do tovarne postaje Moste, naprej proti vzhodu pa na terenu,

- varianta severne obvozne tovarne proge (Trata – Črnuče – Polje) je zaradi potrebe po večjih novih površinah in omejevanju razvojnih prostorskih potreb mesta, predvsem pa z okoljskega vidika, ker poteka prek najpomembnejšega vodovarstvenega območja, problematična in zato ni sprejemljiva,

- potek hitre proge od Dolgega mostu do železniške postaje in naprej proti Zidanemu mostu je predviden skozi predor pod Rožnikom,

- predvidena je obnova in razširitev obstoječe gorenjske proge Šentvid – Škofja Loka – Kranj. Za navezavo letališča Brnik je treba zagotoviti novo progo Šentvid – Vodice – Brnik oziroma variantno navezavo preko Kamnika,

- nova gorenjska proga se od Šentvida nadaljuje skozi predor do razcepa za Rožnikom, kjer se združi s primorsko progo,

- potek prog za hitro železnico in za tovorni promet skozi mesto je mogoče tudi spremeniti, če bo v postopku načrtovanja na ravni države ugotovljeno, da bodo s tem ustvarjeni boljši pogoji za obratovanje železnice, pri čemer pa ne smejo biti prezrti vitalni interesi mesta pri teh spremembah,

- število železniških tirov je treba optimizirati, površine vzdolž železniških koridorjev pa varovati pred pozidavo in jih urejati kot linijske javne prostore, da so s tem ohranjene za potrebe morebitnih širitev koridorjev v prihodnosti,

- nove ureditve za potrebe železniškega prometa ne smejo poslabšati prehodnosti mestnega prostora in njegovih doživljajskih kvalitiet, kjer pa do poslabšanja zaradi odsotnosti drugih možnih rešitev pride, so potrebni omilitveni ukrepi,

- obstoječe proge ohranijo svoj potek, s tem da sta gorenjska proga od Šentvida do Centra in primorska proga od Dolgega mostu do Centra namenjeni le regionalnemu potniškemu prometu,

- predvidena je nova regionalna železniška povezava do Vrhnike,

- načrtovani so drugi tiri na železniških progah: Ljubljana – Jesenice, Ljubljana – Kamnik in Ljubljana – Grosuplje,

- elektrifikacija je načrtovana za železniški progi Ljubljana – Kamnik in Ljubljana – Grosuplje,

- v okviru prestopnih točk in navezav na ostale vrste prometa je ob progah predvidena zgraditev dodatnih postajališč, treba jih je zgraditi pri Dolgem mostu (na železniški progi Ljubljana – Sežana), na Rudniku (na železniški progi Ljubljana – Grosuplje), postajališče Ježa (na železniški progi Ljubljana – Kamnik), postajališče Ljubljana – Moste (na železniški progi Ljubljana – Maribor),

– vozlišča za tovorni promet so tehnična postaja Moste, ranžirna postaja Zalog in prometno logistični terminal (PLT) v funkciji jedrnega terminala evropskega prometnega omrežja Prednostna lokacija PLT je v Mostah ob Letališki cesti, variantna možnost za razširitev pa je na lokaciji v Zajčji Dobravi,

– za dostavo blaga se v čim večji meri ohranja omrežje industrijskih tirov.

7.1.3. Javni potniški promet

Karta 10: Javni potniški promet

(A) CILJI

(1) Zasnova javnega potniškega prometa je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- v čim večjem številu preusmeriti uporabo osebnega avtomobila na JPP,
- omogočiti medsebojno dosegljivost posameznih delov mesta brez večkratnega prestopanja,
- podaljšati glavne linije JPP do regijskih središč in urediti parkirne površine (P&R),
- postaviti regionalno železnico za nosilko JPP v regiji,
- z dostopnostjo JPP izboljšati bivalne razmere v MOL.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Z izboljšanjem ponudbe javnega avtobusnega, železniškega in vodnega prometa (direktniji potek linij, manj prestopanja, urejenost postajališč, krajši čakalni časi na postajah in poenoten cenik oziroma enotna vozovnica) naj bi se odstotek uporabe JPP povečal na okoli 20 – 22%, pri uspešni promociji uporabe JPP pa tudi več. Za doseganje tega cilja je predvidena preureditev poteka linij JPP. Mreža glavnih mestnih cest je zasnovana tako, da omogoča 5-minutno dosegljivost postajališč JPP. Kjer to ni mogoče ali za to obstajajo drugi razlogi (prostorske omejitve, premajhno povpraševanje), je treba uvesti dostopnost prog JPP s servisiranjem povpraševanja z drugačnimi oblikami prevoza.

(2) Po kriteriju pomembnosti in prioriteti prometnega sredstva na njih so linije JPP razdeljene na:

- glavne, ki povezujejo glavne predele mesta (v začetni fazi zglobni avtobus, hitri avtobus, pozneje glede na povečano povpraševanje po JPP tirno vozilo – tramvaj),
- dopolnilne, ki povezujejo sosednje predele mesta (zglobni avtobus, avtobus), in
- servisne, ki servisirajo znotraj predela mesta (minibus – shuttle).

(3) Na karti 10 so označene ceste, po katerih bodo potekale glavne linije JPP. Vrsta vozil, ki bo obratovala na njih, še ni opredeljena (avtobus, tramvaj), za izbor vozil bo opravljena študija upravičenosti. Za glavne linije JPP bodo postopno uvedeni lastni prometni pasovi, po potrebi in selektivno tudi z dograditvijo dodatnega pasu oziroma od cestišča ločene površine.

(4) Obvezna sestavina vseh glavnih linij JPP so parkirišča P&R na vseh lokacijah, kjer se linije približajo pomembnim prometnim tokovom iz regije in na vstopnih točkah v mesto. Lokacije P&R so določene glede na prostorske možnosti in prometne potrebe, na vstopnih točkah v mesto naj bo zmogljivost teh površin vsaj 500 parkirnih mest.

(5) Z dopolnilnimi linijami mestnega avtobusnega prometa je treba oskrbeti celotno mestno območje in njegovo zaledje. Te linije bodo določene sproti in po potrebi.

(6) Servisne linije obratujejo v zaključenih območjih in imajo lahko fiksne ali spremenljive poti (na poziv).

(7) Zaradi visoke stopnje dnevnih migracij v okviru ljubljanske regije je treba v sodelovanju z okoliškimi občinami pospešeno zagotavljati integracijo mestnih linij JPP z ostalimi linijami JPP v regiji. Za ta namen je treba v največji možni meri izkoristiti obstoječe modernizirane železniške proge, jih dopolniti s smerjo proti Vrhniki ter na njih uvesti regionalne vlake. Vsako podaljšanje je treba dopolniti s površinami P&R (obvezno na koncu linije), ki morajo biti ustrezno opremljene.

7.1.4. Kolesarski promet

Karta 11: Kolesarski promet

(A) CILJI

(1) Za kakovostno kolesarsko infrastrukturo je treba pri načrtovanju kolesarskega omrežja zagotoviti predvsem pet temeljnih elementov: neprekinjenost, direktnost, privlačnost, varnost in udobnost. Ureditev te infrastrukture bo pripomogla k povečanju kolesarskega prometa in zmanjšanju prometa osebnih vozil ter posledično k izboljšanju prometnih in bivalnih razmer.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Mesto potrebuje poleg nepretrganih in čim bolj direktnih kolesarskih vpadnic notranji kolesarski obroč (5-minutna dostopnost s kolesom iz središča mesta), s katerim bi bila dosežena boljša povezava območij ob mestnem središču. Znotraj notranjega kolesarskega obroča je predvidena ureditev enakomerne terciarne mrežaste strukture kolesarskih povezav z rastrom, ki ni večji od 200 m.

(2) V dosegu 15-minutne dostopnosti s kolesom iz središča mesta je predviden še en gravitacijski zunanji kolesarski obroč, namenjen predvsem daljinskemu kolesarskemu prometu z možnostjo izoginitve zgoščenemu mestnemu območju ali samo kot najkrajša navezava do naslednjega kraka daljinske povezave. Med obema kolesarskima obročema je predvidena ureditev vzporedne enakomerne sekundarne mrežaste strukture kolesarskih povezav z rastrom, ki ni večji od 500 m.

(3) Med obema kolesarskima obročema so v radialni smeri predvidene kratke in čim direktnejše, udobnejše in varnejše primarne kolesarske povezave, ki so nato navezane na poti daljinskega državnega kolesarskega omrežja.

(4) Načrtovanje in izvedba gradbenih del za kolesarske površine sta največkrat izvedeni hkrati z urejanjem ali gradnjo cest. V primeru, da se pri načrtovanju cest zgodi, da je prostor po širini omejen, je kolesarske poti mogoče voditi tudi po vzporednih cestah, če niso preveč oddaljene.

(5) Poleg prometnih površin za kolesarje (in pešce) ob glavnih mestnih cestah z veliko prometno obremenitvijo, ki so neugodne zaradi onesnaženosti zraka, je treba omogočiti primerne kolesarske povezave tudi na vzporednih cestah, ki niso preveč oddaljene.

(6) Vzporedno z urejanjem kolesarskih poti bo treba urejati tudi nove kolesarnice. Lokacije in velikost naj bodo določene v okviru urbanističnega urejanja posameznega urbanega območja.

(7) Postopno naj se nadgrajuje storitev »mestno kolo« (nabava koles, površine in služba za vzdrževanje in hranjenje koles, razvoj mreže).

7.1.5. Mirujoči promet

(A) CILJI

(1) Glavna cilja načrtovanja mirujočega prometa v mestu sta izboljšati dostopnost mesta in izboljšati bivalne razmere (odprava ali temeljito zmanjšanje motečih vplivov) v mestu. Drugi cilji so:

- urediti parkirišča P&R na površinah ob mestnih vpadnicah in v regijskih urbanih centrih, ki so dobro povezana z mestom z JPP, in s tem zmanjšati osebni motorni promet v mestu,
- olajšati in pospešiti gradnjo skupinskih garažnih zmogljivosti za potrebe prebivalcev v MOL,
- zagotoviti parkirne možnosti znotraj ožjega mesta za potrebe obiskovalcev kulturnih in podobnih prireditev ter dejavnosti, ki jih mesto izkaže kot svoj poseben interes,
- zmanjšati skupno število parkirnih mestih.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Za doseganje ciljev za mirujoči promet predvsem za dnevno parkiranje, je treba doseči z naslednjimi posegi in ukrepi:

- z zgraditvijo novih P&R na površinah ob mestnih vpadnicah,
  - s podaljšanjem linij JPP v regijo in formiranjem P&R v regijskih urbanih centrih (dogovor s sosednjimi občinami),
  - s formiranjem novih linij JPP v smereh večjega povpraševanja (obratovanje lahko tudi časovno omejeno, na primer ob konicah za dom-služba-dom, zmanjšanje števila prestopanja),
  - s preselitvijo dejavnosti, ki zaposlujejo veliko delavcev, in dejavnosti, ki imajo veliko število obiskovalcev, na prometno dostopnejša mesta,
  - z ustrezno cenovno politiko (bližje – dražje, kratkotrajno – cenejše, dolgotrajno – dražje),
  - s spodbujanjem uporabe JPP in drugih oblik trajnostne mobilnosti kot sta kolesarjenje in pešačenje (različni ukrepi: mobilnostni načrti podjetij, uradov, varne in ustrezno urejene kolesarske in pešpoti),
  - s spodbujanjem gradnje parkirišč v več etažnih objektih zaradi izboljšanja izrabe zemljišč ter urejanjem zelenih in vodopropustnih parkirnih površin, kjer to ni omejeno zaradi varstva pitne vode,
  - z omejevanjem gradnje komercialnih javnih parkirišč,
  - z določitvijo ustreznih parkirnih normativov in parkirnih con, s katerimi se ne pospešuje potrebe po parkirnih mestih oziroma se le to omejuje.
- (2) V zvezi s površinami za P&R je treba zagotoviti:
- javno razsvetljava,
  - kontrolo dovoza in odvoza (varovanje) vozil,
  - dodatno ponudbo (prodajalne, kioski, WC),
  - prostorske možnosti za dodatno »opremljanje« teh lokacij, npr. čistilnica, avtoservis, kolesarnice ipd.
  - varen dostop do postajališča JPP,
  - ozelenitev z visokim drevjem.

7.1.6. Vodni promet

(1) Plovno območje celinskih voda na območju MOL, kjer je dovoljena plovba za gospodarske, turistične, športne in rekreacijske namene, obsega reki Savo in Ljubljanico ter Gruberjev prekop.

(2) Plovba plovil (za gospodarske, turistične in športno-rekreativne namene) po celinskih vodah na območju MOL se ureja s plovbnim režimom, kot ga v skladu z veljavnimi državnimi predpisi za plovbo po celinskih vodah, določajo veljavni občinski odlok o določitvi plovbnega režima in drugi predpisi za plovbo po reki Ljubljanici in drugih celinskih vodah na območju MOL.

(3) Na Ljubljanici je urejeno pristanišče na Špici (na Gruberjevem prekopu), ki omogoča organizirano potniško plovbo v turistične namene. Z ureditvijo ustreznih postajališč in servisnih točk pa nastane tudi možnost za uvedbo JPP, ki se opravlja kot javni prevoz oseb in blaga s plovili. Cilj je vzpostavitev krožne plovne poti po Ljubljanici in Gruberjevem prekopu okrog Grajskega hriba z navezavo v sosednje občine, kar je možno doseči z izgradnjo ustrezne plovne infrastrukture v obliki ladijskih splavnic na mestni Ljubljanici pri zapornici na Ambroževem trgu in pod zapornico na Gruberjevem prekopu ter pod sotočjem mestne Ljubljane in Gruberjevega prekopa, ob sočasnem zagotavljanju prehodnosti za vodne organizme in izkoriščanju energetskega potenciala vode. Javni prostor Ljubljane bo z ureditvijo plovnosti, obrežij in programov, ki reko izkoriščajo kot priložnost in ki se nahajajo tudi izven mestnega središča, pridobil nove razsežnosti. V prihodnosti je treba težiti k uvajanju takšnih pogonov, ki ne obremenjujejo voda in ozračja (na primer električni).

(4) Na Savi potekata športna in rekreacijska plovba s plovili brez motorja.

(5) Za varno izvajanje vodnega prometa je treba zagotoviti ustrezne zmogljivosti za reševanje na vodi in iz vode.

7.1.7. Zračni promet

(1) Potniški in tovorni zračni promet Ljubljane sta vezana na Letališče Jožeta Pučnika na Brniku, ki je tudi osrednje slovensko letališče. Načrtovani sta njegova razširitev in posodobitev, predvsem pa je treba zagotoviti boljšo povezanost mesta z letališčem, ki leži zunaj MOL. V ta namen je poleg obstoječe AC načrtovana nova železniška proga Šentvid – Brnik – Kranj, dopustna je tudi povezava čez Kamnik.

(2) MOL bo v naslednjem obdobju nadaljevala aktivnosti za opredelitev lokacije športnega letališča na svojem teritoriju.

(3) Za različne potrebe (helikopterji, brezpilotna letala, droni) so v mestnem območju predvidene tudi lokacije heliportov:

- za potrebe Univerzitetnega kliničnega centra na objektu ob Bohoričevi ulici,
- skladno s pogoji ministrstva, pristojnega za zračni promet, na več poslovnih stavbah.

7.2. Elektronske komunikacije

(A) CILJI

(1) Cilji prostorskega načrtovanja na področju telekomunikacij so:

– z dolgoročnim, stabilnim in pospešenim razvojem elektronskih komunikacij zagotoviti zanesljive komunikacijske storitve, katerih ponudba bo usklajena s pričakovani uporabnikov in potrebami informacijske družbe. Cilj je zagotoviti možnost priključka na optični kabel vsem gospodinjstvom in poslovnim uporabnikom v vseh mestnih in obmestnih središčih,

- zagotoviti dostopnost univerzalnih telekomunikacijskih storitev vsem na celotnem območju MOL po dostopnih cenah,
- zagotoviti in pospeševati učinkovitost in tekmovanje med ponudniki telekomunikacijskih storitev,
- umeščati objekte komunikacijske infrastrukture na čim bolj nevpadljiv način ob upoštevanju okoljskih in prostorskih razsežnosti posega,
- zagotavljati potresno varnost in druge vidike varnosti objektov in dejavnosti telekomunikacij kot dela kritične infrastrukture mesta, zagotavljati neprekinjenost delovanja ter visoke ravni pripravljenosti na ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitvah.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Dolgoročno je pričakovati razmah elektronskih komunikacijskih povezav, zato mora MOL pripraviti koncept gradnje telekomunikacijskega omrežja in skupaj z operaterji oziroma ponudniki storitev zagotoviti dostopnost telekomunikacijskih povezav za vsak objekt. Podpora je dana gradnji širokopasovnih omrežij kot osnovne optične hrbtnice in zagotoviti razpršene navezave uporabnikov s pomočjo brezžičnih tehnologij. Obstoječo kanalsko infrastrukturo je treba ustrezno razširiti in povezati z ostalimi tehnološko naprednimi sistemi za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev.

(2) V mestnem in obmestnih središčih je treba zagotoviti omejen brezplačni dostop do interneta, ki predstavlja tudi podporno tehnologijo za vse javne službe v občini.

(3) Zaradi vizualne izpostavljenosti objektov mobilne telefonije je nujno treba mobilne brezžične telefonske povezave skrbno načrtovati in upoštevati sodobna načela umestitve in zakrivanja baznih postaj v prostoru.

(4) Območje MOL je ustrezno pokrito s sistemom oddajnikov za potrebe radijskega in televizijskega signala ter sistemov obveščanja, zaščite in reševanja, ki se nahajajo na stavbi RTV na Kolodvorski ulici, na stavbi Telekom Slovenije na Cigaletovi ulici, na stavbi Telekom Slovenije v Stegnah, na Šancah na Ljubljanskem gradu ter na lokacijah pooblaščenih izvajalcev komunikacijskih zvez za potrebe Ministrstva za notranje zadeve in Ministrstva za obrambo. Koridorji oddajniških povezav so usmerjeni proti oddajnikoma na Krimu in Krvavcu. Preuči se možnost odstranitve oziroma prestavitve antenskega stolpa na Šancah.

(5) Gradnja objektov, ki se nahajajo v liniji brezžičnih komunikacijskih povezav oddajnikov RTV Slovenije in Telekom Slovenije, je dovoljena le v skladu s pogoji pristojne službe.

7.3. Energetika

Karta 12: Oskrba s toploto, plinom in naftnimi derivati

Karta 13: Elektroenergetski sistem

(A) CILJI

(1) Pri načrtovanju energetske infrastrukture za zagotavljanje oskrbe z energijo so cilji naslednji:

- zagotavljati kakovostno in zanesljivo oskrbo na celotnem območju MOL,
- prednostno uporabljati obnovljive vire energije za ogrevanje in hlajenje ter za proizvodnjo električne energije,
- proizvajati električno energijo iz obnovljivih virov energije, kot so sončna in vodna energija, ter postaviti čim več malih kogeneracijskih in trigeneracijskih postrojev,

- zmanjšati obremenjevanje okolja s spodbujanjem uporabe obnovljivih virov energije in priključevanjem stavb na centralna sistema MOL: sistem daljinskega ogrevanja in distribucijski sistem zemeljskega plina,
- uporabljati obnovljive vire energije na javnih površinah zaradi ozaveščanja porabnikov,
- izven območja sistema daljinskega ogrevanja in sistema oskrbe z zemeljskim plinom spodbujati energetske preskrbo z geotermalno, hidrotermalno in aerotermalno energijo s toplotnimi črpalkami ter z lesno biomaso izven območja inverzije in vplivnega območja širitve prašnih delcev v mesto (na primer vzhodnega dela MOL),
- zagotavljati dolgoročno in kakovostno oskrbo z energijo,
- vključiti ukrepe učinkovite rabe energije pri gradnji novih javnih stavb in jih naknadno vpeljati pri obstoječih javnih stavbah in na drugih vidnih javnih površinah v mestu; vključiti ukrepe učinkovite rabe energije tudi pri vseh ostalih novo zgrajenih in obstoječih objektih, ki so v zasebni lasti,
- načrtno uporabljati raznolike vire energije ter zagotoviti zadostne zaloge,
- spodbujati učinkovito rabo primarne energije s priklopi na sistem daljinskega ogrevanja,
- spodbujati učinkovito rabo primarne energije s sproizvodnjo toplotne in električne energije ter uporabo toplotne energije za hlajenje (trigeneracija),
- uporabljati domače in obnovljive vire energije,
- spodbujati racionalno rabo prostora in usklajeno izvajanje energetskih naprav in omrežja,
- zagotavljati potresno varnost in druge vidike varnosti objektov in dejavnosti energetike kot dela kritične infrastrukture mesta ter zagotavljati neprekinjenost delovanja in visoke ravni pripravljenosti na ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitvah.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(So)Proizvodnja toplotne (in električne) energije

(1) Za zagotavljanje zanesljivosti dobave, izpolnjevanje okoljevarstvenih zahtev in racionalnejšo proizvodnjo je treba dopolniti obstoječe proizvodne objekte, zato je načrtovana gradnja novega plinsko-parnega kogeneracijskega postroja v Energetiki Ljubljana enota TE-TOL v Mostah. V sklopu obnov proizvodnih virov je predvidena sanacija bloka 3 v enoti TE-TOL z namenom doseganja zakonsko predpisane emisijske vrednosti za emisijo dušikovih oksidov NO_x, žveplovih oksidov SO_x in prahu v dimnih plinih.

(2) Pri načrtovanju lokacije objekta za toplotno obdelavo sekundarnega goriva primarno iz RCERO in CČN v Zalogu je treba zasledovati cilje koristne izrabe pridobljene toplote z vključevanjem v sistem daljinskega ogrevanja oziroma z uporabo za lastne tehnološke potrebe objekta, če bo gospodarska javna služba toplotne obdelave sekundarnega goriva oziroma energetske izrabe odpadkov ponovno v domeni občin in bo koncept tovrstnega objekta skladen z zero waste usmeritvijo. Zato se v bližini objekta TE-TOL predvidi objekt za energetske izrabe odpadkov.

(3) Niz hidroelektrarn na Savi predstavlja največji vodni (obnovljivi) vir energije, ki ga je, skladno s predpisi o koncesiji za rabo vode za proizvodnjo električne energije na delu vodnega telesa reke Save od Ježice do Suhadolega, še mogoče izkoristiti za proizvodnjo električne energije. Območje hidroelektrarn na Savi v območju MOL se nahaja na območju podzemnega vodonosnika Ljubljanskega polja, ki oskrbuje širše območje Ljubljane s pitno vodo. Zagotavljanje zadostne količine kvalitetne pitne vode ima prednost pred energetskim izkoriščanjem reke Save, zato je odločitev o gradnji hidroelektrarn na Savi odvisna predvsem od sprejemljivosti posega z vidika zagotavljanja pitne vode in siceršnje okoljske sprejemljivosti posegov.(4) Spodbujati je treba tudi nameščanje fotonapetostnih panelov na

primernih lokacijah na objektih, na primer na strehah ali na pročeljih stavb. Še posebej na javnih zgradbah in na vidnih javnih površinah je treba zasnovati demonstracijske projekte rabe obnovljivih virov energije in ukrepov za varčno rabo energije. Izvedbeni prostorski akti ne smejo preprečevati uporabe obnovljivih virov za ogrevanje, hlajenje ali proizvodnjo električne energije, hkrati pa mora biti uporaba teh virov izvedena skladno s pozitivno zakonodajo, kot je Lokalni energetske koncept MOL in Odlok o prioritetni uporabi energentov za ogrevanje na območju MOL.

Sistem daljinskega ogrevanja s toploto in paro

(5) Za zagotavljanje učinkovitosti sistema daljinskega ogrevanja in hlajenja skladno z Energetskim zakonom EZ-1 in skladno z Direktivo 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta o energetske učinkovitosti je potrebno zagotavljati ustrezen delež proizvodnje toplote iz visoko učinkovite soproizvodnje, obnovljivih virov energije in z uporabo odvečne toplote.

(6) Znotraj območja daljinske oskrbe s toploto je cilj zgoščevati odjem, to je priključitev vseh sedanjih in novih objektov, kjer je to mogoče in ekonomsko upravičeno. Razširiti je treba področja uporabe toplote iz sistema daljinskega ogrevanja, prednostno za hlajenje stavb na temelju absorpcijske tehnologije, s čimer je večja izkoriščenost sistema daljinskega ogrevanja in zmanjšana obremenjenost elektroenergetskega sistema. Hlajenje s toploto iz daljinskega sistema je predvideno na večjih zaključenih območjih (Potniški center Ljubljana, Tobačna mesto), opremljenih s sistemom daljinskega ogrevanja. Potencial za hlajenje s toploto je tudi v bližini proizvodnih virov Energetike Ljubljana, enote TE-TOL, na območju Letališke ceste in BTC, kjer je možna tudi izvedba sistema daljinskega hlajenja iz centralne strojnice na lokaciji enote TE-TOL.

(7) Zaradi zmanjševanja emisij v okolje in učinkovite rabe primarnega goriva je z upravnimi akti sistem daljinskega ogrevanja določen kot prednostni način oskrbe z energijo za ogrevanje in hlajenje.

(8) Vročevodno omrežje je mogoče razširiti tudi na nova razvojna območja tik ob meji sedanjega oskrbovalnega sistema. Na sistem daljinskega ogrevanja bodo priključene predvsem večje kotlovnice, ki so trenutno vključene v sistem oskrbe s plinom in imajo možnost prehoda na daljinski sistem ogrevanja s toploto.

(9) Zaradi dotrajanosti je treba vročevodno omrežje sistematično obnavljati. Z izdelavo hidravličnih analiz obratovanja omrežja in uvedbo novih pristopov k obnovi cevovodov, je optimizirana obnova omrežja in zmanjšani stroški obnov.

(10) Črpališča za distribucijo vroče vode je treba posodobiti in prilagoditi novim režimom obratovanja virov za proizvodnjo toplote.

(11) Parovodni sistem, ki se uporablja za ogrevanje, je treba skladno s potrebami odjemalcev bodisi nadomestiti z vročevodnim sistemom bodisi rekonstruirati (gradnja povratnega kondenzatnega voda). Potencial za dodatno tehnološko uporabo industrijske pare je predvsem v oskrbi večjih industrijskih obratov in porabnikov industrijske pare, kapacitete pa so zagotovljene predvsem na lokaciji Energetike Ljubljana, enota TE-TOL.

Opremljenost območij s plinovodnim omrežjem

(12) Za zagotavljanje ustreznih količin zemeljskega plina za oskrbo MOL, to je za dolgoročno zanesljivo napajanje distribucijskega omrežja in za priključitev načrtovane plinske tehnologije v Energetiki Ljubljana, enota TE-TOL, je treba zgraditi prenosni plinovod M5/R51 Vodice – TE-TOL. Prvi del tega plinovoda do RP Jarše predstavlja tudi prvi odsek prenosnega plinovoda M5 Ljubljana – Novo mesto, ki se od RP Jarše nadaljuje v smeri proti vzhodu in jugu. Zaradi povečanja zmogljivosti obstoječega prenosnega plinovodnega omrežja je načrtovana gradnja plinovoda M3/1 Šempeter – Vodice. Za zagotavljanje

ustreznih količin zemeljskega plina za oskrbo MOL je treba zgraditi še prenosna plinovoda R51A RP Jarše – 10000 v Sneberjah in R51B TE-TOL – Fužine/Vevče. Oba plinovoda se priključita na obstoječe (rekonstruirano) prenosno plinovodno omrežje 10000 za zagotovitev napajanja Ljubljane prek plinovodnega obroča. V primeru razširitve (plinske) termoelektrarne na Verovškovi cesti je treba zgraditi prenosni plinovod R52 Kleče – TOŠ. Za dolgoročno zagotavljanje ustreznih količin zemeljskega plina za oskrbo MOL je treba zgraditi prenosni plinovod R51C (Kozarje – Vevče), ki bo sklenil visokotlačni prenosni plinovodni obroč, s katerim bo omogočeno redundantno napajanje uporabnikov. Na celotnem plinovodnem obroču okoli Ljubljane je treba dvigniti obratovalni tlak.

(13) Prednostni sta priključevanje sedanjih (predvsem vseh večjih kotlovnih na trdna ali tekoča goriva) in novih objektov zunaj območja možne oskrbe s sistemom daljinskega ogrevanja ter s tem zgoščevanje odjema. Sistem oskrbe z zemeljskim plinom je mogoče razširiti na obrobna območja mesta (Rakova jelša, Sibirija jug, Cesta dveh cesarjev, Dolgi most, Brdo, Vrhovci jug, Majlond, Dolnice, Glince, Stanežiče, Medno, Tacen, Šmartno pod Šmarno goro, Gameljne, Obrije, Jarše, Šmartno, Hrastje, Sneberje, Spodnji Kašelj, Dobrunje, Zadvor, Sostro in še večje število manjših zaključenih območij) ter izvesti priključitve vseh porabnikov zemeljskega plina.

(14) Za širitev oskrbovalnega območja in povečanje zanesljivosti oskrbe je treba zgraditi regulatorne postaje (Stanežiče in Dobrunje) in glavne distribucijske plinovode v vlogi sistemskih povezav. Zaradi dotrajanosti je treba obstoječe distribucijsko plinovodno omrežje sistematično obnavljati, prednostno omrežje iz PVC materiala.

(15) Pri gradnji novih sosesk z večjo gostoto pozidave, ki se nahajajo zunaj vplivnega območja sistema daljinskega ogrevanja, je smiselno graditi lokalne sisteme daljinskega ogrevanja in hlajenja. Lokalne energetske vire je treba priključiti na plinovodni sistem in toploto (hlad) proizvajati v soproizvodnji z elektriko.

(16) Predvidena je izvedba popisa vseh kurišč v MOL, preveritev stanja cistern za kurilno olje in opredelitev sanacijskih ukrepov ter opredelitev obveznosti priklopa na sistem daljinskega ogrevanja ali sistem oskrbe zemeljskim plinom.

(17) Utekočinjeni naftni plin (avtoplin, LPG), utekočinjen zemeljski plin (LNG) in stisnjen zemeljski plin so okolju prijazna plinska goriva za uporabo v motornih vozilih, katerih uporaba lahko znatno pripomore k zmanjšanju emisij v prometu. V prihodnosti je pričakovati porast teh goriv, zato je treba njuno uporabo spodbujati in predvideti več črpalk LPG in CNG predvsem ob glavnih prometnih vpadnicah v MOL. Predvidena je izgradnja CNG črpalk in sicer na lokacijah: Plinarna Koseze, Letališka cesta (območje objekta za toplotno obdelavo sekundarnega goriva, P+R Zadobrova, P+R Črnuče.

Elektroenergetski sistem – opremljenost območij

(18) Za zanesljivo preskrbo ljubljanskega elektroenergetskega bazena je treba izvesti nekatere ključne posege, ki vsebujejo gradnjo ali obnovo daljnovodnih povezav. Poleg že izvedenega prenosnega daljnovoda 2 x 400 kV Beričevo – Krško, s čimer je zagotovljena oskrba neposredno iz smeri JE Krško, je nujna gradnja 2x400 kV prenosnega daljnovoda Divača – Kleče – Beričevo – Podlog. (19) Načrtovano omrežje se mora izogibati poselitvenim območjem. V distribucijskem omrežju je za zagotovitev zanesljivega napajanja Ljubljane treba zgraditi vod 2 x 110 kV Polje – Vič, nekatere nove 110 kV kabelske povezave na relacijah RTP Litostroj – RTP Šiška – RTP Vrtača – RTP PCL – RTP Center – RTP Toplarna. V skladu z razvojnimi študijami je treba predvideti tudi 110 kV kabelsko povezavo od RTP Vrtača (lokacija Tobačna) v smeri RTP Trnovo oziroma daljnovoda 2 x 110 kV Polje – Vič (in dolgoročno RTP Lavrica, če oziroma ko bo le-ta izvedena v občini Škofljica). Na mestnem območju je treba zgraditi nove razdelilne transformatorske postaje Vrtača (Tobačna), PCL, Toplarna, Trnovo ter pozneje Stanežiče, Brdo, Vevče, Rudnik ter izvesti razširitve oziroma

rekonstrukcije obstoječih RTP. Nov sistem električne energije z nazivno napetostjo 110 kV znotraj avtocestnega obroča in kompaktnega mesta se, kolikor je to mogoče, gradi v podzemni izvedbi.

(20) Na območju Ljubljane se že izvaja prehod srednjenapetostnega omrežja z 10 kV in 35 kV obratovalne napetostni na poenoten 20 kV napetostni nivo. V prihodnjih letih bo zaradi energetskih zahtev in potreb po obnovi iztrošenega srednjenapetostnega omrežja še intenzivnejši. Vse predvidene novozgrajene RTP so načrtovane v 20 kV izvedbi, prav tako se načrtuje prehod obstoječih RTP iz 10 na 20 kV napetostni nivo. V okviru prehoda je potrebna menjava obstoječih kablovodov in nadzemnih vodov z 20 kV vodi na celotnem območju mesta Ljubljana, ki morajo biti izvedeni v podzemni izvedbi.

Blagovne rezerve

(21) Za potrebe obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov je treba na lokaciji Zalog zagotoviti maksimalno možno širitev skladiščnih kapacitet in povezane infrastrukture v okviru dosedanjih temu namenjenih območij.

(22) Za potrebe obveznih rezerv nafte in naftnih derivatov je treba na lokaciji Energetika Ljubljana na Verovškovi ulici zagotoviti skladiščne kapacitete in povezano infrastrukturo v obsegu 25.000 m³.

(23) Za potrebe vzdrževanja varnostnih zalog utekočinjenega naftnega plina, ki se nahaja na lokaciji skladišča plina na Verovškovi ulici, v upravljanju Butan plina, je treba zagotoviti ustrezno nadomestno lokacijo skladišča, ki omogoča tudi potencialno širitev kapacitet in povezane infrastrukture ter omogoča neoviran dostop do skladišča.

7.4. Oskrba z vodo ter odvajanje in čiščenje odpadne vode

Karta 14: Vodovodni sistem

Karta 15: Odvajanje in čiščenje odpadne vode

7.4.1. Oskrba z vodo

(A) CILJI

(1) Najpomembnejši strateški cilji pri oskrbi z vodo so:

- zagotavljati potrebno količino kakovostne zdrave pitne vode vsem prebivalcem MOL,
- racionalno uporabljati naravne vire in sanirati omrežja za zmanjševanje izgub na 15 – 20 %,
- ohranjanje naravne pitne vode brez postopkov dodatnega čiščenja in predpriprave vode,
- zaščititi obstoječe in potencialne vodne vire z vodovarstvenimi območji,
- aktivno zaščititi vodarne z bogatjenjem podzemnih voda,
- sanirati obstoječe vire onesnaževanja znotraj vodovarstvenih območji vodnih virov,
- zagotavljanje varne oskrbe s pitno vodo iz javnega vodovodnega sistema s potrebno količino kakovostne in zdrave pitne vode z ustreznim tlakom vsem uporabnikom v MOL (prebivalcem, javnim ustanovam, gospodarstvu in za druge namene),
- zagotoviti zadostno prostornino vodohranov in ustrezno energetsko napajanje le-teh,
- uporabljati deževnico za sanitarno vodo (spodbujati uporabo, vendar ne pri salonitnih strehah z vsebnostjo azbesta in pri strehah z drugimi škodljivimi primesmi),
- iskati potencialne rezervne vodne vire,

– zagotavljati potresno varnost in druge vidike varnosti objektov in dejavnosti zagotavljanja pitne vode kot dela kritične infrastrukture mesta, zagotavljati neprekinjenost delovanja ter visoke ravni pripravljenosti na ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitev.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Oskrba MOL s pitno vodo temelji na podzemni vodi Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja ter nekaterih manjših vodnih virov na obrobju mesta, predvsem v vzhodnem delu MOL.

(2) Centralni vodovodni sistem in vsi lokalni javni vodovodni sistemi v MOL imajo količinsko zadostne vire, ki jih je treba ohraniti in varovati.

(3) Za ohranitev zadostne podzemne vode za javno oskrbo s pitno vodo je potrebno izvajati aktivnosti za vzpostavitev rezervnih vodnih virov na lokacijah:

– ponikovalno polje Roje: umetna infiltracija za vodarno Kleče ali povečevanje naravne infiltracije vode iz spremenjene brežine reke Save (na primer zaradi deregulacije vodotoka),

– vodarna Hrastje 3 na savski terasi med reko Savo in naseljem Šmartno ob Savi,

– vodarna Koseze na območju Draveljske doline in ob Curnovcu, kjer se določi ustrezna namenska raba za ohranitev potenciala za zajem pitne vode.

(4) Z namenom ohranjanja in izboljšanja kemijskega stanja podzemne vode za javno oskrbo s pitno vodo je nujno:

– določiti ustrezna območja vodarn z namenom zaščite območja zajetij pred posegi, ki vplivajo na kvaliteto pitne vode,

– urediti odvajanje padavinskih odpadnih vod s cest, ki potekajo po najožjih vodovarstvenih pasovih (Cesta Urške Zatlerjeve, Avšičeva cesta),

– redno izvajati sanacijo virov onesnaženja na vodovarstvenih območjih.

(5) Obnova obstoječega javnega vodovodnega omrežja mora potekati stalno in sistematično, glede na pogostost okvar in vrsto materiala.

(6) Na vzhodnem delu MOL, kjer so pretežno zgrajeni zasebni vodovodni sistemi, je predvidena izvedba ukrepov za zagotovitev varne oskrbe naselij s pitno vodo. Ti poleg priključitve sistema na ustrezni vodni vir pitne vode vključujejo sanacijo vodovodnega omrežja, vključno s priključki ter vodovodnimi objekti. V končni fazi bodo zasebni vodovodni sistemi na vzhodnem delu MOL smiselno in po potrebi združeni v večje zaključene lokalne javne sisteme ali priključeni na Centralni vodovodni sistem Ljubljana.

(7) Požarna varnost oziroma voda za gašenje požarov se praviloma zagotavlja iz javnih vodovodnih sistemov. Pri tem je potrebno upoštevati določilo v Uredbi o oskrbi s pitno vodo o prednostni rabi pitne vode iz vodovoda. Zagotavljanje kakovosti oziroma zdravstvene ustreznosti pitne vode mora imeti prednost pred zagotavljanjem požarne varnosti iz javnih vodovodnih sistemov. Upoštevajoč navedeno je treba na nekaterih obrobni primestnih območjih zagotoviti alternativne vodne vire za gašenje požarov (lokalna zajetja, posebni požarni rezervoarji ipd.).

(8) Pri večjih novih objektih v MOL in z upoštevanjem namenske rabe objekta, se lahko zagotovi sistem zbiranja deževnice za sanitarno vodo. V teh primerih mora biti hišna napeljava za pitno vodo strogo ločena od ostale vodovodne napeljave (sanitarna in požarna voda).

7.4.2. Odvajanje in čiščenje odpadne vode

(A) CILJI

(1) Najpomembnejši strateški cilji pri odvajanju in čiščenju odpadnih voda so:

- dograditev javne kanalizacije v skladu z operativnim programom odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode in s tem priključiti skupaj vsaj 95% prebivalcev na sistem za odvajanje in čiščenje onesnaženih voda,
- zagotavljati ustrezno čiščenje odpadne vode v skladu z veljavno zakonodajo,
- prenavljati in posodobiti dotrajane in preobremenjene kanalizacijske sisteme,
- sanirati predele s stihijsko in razpršeno gradnjo,
- izločiti padavinske in zaledne vode na mešanem kanalizacijskem sistemu ter varovati kanalizacijsko omrežje pred poplavami in vdorom visokih voda iz rek,
- zadrževati in ponikati neonesnažene padavinske vode v urbanih področjih,
- opremljati kanalizacijski sistem z zadrževalnimi bazeni, pri čemer sta cilja čim manjše onesnaževanje s prelito vodo in da bi Ljubljana postala spet kopalna voda,
- zagotavljati potresno varnost in druge vidike varnosti objektov in dejavnosti odvajanja in čiščenja odpadne vode kot dela kritične infrastrukture mesta, zagotavljati neprekinjenost delovanja ter visoke ravni pripravljenosti na ponovno vzpostavitev delovanja ob prekinitvah.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Načrtovana je dograditev javne kanalizacije v MOL v aglomeracijah večjih od 2.000 PE in sicer aglomeraciji št. 16481 Ljubljana, aglomeraciji št. 16488 Sadinja vas, aglomeraciji št. 16482 Tacen ter aglomeraciji št. 3637 Zgornje Gameljne.

(2) Načrtovano je povečanje zmogljivosti ter zagotovitev terciarnega čiščenja na Centralni čistilni napravi Ljubljana.

(3) Načrtovana je gradnja zbiralnika C0, ki bo potekal ob desnem bregu reke Save od ČN Brod do ČČN Ljubljana v Zalogu. Po izgradnji zbiralnika C0 bo ukinjena ČN Brod in v perspektivi ČN Črnuče in ČN Gameljne. Na ta kanalizacijski zbiralnik bo priključena tudi odpadna voda iz občine Vodice in dela občine Medvode. Zbiralnik C0 mora biti v poteku preko vodovarstvenega območja VVO I in IIA, izveden po višjih varnostnih standardih.

(4) Načrtovana je gradnja podtlačnega kanalizacijskega sistema na barjanskih tleh (Rakova jelša, Sibirija, Ilovica, Črna vas). Območje Rakove jelše se naveže na centralni kanalizacijski sistem. Ob tem se opusti začasna ČN Rakova jelša.

(5) V aglomeracijah manjših od 2.000 PE je v skladu z veljavnim Operativnim programom odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode predvidena ureditev odvajanja in čiščenja odpadne vode.

(6) Za zagotavljanje varstva vodnih virov je načrtovana gradnja kanalizacije za odvod padavinske odpadne vode s cest v najožjem vodovarstvenem območju (VVO I) vodarn Kleče, Šentvid in Hrastje.

(7) Načrtovana je stalna obnova obstoječega dotrajanega kanalizacijskega sistema, prednostno pa se obnovi kanale na vodovarstvenih območjih (najožje, ožje, širše vodovarstveno območje).

(8) Nujna je izločitev strešnih vod in vod z utrjenih neprometnih površin iz javnega kanalizacijskega sistema z odvodom v zbiralnike in ponikanje na območjih, kjer geološka sestava tal to omogoča.

(9) Na območjih, kjer geološka sestava tal ne omogoča ponikanja oziroma je to v nasprotju z vodovarstvenimi predpisi, je načrtovana gradnja kanalizacije za odvod padavinske in zaledne vode z odvodom v vodotoke.

(10) Nujna je preprečitev vdora rečne vode v kanalizacijski sistem ob visokih vodostajih rek.

(11) Za zagotavljanje ustreznih naravnih razmer je nujna implementacija sonaravnih rešitev za zadrževanje in uporabo padavinske vode v sklopu krajinskega urejanja območij (zelena infrastruktura, SUDS,...) in uporabe te vode v stavbah.

7.5. Odpadki

(A) CILJI

(1) Temeljni cilj ravnanja z odpadki je sodobno in učinkovito ravnanje z odpadki z izvajanjem koncepta »Nič odpadkov« (Zero Waste). Pri tem je treba zagotoviti:

- povečanje ponovne uporabe,
- povečanje recikliranja, predvsem snovne izrabe,
- povečanje kompostiranja,
- povečanje koristne izrabe energije, pridobljene ob predelavi odpadkov,
- predelavo odpadkov za zmanjšanje količin odpadkov za odstranjevanje,
- povečanje deleža ločeno zbranih frakcij,
- zmanjšanje količine odpadne hrane s spremembo odnosa občanov do hrane,
- povečanje količine ločeno zbranih nevarnih gospodinjskih odpadkov,
- zmanjšanje količine odloženega preostanka odpadkov na zanemarljivo količino.

(2) Treba je racionalno izrabljati prostor za sisteme zbiranja, sortiranja, obdelave in ponovne uporabe odpadkov ob hkratnem zmanjševanju vplivov na okolje. Pri tem je treba prednostno zagotoviti:

- čim večjo pokritost območja MOL z ločenim zbiranjem komunalnih odpadkov na izvoru,
- vzpostavitev racionalne mreže namenskih objektov in naprav, zbirnih centrov, mini zbirnih centrov, zbiralnic in razširjenih zbiralnic ter večjih ekoparkov (s funkcijami zbirnih centrov in centrov ponovne uporabe s spremljajočimi aktivnostmi) ter objektov in naprav za nadaljnjo obdelavo (predelavo) odpadkov, ki jih ni možno obdelovati v objektih za mehansko biološko obdelavo odpadkov v RCERO, vključno s predelavo biološko razgradljivih odpadkov, in sicer za celotno prispevno območje,
- regionalizacijo in povezovanje tehnoloških sistemov (racionalizacija oskrbe, ekonomija obsega, naravne danosti, geografske razmere) predvsem na ravni predelave odpadkov,
- stimulatивно in usmerjeno cenovno oziroma tarifno politiko glede na količino in kakovost odpadkov po načelu »povzročitelj plača«.

(B) USMERITVE IN ZASNOVA

(1) V okviru zasnove prostorskih ureditev MOL na področju ravnanja z odpadki je treba s predlaganimi usmeritvami na tem področju zagotoviti ustrezno prostorsko umeščanje dejavnosti ravnanja z odpadki v MOL.

(2) Območja in površine za ravnanje z odpadki morajo biti zasnovani tako, da bo izvajanje dejavnosti v skladu s predpisi in bodo negativni vplivi na naravno, kulturno in bivalno okolje čim manjši. Mikrolokacije posameznih objektov in naprav za ravnanje z odpadki zaradi svoje konfliktnosti v prostoru terjajo zahtevno uskladitev z drugimi rabami. Predvideti je treba:

- zajem odpadkov z zbiralnicami ločenih frakcij (zbiralnice in razširjene zbiralnice, zbirni centri, mini zbirni centri, ekoparki),
- zagotoviti je potrebno optimalno obratovanje zgrajenih objektov za mehansko biološko obdelavo objektov RCERO Ljubljana v smislu obdelave (predelave) odpadkov (razvrščanje, sortiranje, snovna in energetska predelava: kompostiranje, mehansko-biološka obdelava/stabilizacija),

- izven sistema RCERO Ljubljana je treba pozornost nameniti še termični obdelavi trdnega goriva iz odpadkov in predelavi gradbenih odpadkov,
- odstranjevanje preostankov odpadkov (odlaganje nenevarnih in inertnih odpadkov).

Vzpostavitev mreže objektov in naprav za zbiranje

(3) Zbiralnice odpadkov (posameznih ločeno zbranih odpadnih frakcij in drugih komunalnih odpadkov) je treba uravnoteženo razporediti po celotnem območju MOL ter zagotoviti njihovo nadgradnjo s sistemom zbiranja dodatnih uporabnih frakcij komunalnih odpadkov. Posebna pozornost mora biti posvečena urejanju zbiranja odpadkov s podzemnimi zbiralnicami v starem mestnem jedru in postopni širitvi na širše območje mesta. Prav tako je treba optimizirati ravnanje z odpadki v območjih z visoko gostoto poselitve (večja blokovska naselja) s pomočjo zbirnih stiskalnic ali drugih tehničnih rešitev. Za povečevanje deleža ločeno zbranih frakcij je potrebno nenehno izboljševati obstoječi način ločevanja na izvoru (zbiranje od vrat do vrat).

(4) Na območju MOL je dolgoročno treba postaviti od štiri do šest zbirnih centrov. V okviru izvedbenih načrtov je mogoče na podlagi analiz, ki prednostno upoštevajo kriterije vodovarstvenih območij, gostoto poselitve in dostopnost prometne infrastrukture, določiti več lokacij za to namensko rabo, in sicer tako, da z obstoječim zbirnim centrom na območju odlagališča Barje (ki prostorsko zajema območje Viča in Rudnika), prostorsko zaokrožajo prednostno še prispevna območja Šentvid-Tacen-Šiška (zahod – načrtovani lokaciji v Stanežičah in Pržanu), Bežigrad-Črnuče (sever – lokacija v Črnučah), Moste-Polje-Zalog (vzhod – načrtovane lokacije na Rjavi cesti, v Sneberjah in v Hrušici).

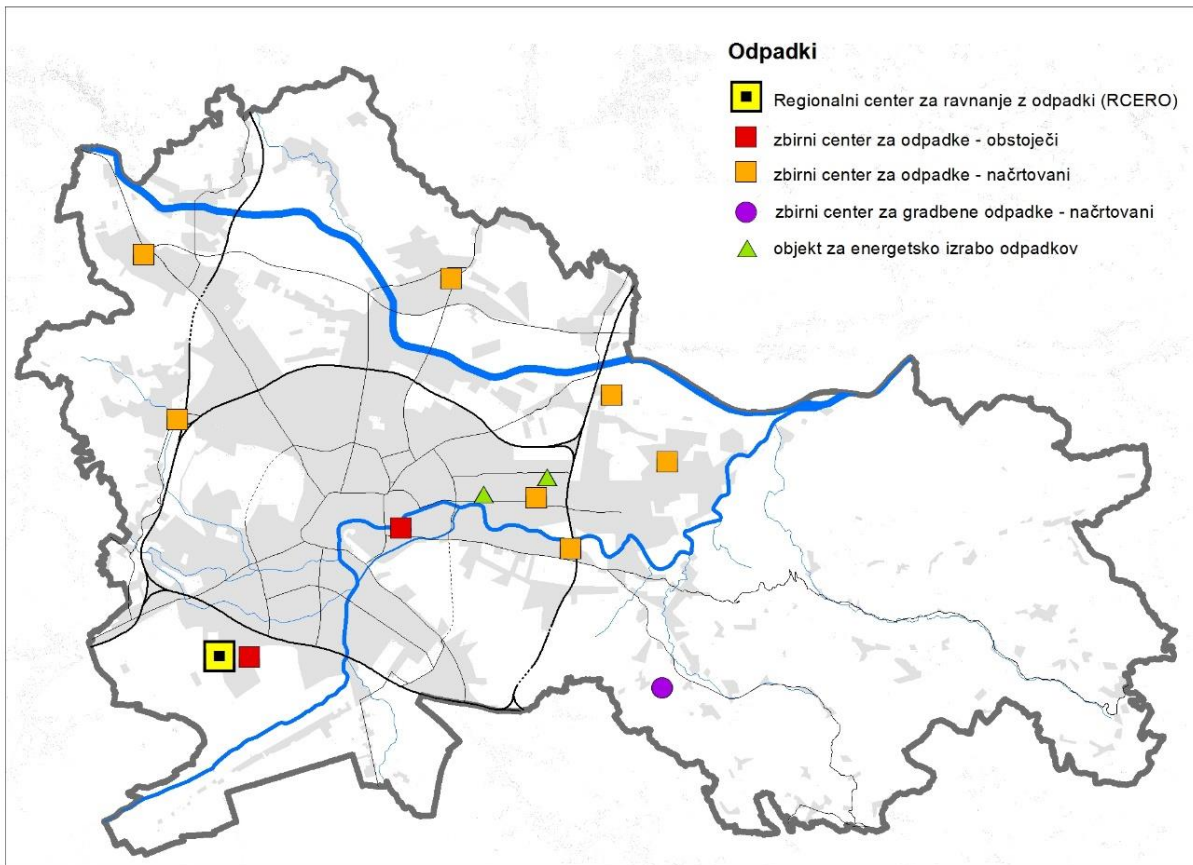
Gradnja regijskega centra

(5) V skladu z državno strategijo razvoja regijskih centrov ravnanja z odpadki je bil za obdelavo komunalnih odpadkov in ločeno zbranih bioloških odpadkov zgrajen RCERO Ljubljana, kateremu je potrebno omogočiti optimalno obratovanje in potrebne nadgradnje. Za optimalno delovanje RCERO je treba v bližini zbirnega centra zagotoviti priključek na avtocesto.

(6) Za prostorsko umeščanje dejavnosti obdelave (predelave) ostalih vrst odpadkov (ločene frakcije, odpadni papir, kovine) in trženje s pridobljenimi sekundarnimi surovinami izven sistema izvajanja javne službe je treba prednostno upoštevati ustrezno namensko rabo in bližino prometne infrastrukture.

(7) Zbiranje in razvrščanje nevarnih odpadkov pred nadaljnjim ravnanjem potekata v tistih zbirnih centrih, katerih mikrolokacije ustrezajo zahtevam vodovarstvenih območij.

Slika 17: Omrežje centrov za ravnanje z odpadki

Obdelava (predelava) odpadkov

(8) Za ravnanje z živalskimi odpadki z visokim tveganjem in drugimi organskimi odpadki je še naprej namenjeno območje v Zalogu (Koto, Agrokombinatska cesta).

(9) Za izvajanje predelave gradbenih odpadkov, ki nastajajo zlasti pri novogradnjah (izkopi, rušitve) in sanacijah starih bremen (črna odlagališča), je treba primerne lokacije prednostno iskati oziroma namenjati na območjih, ki so že degradirana s podobnimi dejavnostmi (delujoči ali opuščeni kamnolomi, peskokopi ipd.). S tem so zagotovljeni sinergični učinki rabe prostora dveh med seboj sorodnih dejavnosti (predelava gradbenih odpadkov in izvajanje končne sanacije zaradi pridobivanja mineralnih surovin (povrnitev območij v prvotno stanje)). Prezemanje gradbenih odpadkov iz gospodinjstev je sicer prednostno zagotovljeno v zbirnih centrih.

(10) V okviru načrtovane toplotne obdelave produktov predelave odpadkov v RCERO je predvideno tudi načrtovanje naprave za toplotno obdelavo odpadkov s hkratnim izkoristkom energije. Prostorske ureditve za toplotno obdelavo odpadkov so načrtovane tako, da so zagotovljeni priključitev na obstoječa energetska omrežja, možnost izkoristka toplotne energije za daljinsko ogrevanje ali v gospodarske namene ter ustrezna dostopnost z vozili oziroma železnico.

Odstranjevanje odpadkov

(11) Odstranjevanje odpadkov je treba zagotavljati na prostorsko racionalen način ter z upoštevanjem zahtev za varstvo okolja in družbene sprejemljivosti lokacije. Pri iskanju in potrjevanju mikrolokacije morajo biti usklajeni interesi varovanja narave.

Stara bremena in črna odlagališča

(12) Stara odlagalna polja na odlagališču Barje, ki nimajo ustrezne zaščite za omilitev vplivov na okolje, je treba zaradi neposredne bližine Krajinskega parka Ljubljansko barje po potrebi sanirati na tehnološko ustrezen način.

(13) Sistemsko je treba pristopiti k urejanju razmer na črno odloženih odpadkov, zlasti gradbenih, vključno z nevarnimi azbestnocementnimi odpadki, ki nastanejo pri rušenju objektov, in sicer v okviru obstoječih zmogljivosti odlagališča Barje oziroma v okviru sistema predelave gradbenih odpadkov.

7.6. Pokopališča

(A) CILJI

(1) Zasnova prostorskega načrtovanja območij pokopališč je usmerjena predvsem v naslednje cilje:

- vključiti območja pokopališč na podlagi enotnih izhodišč in javnega interesa za primarno in sekundarne rabe,
- zasnovati omrežje pokopališč, ki bo podlaga za razvoj in rabo prostora ter nadaljnjo organizacijsko in pravno urejanje zadev (na območju MOL je 18 pokopališč),
- uveljaviti načelo trajnega varovanja območij pokopališč in vključevanja v zeleni sistem,
- novogradnje, urejanje in vzdrževanje na pokopališčih podrediti najstrožjim strokovnim merilom in kriterijem, kontekstu okolja in dejavnosti,
- ugotoviti potrebe dejavnosti v regiji in vzpostaviti izhodišča za sodelovanje na področju,
- varovati vsa pokopališča kot območja kulturne dediščine, vključno s štirimi vojnimi grobišči, ki se nahajajo zunaj pokopališč, in sicer Brezarjevo brezno, Kucja dolina, Spomenik žrtvam fašizma na Urhu in Orlov vrh na Grajskem griču,
- izdelati sanacijske načrte za pokopališča, ki se nahajajo na območjih varstva vodnih virov,
- urediti lokacijo za pokopališče za male živali.

(B) ZASNOVA IN USMERITVE

(1) Značaj pokopališč v Ljubljani in odnos prebivalcev do njih narekujejo povezovanje vseh obstoječih in novih pokopališč v omrežje, ki je del »zelenega« sistema mesta. Vsa, tudi manjša pokopališča je treba kot javne parke ohranjati v urbanih okoljih. Zasnove in ureditve pokopališč in grobov je treba prilagajati pričakovanjem uporabnikov predvsem z razširjanjem ponudbe različnih pokopaliških okolij.

(2) Obstoječa pokopališča so razporejena v dve kategoriji: mestna in krajevna pokopališča. Predvidena je širitev predvsem mestnih pokopališč, krajevna pokopališča bodo v glavnem ohranjena aktivna v sedanjem obsegu.

(3) Mestna pokopališča (Žale, Vič in Sostro) so pokopališča, namenjena najširšemu krogu prebivalcev. Pokopališči Vič in Sostro imata prostorske možnosti za širitev.

(4) Lokacija za novo mestno pokopališče je na območju Stanežič, ki bi nadomestila potrebe po širitvi krajevnih pokopališč Šentvid in Dravlje, projekt je vezan na gradnjo Stanežič.

(5) Krajevna pokopališča (Šentjakob, Bizovik, Dravlje, Polje, Šmartno, Rudnik in Šentvid) so pokopališča z večjo stopnjo lokalne pripadnosti. Možnost širitve na obstoječi lokaciji imata predvsem pokopališči Polje in Šentvid. Razvojno gledano bi za te pokopališke prostore

moralo obveljati, da jih je mogoče ponujati kot prostore pokopavanja za razširjeno območje pripadnosti.

(6) Druga krajevna pokopališča (Šentpavel, Javor, Prežganje, Lipoglav, Janče, Štepanjsko naselje, Črnuče in Stožice) se bodo v planskem obdobju postopno zapolnjevala na obstoječih lokacijah. Dovoljena so vzdrževalna dela in gradnja manjših mrljskih vežic.

(7) Vsa pokopališča v MOL bodo aktivna tudi po zapolnitvi grobnih polj, saj je več kot 90% pokopov žarnih.

(8) Dolgoročni cilj je v določenem času spremeniti značaj pokopališč v mestu tako, da bo obstoječe omrežje pokopališč skupaj z novimi lokacijami postalo eno od parkovnih omrežij mesta. V prostorskem pogledu je omrežje javnih pokopaliških parkov del zelenih površin.

(9) V organizacijskem pogledu koncept pomeni postopni prehod na mestna pokopališča, ki jih prebivalci izbirajo glede na značilnosti, kvalitete, posebnosti, posamezne lokacije in vsaj v pretežni meri ne več glede na teritorialno pripadnost.

(10) Lokacija za pokopališče za male živali z ustrezno upepeljevalnico je na območju Sostrega.

8. Usmeritve za določitev prostorskih izvedbenih pogojev

Karta 05: Usmeritve za urbanistično in arhitekturno oblikovanje

(1) Usmeritve za določitev prostorskih izvedbenih pogojev za posamezne vrste posegov v prostor in prostorskih ureditev so dane v prejšnjih poglavjih v zasnovah in usmeritvah za razvoj posameznih sistemov lokalnega pomena (poselitev, družbena in javna infrastruktura, krajina). V zasnovi razmestitve dejavnosti v prostoru so podrobneje določene usmeritve za določanje namenske rabe ter opredeljeni ukrepi in projekti.

(2) V tem poglavju so obravnavane predvsem usmeritve za urbanistično, krajinskoarhitekturno in arhitekturno oblikovanje na različnih ravneh mesta (obmestje, kompaktno mesto in mestno središče) in za različne elemente razpoznavne strukture mesta (karakteristična območja, povezovalne strukture in območja kulturne krajine), ki so opisani v poglavju 4.2. Usmeritve za urbanistično oblikovanje.

8.2. Splošne usmeritve za oblikovanje mesta na različnih ravneh

8.2.1. Mestno središče

(1) Temeljne usmeritve za urejanje mestnega središča so:

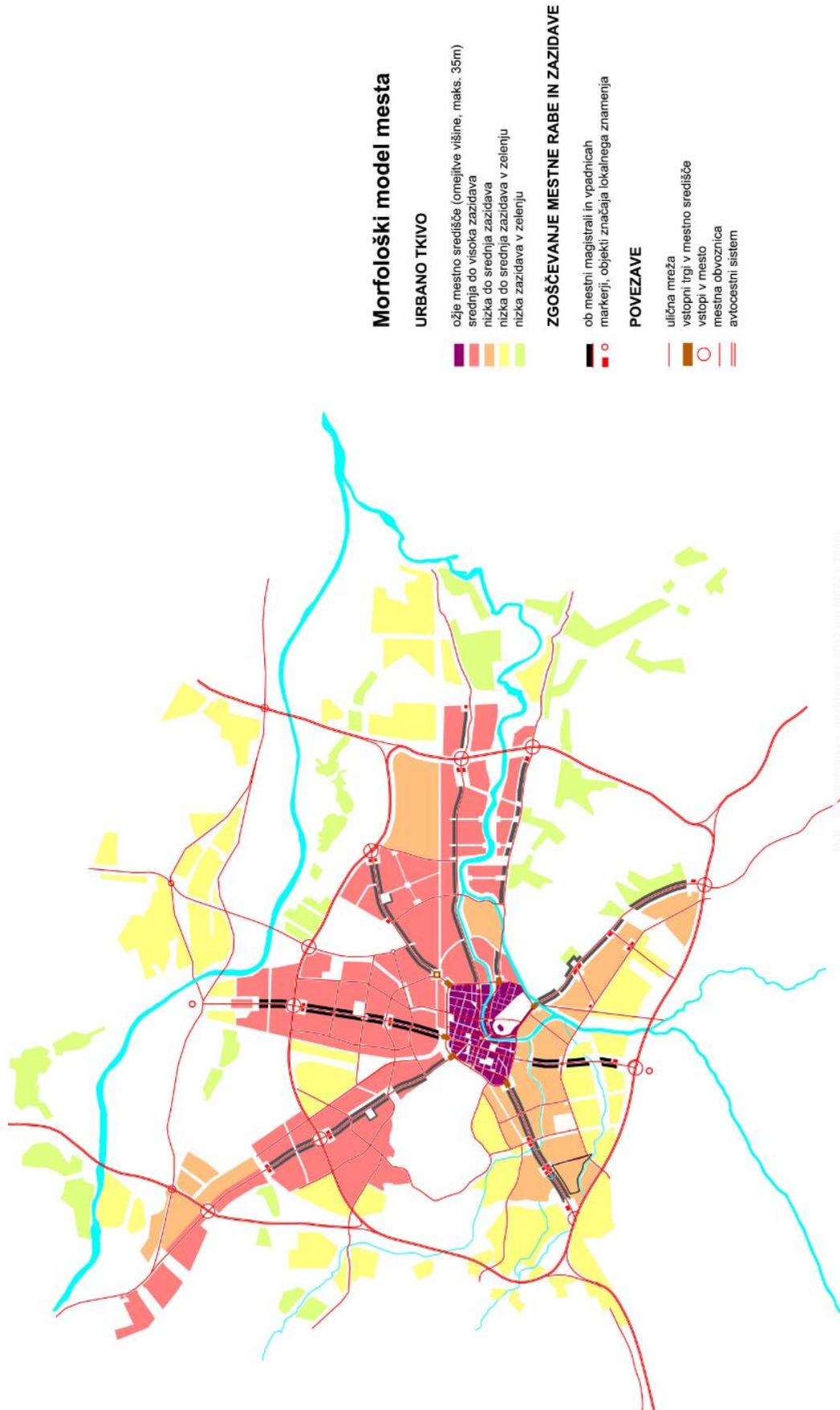
– celovito ohranjanje, varstvo in prenova zgodovinskega mestnega jedra, njegove urbane dediščine, kulturnih in duhovnih vrednot,

– celovito ohranjanje in prenova karakterističnih območij, še zlasti območij najkakovostnejših kulturnih spomenikov in druge kulturne dediščine (srednjeveško mestno jedro, srednjeveška predmestja, baročna, secesijska, Plečnikova in moderna Ljubljana),

– vzdrževanje, ohranjanje in prenova ključnih arhitekturnih kulturnih spomenikov iz različnih zgodovinskih obdobj,

– varovanje in dograditev vodilnih urbanističnih potez (sistem ulic in trgov na obeh straneh Ljubljance, ohranjanje obstoječih in vzpostavljenih arkadnih potez predvsem na Slovenski cesti, notranji obroč z vstopnimi trgi na križiščih z radialnimi vpadnicami, naravnanimi na Grajski grič, povezava Grad – Rožnik, mestna magistrala, Plečnikova avenija),

- ohranjanje in prenova ključnih spomenikov zgodnje industrijske arhitekture (Tobačna, Rog, Cukrarna) za nove mestne dejavnosti,
  - dograditev začetih projektov (NUK, prometna glava) in prenova degradiranih površin s kakovostnim oblikovanjem javnih prostorov in arhitekture (predvsem v območju med Masarykovo cesto, Njegošovo cesto, nabrežjem Ljubljanice in Resljevo cesto ter ob Kolodvorski ulici),
  - ureditev novih razvojnih območij (urbanih vozlišč) ob notranjem cestnem obroču, posebej območij na stiku notranjega cestnega obroča z mestnimi avenijami (vpadnicami): Celovško in Gosposvetsko, Tržaško in Aškerčevo cesto, Slovensko in Dunajsko cesto, Šmartinsko cesto in Njegošovo ter Poljansko cesto,
  - izboljšanje kakovosti življenja za vse starostne skupine prebivalcev in ranljive skupine,
  - izboljšanje stanovanjskih razmer tako, da bo mestno središče lahko konkuriralo predmestnim stanovanjskim naseljem,
  - revitalizacija: ohranjanje in spodbujanje programov, ki generirajo raznolikost urbanega življenja (alternativna kultura: Kersnikova ulica, Metelkova ulica, pomembna socialna žarišča ...) in privlačijo prebivalce, obiskovalce in investitorje.
- (2) Mestno središče je treba urejati v skladu z obstoječimi tipološkimi in morfološkimi vzorci, ki so ovrednoteni po ZVKD-1 kot kulturna dediščina ali po OPN MOL SD kot karakteristično območje. Odstopanja so mogoča le na podlagi soglasja Zavoda za varstvo kulturne dediščine, OE Ljubljana, in določil Konservatorskega načrta za prenovo oziroma v skladu s posebnimi določili OPPN ali PIP.

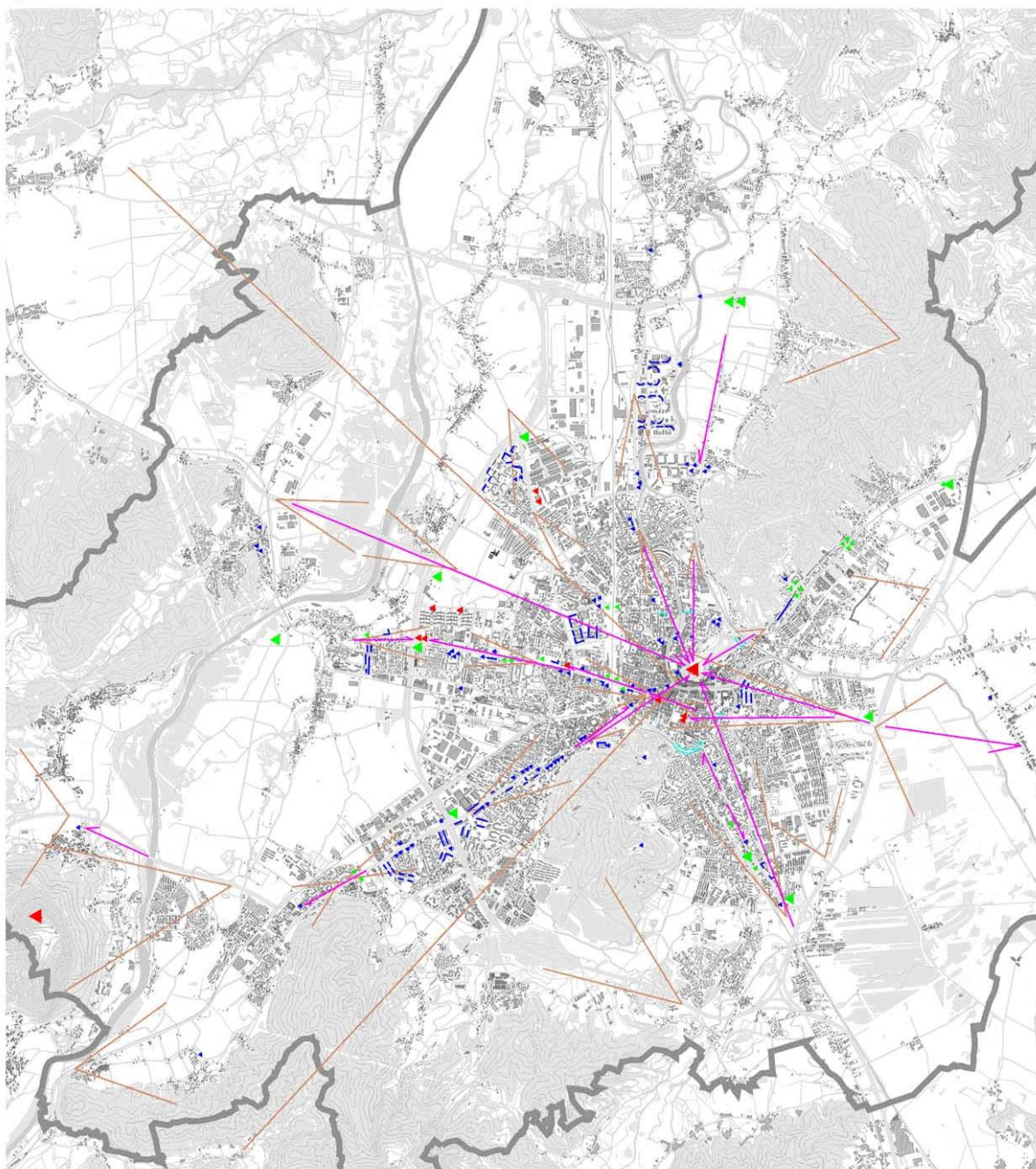
Slika 18: Morfološki model mesta

Silhueta in pogledi

Legenda

- ▲ najpomembnejše mestne vedute
- pomembne mestne vedute
- močno izražen grajen rob
- predviden grajen rob
- ▲ načrtovani manjši grajeni poudarki
- ▲ predvidena izboljšava vstopa v notranji obroč
- ▲ pomembni pogledi
- ▲ vedutni pogledi

Slika 19: Silhueta in pogledi

8.2.2. Kompaktno mesto

(1) Na ravni kompaktnega mesta je treba ohranjati in krepiti radiocentrični morfološki model mesta s koncentrirano pozidavo ob krakih ter ohranjati zelene kline med njimi in prenavljati karakteristična mestna območja. Temeljne usmeritve so:

- varovanje in krepitev morfološke zgradbe, ki ima značilnosti krakastega in koncentričnega modela,
  - ohranjanje tkiv, ki imajo prepoznano umetniško-zgodovinsko vrednost ter socialno in kulturno identiteto,
  - usmerjanje razvoja karakterističnih območij ter celovito ohranjanje in prenova območij kulturnih spomenikov in druge kulturne dediščine,
  - valorizacija in sanacija pripadajočih površin karakterističnih območij, tudi z ohranitvijo in povečanjem obstoječega zelenja,
  - celovita prenova oziroma rekonstrukcija degradiranih območij,
  - celovita prenova stanovanjskih sosesk, prednostno tistih, v katerih so objekti potresno ogroženi,
  - optimizacija poselitvenih gostot za zagotovitev ustrezne dostopnosti in rentabilnosti javne družbene, prometne in komunalno energetske infrastrukture (SP soseske),
  - prenova in dograditev vodilnih urbanističnih in krajinskih potez (avtocestna obvoznica, mestna magistrala Barjanska–Slovenska–Dunajska, mestni kraki, koncentrične cestne povezave med kraki, Ljubljana in Gruberjev prekop, PST),
  - gradnja novih programskih žarišč z razpoznavno podobo (gateway) na križiščih mestnih vpadnic z avtocestno obvoznico,
  - varovanje in izboljšanje ključnih pogledov in silhete mesta.
- (2) Kompaktno mesto je treba urejati skladno z značilnostmi urbanih struktur (npr. karakteristična območja, območja ob mestni magistrali in avenijah) in z normativi za posamezno namensko rabo oziroma vrednosti, ki izhajajo iz stopenj izkoriščenosti (FI, FZ).

8.2.3. Obmestje

(1) Pri urejanju območja MOL zunaj avtocestnega obroča je treba upoštevati:

- celovito ohranjanje, varstvo in prenovu kakovostnih sestavin pozidanega prostora in ohranjanje naravnih vrednot,
- zgoščanje, zaokroževanje obstoječih poselitvenih območij,
- varovanje in krepitev krajinske identitete in oblikovanje jasnih robov (grajenih, zelenih) med pozidanim prostorom ob krakih in naravnim zaledjem (morfološki model),
- nadgrajevanje in ustvarjanje razpoznavne identitete kraja ter boljše orientacije v prostoru z oblikovanjem oskrbno-storitvenih središč in robov naselij,
- sanacija neustrezne rabe prostora, na primer širjenje parkirišč za tovorna vozila, nasipavanje terena,
- prenova in dograditev vodilnih krajinskih potez (na primer obsavski prostor).

(2) Območja obmestja je treba regulirati skladno z normativi, določenimi glede na posamezno namensko rabo, oziroma s prostorskimi izvedbenimi pogoji in lego objekta v prostoru (na primer ob prometnih koridorjih, oskrbno-storitvenih središčih).

8.2.4. Višinski gabariti

(1) Nove dominante naj bodo koncentrirane na vstopih v mesto (predvsem z avtocestnega obroča), na vstopnih trgih v mestno središče, v oskrbno-storitvenih središčih ob vpadnicah ter ob pomembnih funkcionalnih vozliščih, programskih žariščih in zaključkih dolgih pogledov.

(2) Pri podrobnejšem načrtovanju je treba določiti območja enotnega gabarita, občutljiva za gradnjo višjih objektov (na primer srednjeveško mestno jedro, karakteristična mestna območja, pomembne vedute itd.), območja, primerna za gradnjo višjih objektov (na primer severni in severnovzhodni del kompaktnega mesta) in posamezne lokacije, primerne za vizualne dominante oziroma lokalna znamenja.

(3) V mestnem središču je treba ohranjati obstoječo enovitost gabaritov s posameznimi izstopajočimi poudarki, in sicer:

- v srednjeveškem mestnem jedru se višinski gabariti ne spreminjajo, izjemoma, vendar le v soglasju s pristojnim zavodom za varstvo kulturne dediščine, je dopustna le izravnava z vencem sosednje stavbe ob upoštevanju usmeritev varstva kulturne dediščine,

- v ožjem mestnem središču znotraj notranjega cestnega obroča je največja višina stavbe 30 m z vsemi dodatki na strehi in ne več kot 2 etaži višje od sosednje stavbe (ob pridobitvi kulturnovarstvenega soglasja s strani pristojne enote ZVKDS),

- v območju širšega mestnega središča zunaj notranjega cestnega obroča je največja višina objektov 74 m (višina temena grajskega griča).

(4) Višinski poudarki so mogoči le na novih urbanih vozliščih zunaj notranjega cestnega obroča.

(5) Mestni kraki – območja prepletanja dejavnosti ob mestnih vpadnicah (mestna magistrala, avenije, vpadnica) – so razdeljeni na območja z različno regulacijo navpičnih gabaritov. Višinske dominante so locirane na križiščih mestnih krakov z obvoznico AC, na vstopnih trgih ob mestnem cestnem obroču ter na pomembnejših vozliščih ob programskih jedrih. Območja višinske regulacije s srednjim navpičnim gabaritom izhajajo iz obstoječih višinskih poudarkov. V območjih najnižje višinske regulacije se z minimalnimi posegi varujejo pomembnejše vedute na obstoječe prostorske dominante in krajino.

(6) Obstoječe pomembnejše vedute na prostorske dominante in krajino je treba varovati predvsem iz javnih mestnih prostorov (na primer vstopni trg na Žalah, določene točke na mestnih vpadnicah in določeni javni trgi itd.).

8.2.5. Urbanistični normativi

(1) Normativi za določanje stopnje izkoriščenosti zemljišč za gradnjo nad terenom naj ne presegajo spodaj opredeljenih vrednosti.

Preglednica 4: Normativi za določanje stopnje izkoriščenosti zemljišč za gradnjo nad terenom

Legra v prostoru	Območje	Gostota zazidave	FI
Mestno središče	Srednjeveško mestno jedro		Obstoječi
	Ožje mestno središče		Do 3,5
	Širše mesto središče		Do 3,5 oziroma skladno s strokovnimi podlagami
Kompaktno mesto	Karakteristična območja – soseske		Do 1,0
	Karakteristična območja – območja kulturne dediščine		Skladno s smernicami in zahtevami pristojnega zavoda za varstvo kulturne dediščine
	Območja ob mestni magistrali in avenijah		1,2–2,0
	Druga območja	Nizka	0,3–0,8
		Srednja	0,5–1,5
		Visoka	1,0–2,0
		in /ali	Po normativu v OPN MOL ID glede na podrobnejšo namensko rabo
Obmestje	Območja ob prometnih koridorih (mestna magistrala, avenije/ vpadnice) in v oskrbnostoritvenih središčih		Do 1,2
	Druga območja	Nizka	Do 0,5
		Srednja	0,5–1,0
	in /ali	Po normativu v OPN MOL ID glede na podrobnejšo namensko rabo	

(2) Vrednosti iz prejšnjega odstavka se izjemoma lahko prekoračijo, če pomenijo večjo kakovost prostora in so zadovoljene potrebe po zelenih in prometnih površinah.

8.3. Usmeritve za urbanistično, krajinskoarhitekturno in arhitekturno oblikovanje elementov razpoznavne strukture mesta

8.3.1. Karakteristična območja MOL

(1) Na območju MOL je prepoznanih 15 tipov karakterističnih območij, ki so prednostna območja prenove zaradi bogastva kulturne dediščine in urbanistično-arhitekturnih kvalitiet. Razvrščena so kronološko v sedem obdobj in morfološko v 15 podskupin:

- 1200 – 1500: srednjeveško mestno jedro kot najkakovostnejši del mesta in razglašen za kulturni spomenik,
- 1500 – 1800: srednjeveška predmestja (Šempetrsko, Poljansko predmestje, Rimska cesta z Borštnikovim trgom) in primestne vasi (Krakovo, Trnovo, Spodnja Šiška, Vodmat),
- 1800 – 1918: nove mestne četrti 19. stoletja: današnje mestno središče znotraj obroča, ki je bilo urejeno ob koncu 19. stoletja (Prešernova cesta, Masarykova cesta, Njegoševa cesta), najstarejše vilske četrti (med Prešernovo cesto in Tivolijem, najstarejši del Rožne doline, Poljane) in območja posebnih dejavnosti (kasarne, bolnice, industrijskih kompleksi),
- 1929 – 1945: mestne stanovanjske kolonije, vilske četrti, delavska predmestja, industrijski kompleksi iz medvojnega obdobja,
- 1945 – 1965: območja organizirane stanovanjske gradnje, industrijski kompleksi,
- 1965 – 1990: velike stanovanjske soseske, kompleksi javnih dejavnosti, občinska središča, moderni zazidalni kompleksi v mestnem središču in ob mestnih vpadnicah (Trg republike, Trg Ajdovščina, Bavarski dvor...),
- po 1990 (Bežigranski dvor, Nove Poljane, Župančičeva jama, Mostec).

(2) Oblikovalske usmeritve za urejanje karakterističnih območij se nanašajo na zunaj vidne elemente urbane forme oziroma na tiste sestavine, zaradi katerih je območje ovrednoteno kot karakteristično območje, tj. predvsem odnos do širšega zaledja kulturne krajine (pogledi, vedute) ali morfološki vzorec, ki ga sestavljajo:

- ulična mreža ter razporeditev in kakovost odprtih javnih prostorov (trgov in parkov),
- zunanji videz, koncepti in arhitekturne kvalitete pozidave odprtih prostorov,
- parcelno tkivo (značilen parcelni ritem, velikost in oblike parcel, odnos do ulic ali trgov, razmerje med pozidanim in nepozidanim delom parcel...),
- zazidalni sistem (način zazidave parcel, odnos med javnim in zasebnim prostorom, odnos do ulice, odnos do sosednjih parcel, gostota zazidave, vodoravni in navpični gabariti...),
- stavbno tkivo (merilo, slogovne, konstrukcijske značilnosti arhitekture, gradivo, bogastvo okrasa).

(3) V karakterističnih območjih je treba varovati tudi tiste objekte, ki niso kulturna dediščina, a prispevajo k videzu celote. V karakterističnih območjih so možna rušenja in nadomestne gradnje samo pod pogoji, ki jih za vsak primer posebej predpiše pristojni zavod za varstvo kulturne dediščine.

(4) Za območja, ki so razglašena za kulturni (naselbinski) spomeniki, veljajo določila, ki so navedena v posameznem aktu o razglasitvi po ZVKD-1. Prenovo teh območij je treba izvesti na podlagi OPPN, katerega del je konservatorski načrt za prenovo.

(5) Območja kulturne dediščine, ki so vpisana v register kulturne dediščine, je treba urejati v skladu z določili ZVKD-1 in smernic s področja varstva kulturne dediščine.

(6) Podrobne usmeritve za urejanje drugih karakterističnih območij morajo biti izdelane za vsako območje posebej na podlagi podrobnejše analize in valorizacije konkretnega območja.

Slika 20: Karakteristična območja mesta

8.3.2. Povezovalne strukture

(1) Najkakovostnejše povezovalne strukture grajenega prostora, ki oblikujejo identiteto mestnega središča in sooblikujejo morfološko strukturo mesta, je treba ohranjati in kakovostno nadgrajevati.

(2) Vodilne poteze mestnega središča (arterija Ciril-Methodov trg–Mestni trg–Stari trg–Gornji trg s Poljansko cesto in Karlovško cesto s sistemom trgov, navezanih nanjo, arterija Gosposka–Wolfova–Trubarjeva z zaključkom v Hrvatskem trgu in Šentpetrski cerkvi s sistemom nanjo navezanih trgov; Plečnikova avenija: Trnovska cerkev–Vegova ulica–Kongresni trg; os Mestni trg–Prešernov trg–Tivolski grad) je treba varovati, prenavljati in kakovostno programsko in oblikovno nadgrajevati v skladu z njihovim kulturno-zgodovinskim in urbanistično, krajinskoarhitekturnim in arhitekturnim značajem in v skladu z ZVKD-1 in veljavnimi odloki.

(3) Notranji cestni obroč (poteka po Masarykovi cesti, Trgu OF, Tivolski, Aškerčevi, Bleiweisovi, Zoisovi, Karlovški, Roški in Njegoševi cesti) je treba varovati, programsko in oblikovno nadgrajevati ter preoblikovati v mestni bulvar z ambicioznejšo obdelavo in strukturiranostjo fasad. Križišča z vpadnicami je treba urediti kot vstopne trge, ki zahtevajo urbanistično-arhitekturno ureditev najvišje kakovosti, zato bodo urejena na podlagi javnih natečajev.

(4) Mestne vpadnice: mestna magistrala in avenije

– Potezo Barjanska cesta–Slovenska cesta–Dunajska cesta je treba urejati in oblikovati kot pomembno mestno magistralo – linearni center, ob katerem so koncentrirane najpomembnejše centralne dejavnosti. Potezo simbolno končujeta predvidena parkovna zaključka na Barju in ob Savi.

– Ob mestnih vpadnicah (Celovška cesta, Tržaška cesta, Litijska cesta, Zaloška cesta, Šmartinska cesta in Dolenjska cesta) so koncentrirane nova zazidava in dejavnosti. Vpadnice so v območju kompaktnega mesta preoblikovane v avenije (razen Dolenjske ceste) z oblikovno poudarjenimi novimi funkcijskimi in oskrbno-storitvenimi središči .

– Celovška cesta: pretežno stanovanjsko-poslovni program je dograjen na podlagi obstoječega oblikovalskega koncepta z linearno zasnovano visoko zazidavo ter s poudarki na programskih vozliščih ob postajah JPP.

– Šmartinska cesta: ima pretežno trgovsko-poslovni program, oblikovati pa je treba novo fasado ob zelenem trgu ob Žalah in na območju prestrukturirane proizvodno-storitvene cone v južnem delu, primerna je uporaba visokih gabaritov. Ohraniti in v novo zazidavo je treba vključiti objekte Kolinske ob Šmartinski z značilno secesijsko fasado.

– Tržaška cesta in Dolenjska cesta zahtevata delno rekonstrukcijo slabega stavbnega fonda, izrazitejši programski značaj in vzpostavitev celovitega oblikovalskega koncepta. V južnem delu Tržaške ceste je treba zaradi ohranjanja pogledov na grad predvideti nizke gabarite.

– Litijsko cesto in Zaloško cesto je treba urejati celovito v sklopu (re)urbanizacije vzhodnega mestnega kraka z osrednjo zeleno potezo ob Ljubljani.

(5) Avtocestni obroč je treba preoblikovati iz izključno komunalnega objekta v doživljajsko ter programsko raznoliko in pestro potezo, ki pri visokih hitrostih gibanja omogoča lažjo orientacijo, predvsem pri vstopanju v kompaktno mesto. Na križiščih vpadnic z obvoznico bo treba zgraditi nova programska žarišča in jim dati razpoznavno podobo (tudi z višinskimi poudarki).

Obrečni prostor

(6) Ljubljana (z Gruberjevim prekopom): Obrečni prostor Ljubljane je treba urejati celovito v vsem njenem poteku skozi tri krajinske sisteme: barje, mesto in prodne nasipe savskih naplavin na vzhodu. Reka postane nosilka rekreacijskih, ekoloških in kulturnih programov in povezovalka delov MOL, skozi katere teče. Obvodni prostor je treba ustrezno programsko in oblikovno obogatiti ter povezati z drugimi zelenimi površinami in javnimi odprtimi prostori v mestu. Za nemoteno delovanje omenjenih povezav so ključne zvezne ureditve, kot so plovna, kolesarska in pešpot ter ekološki koridor. Rečne bregove je treba urediti in strogo varovati pred pozidavo, odstraniti je treba črne gradnje, ozeleniti nabrežja, obogatiti njihov program, urediti javne sprehajalne poti in v največji meri z nabrežij ukiniti promet. V mestnem zaledju je treba ohraniti strukturne značilnosti odprte rečne krajine.

(7) Sava in obsavski pas: Celotno območje ob Savi v MOL je treba obravnavati celovito in v skladu z naravnimi in krajinskimi kvaliteta prostora. Pri tem je treba urediti sistema zelenih krožnih poti v rekreacijsko pomembnih območjih: obsavski pas od Črnuč do Šentjakoba (na levem bregu) in pas med Tacnom in Črnučami (na desnem bregu), ohraniti in vzpostaviti nove povezave v širše zaledje, na Poti spominov in tovarištva in v mestno središče, ureditev brežin in dostopov do vode, ohraniti ekološko pomembno območje, varovati odprti klimatsko pomemben zeleni koridor ter zgraditi rekreacijski park, ki bo zagotovil ustrezno prehodnost in povezanost območij zelenega sistema.

(8) Pot spominov in tovarištva (PST) je prostorska ureditev, načrtovalska poteza in javna zelena površina z značajem kulturnega in zgodovinskega spomenika. Je najbolj velikopotezna ureditev odprtega prostora za prostočasno rabo v Ljubljani, ki s svojim krožnim potekom simbolno povezuje različne dele MOL in tako posredno poudarja raznolikost naravnih in grajenih prvin mesta. PST je treba dograditi na delih, kjer je njena trasa še prekinjena. Ob celotni trasi, ki poteka skozi naseljena območja, je treba predvideti razširitve za dvosmerne kolesarske steze. Na PST je treba, kjer to dopuščajo prostorski pogoji, navezati tudi ureditve lokalnih in tematskih parkov. Na mestih, kjer PST poteka skozi predvidena območja novogradnje, pa je ob trasi treba zagotoviti najmanj 20 m širok zeleni pas z obojestranskim drevoredom.

8.3.3. Krajinske strukture

(1) Krajinski parki, območja kulturne krajine oziroma njihovi deli, kot so spomeniki oblikovane narave in zgodovinski spomeniki, morajo biti urejeni v skladu s predpisi s področja varstva kulturne dediščine in ohranjanja narave, ki varujejo:

- krajinsko zgradbo (naravne prvine, kulturne sestavine, arheološke plasti, značilne tipološke krajinske prvine in krajinsko morfologijo),
- posebne prvine vidnega doživljanja in prepoznavnosti krajine,
- naravne procese, ki podpirajo značilnosti kulturne krajine,
- prostorsko organizacijo kulturne krajine v povezavi s stavbno in naselbinsko dediščino,
- mejna območja med kulturno krajino in okolico.

Enako velja tudi za območja, ki so predlagana za razglasitev.

(2) Ta območja je treba varovati pred pozidavo, še posebej je treba varovati njihove robove in preprečiti, da bi se obstoječa zazidava širila v notranjščino. Obstoječe objekte na robovih teh območij je treba vključiti v zavarovano območje, njihov razvoj pa usmerjati s posebnim režimom, ki omejuje kakršnekoli širitve, prizidave, prezidave in nadzidave, nadomestne gradnje ali novogradnje na obstoječih parcelah ter spremembe namembnosti, ki bi generirale motorni promet ali bi kakorkoli drugače negativno vplivale na kulturno krajino. Režim

dopušča le omejene posege, kot so vzdrževanje in prenova v obstoječem obsegu in namembnosti.

Grajski grič z Golovcem

(3) V območju Grajskega griča in Golovca, ki se navezuje na zeleno zaledje Janč in Orel, je treba zagotoviti:

- ohranjanje rekreacijskega značaja gozdnih površin, vzpostavitev in vzdrževanje rekreacijskih poti ter izboljšanje opremljenosti in vzdrževanja,
- izboljšanje povezave med Grajskim gričem in Golovcem s programsko povezanostjo ter vizualno in funkcionalno povezanostjo: izboljšanje prehodov – železnica, ceste),
- ohranjanje odprtih površin v ravninskem delu (območje rabe z režimi) med Ljubljano in hribovjem ter varovanje prostorskih kvalitet na tem območju (zaščitena območja – Dobrunje, Zavogljje itd.),
- pozorno načrtovanje mesta in ohranjanje vedut na Ljubljanski grad,
- še posebej varovanje robov območij pred nadaljnjo pozidavo ter določitev strogega režima za obstoječe objekte, ki bo dopuščal le vzdrževanje in prenovalo v obstoječem obsegu in namembnosti.

Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib

(4) V območju Tivolija, Rožnika in Šišenskega hriba v navezavi na Polhograjsko hribovje z iztekom v ravninski del ob Koseškem bajerju na severu in ob Glinščici na jugu je treba zagotoviti:

- ohranjanje rekreacijskega značaja gozdnih površin, vzpostavitev in vzdrževanje rekreacijskih poti ter izboljšanje opremljenosti in vzdrževanja,
- ohranjanje programske pestrosti območja z ustreznim razvojem in ureditvijo novih parkovnih površin ob Koseškem bajerju, Čadovih travnikih, Glinščici ter nadaljevanje urejanja botaničnega in živalskega vrta,
- umestitev vodnih zadrževalnikov na območju med Rožnikom in Polhograjskimi Dolomiti ter ustrezno vključitev teh ureditev v območje zelenih površin z ureditvijo izletniško-rekreacijske poteze ob Glinščici,
- dobro dostopnost območja,
- izboljšanje povezave med TRŠ in zaledjem, Polhograjskimi Dolomiti s programsko povezanostjo ter vizualno in funkcionalno povezanostjo: izboljšanje prehodov prek obvoznice in vzpostavitev rekreacijsko izletniških poti za pešce in kolesarje,
- ohranjanje in razvoj rekreacijsko pomembnih območij v zaledju (Toško čelo, Katarina) z vzpostavitvijo sistema zalednih krožnih poti,
- še posebej varovanje robov območij pred nadaljnjo pozidavo ter določitev strogega režima za obstoječe objekte, ki bo dopuščal le vzdrževanje in prenovalo v obstoječem obsegu in namembnosti.

Ljubljansko barje

(5) Na območju Ljubljanskega barja je še posebej pomembno zagotoviti:

- ohranjanje obstoječih poplavnih površin,
- omejitve oziroma ustavitve načrtovanja novih območij pozidav glede na strokovne ugotovitve na področju poplavne problematike, ker so možni le lokalni omilitveni ukrepi za zmanjšanje poplavne nevarnosti,
- ureditev območja Špice v poseben tematski mestni park,

- vzpostavitev javne zelene parkovne površine na obrežjih Ljubljanice, ki naj vključuje tudi vodno pot
  - plovnost Ljubljanice,
  - ureditev rekreacijskega mestnega parka na Ljubljanskem barju,
  - odstranitev vseh nelegalnih gradenj na obrežjih Ljubljanice in Malega grabna ter zagotovitev najmanj 15 m javno dostopnega obrežnega pasu v celotnem poteku,
  - ureditev izrazite linearne parkovne poteze na severnem robu območja v navezavi na PST in območja ob vodotokih,
  - ohranjanje in ustrezno celovito ureditev območja Ljubljanskega barja s sodelovanjem med občinami,
  - ohranjanje ekološko pomembnega območja na območju logov na Ljubljanskem barju in mokrih travnikov ter vzpostavitev sistema zalednih krožnih poti s preходом v osrednji del Ljubljanskega barja,
  - vzpostavitev kompleksnih koridorjev (ekoloških, funkcionalnih) do Golovca in Rožnika,
  - izboljšanje prostorske in funkcionalne povezanosti Ljubljanskega barja in Golovca (prečkanje avtocestnega obroča),
  - umestitev vodnih zadrževalnikov na območju med avtocestnim obročem in Golovcem,
  - ohranjanje nepozidanih robov krajinskega parka.
- (6) Poleg zgoraj navedenih krajinskih parkov med krajinske strukture sodijo povezovalne strukture, predvsem obrečni prostor in PST, ki so opredeljene v predhodnem poglavju.

8.4. Nova razvojna območja

(1) Nova območja za pomembnejše razvojne projekte kot dopolnitev, prenova ali širitev naselja bodo urejena s podrobnimi prostorskimi načrti (na primer območje ob južnem avtocestnem obroču, območje ob vzhodnem kraku razvoja poselitve ob Ljublanici med Litijsko cesto in Zaloško cesto, nova območja ob vpadnicah). Ti projekti bodo upoštevali splošne usmeritve za urbanistično-krajinskoarhitekturno- arhitekturno oblikovanje mesta na različnih ravneh in usmeritve za oblikovanje elementov razpoznavne strukture mesta, predvsem za povezovalne strukture in območja kulturne krajine.

9. Prehodne in končne določbe

(A) HRAMBA IN VPOGLED V OPN MOL SD

(1) Ta odlok se hrani pri Mestni upravi MOL, Oddelku za urejanje prostora in je v času uradnih ur na vpogled javnosti:

- pri Mestni upravi MOL, Oddelku za urejanje prostora,
- na Upravni enoti Ljubljana, izpostavah Bežigrad, Center, Moste - Polje, Šiška in Vič - Rudnik ter
- na sedežih četrtnih skupnosti MOL.

(2) Ta odlok je na vpogled tudi na spletnih straneh MOL.

(B) PRENEHANJE VELJAVNOSTI PROSTORSKIH AKTOV

(1) Z dnem uveljavitve tega odloka prenehajo veljati naslednji prostorski akti MOL:

1. Dolgoročni plan občin in mesta Ljubljane za obdobje 1986–2000 za območje Mestne občine Ljubljana (Uradni list SRS, št. 11/86, in Uradni list RS, št. 23/91, 71/93, 33/97, 72/98,

13/99, 26/99, 28/99, 41/99, 79/99, 98/99, 31/00, 36/00, 59/00, 75/00, 37/01, 63/02, 52/03, 70/03 – odločba US, 64/04, 69/04, 79/04, 5/06, 81/09 in 112/09) – za območje MOL

2. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnega reda so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Bežigrad za obdobje 1986–1990. (Uradni list SRS, št. 40/86-1815)

3. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine prostorskih izvedbenih aktov so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Bežigrad za obdobje 1986–1990. (Uradni list SRS, št. 40/86)

4. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in prostorskih izvedbenih načrtov so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Bežigrad za obdobje 1986–1990 (Uradni list RS, št. 27/92)

5. Odlok o ugotovitvi skladnosti zazidalnih načrtov s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Center za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 31/86 in 23/87)

6. Odlok o ugotovitvi, kateri deli prostorskih ureditvenih pogojev so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Moste-Polje za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 23/86)

7. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnega reda so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Moste-Polje za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 23/86)

8. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnega reda so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Moste - Polje za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 56/92)

9. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnega reda so v nasprotju z družbenim planom občine Ljubljana Šiška za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 31/86)

10. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in prostorskih izvedbenih načrtov so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Šiška za obdobje 1986–1990. (Uradni list RS, št. 31/93)

11. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov in urbanističnega reda so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Vič - Rudnik za obdobje 1986–1990. (Uradni list SRS, št. 2/87)

12. Odlok o ugotovitvi, katere sestavine zazidalnih načrtov, prostorskih izvedbenih načrtov in urbanističnih redov so v nasprotju s srednjeročnim družbenim planom občine Ljubljana Vič - Rudnik za obdobje 1986–1990 (Uradni list SRS, št. 40/92 in 5/93)

(C) VELJAVNOST UREDB O PROSTORSKIH UREDITVENIH POGOJIH ZA SANACIJO DEGRADIRANEGA PROSTORA

(1) Uveljavitev tega odloka ne vpliva na veljavnost Uredbe o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Bežigrad, Uredbe o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Center, Uredbe o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Moste - Polje, Uredbe o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Šiška in Uredbe o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Vič - Rudnik (vse Uradni list RS, št. 62/94) v delih, ki se nanašajo na območje MOL.

(D) VELJAVNOST OPN MOL SD

(1) Ta odlok se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Odlok o o spremembah in dopolnitvah Odloka o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del (Uradni list RS, št. 42/18) vsebuje naslednje prehodne in končne določbe:

93. člen

Ta odlok se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije in začne veljati petnajsti dan po objavi.

Tekstualni in grafični del odloka se objavita na spletni strani MOL.